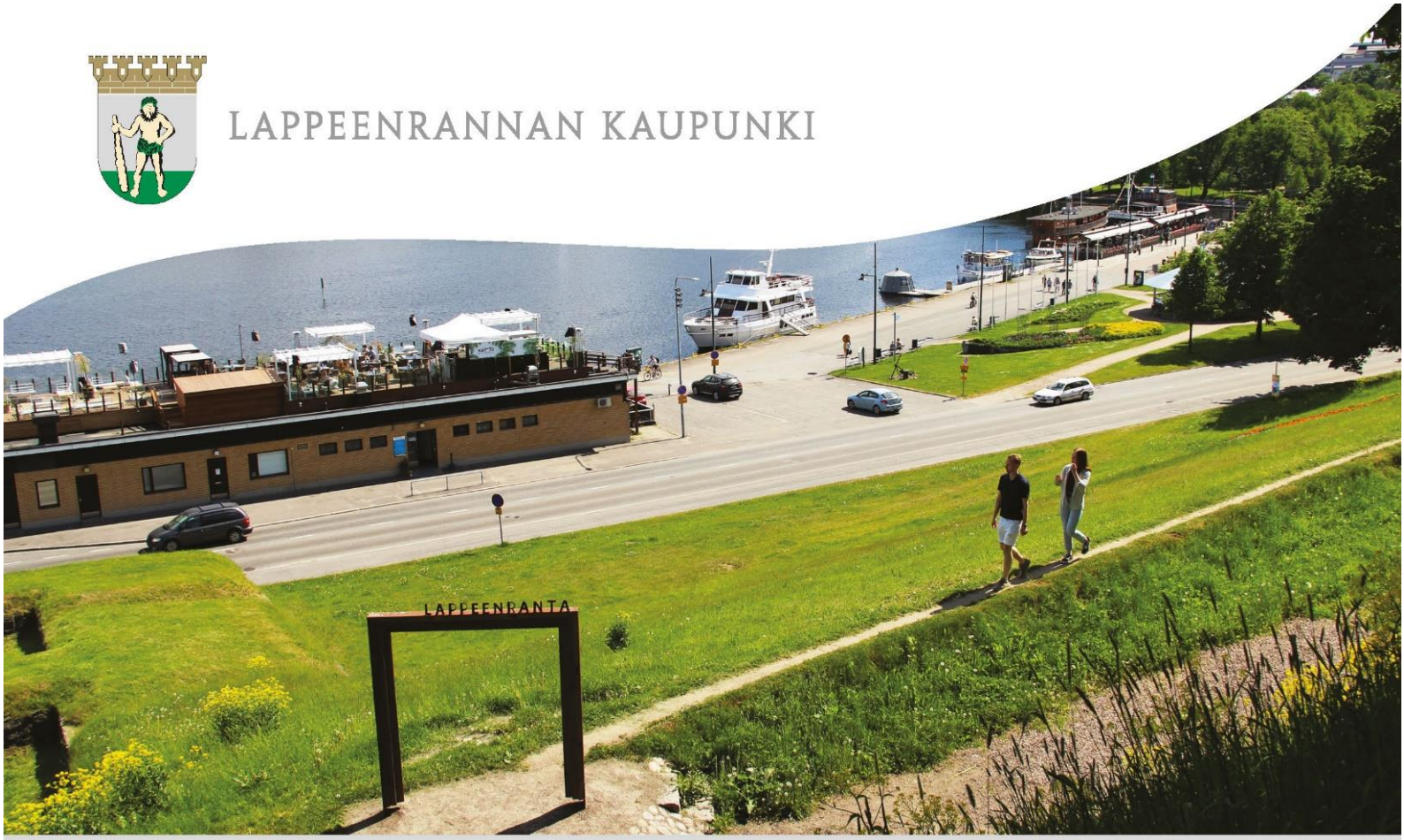

LAPPEENRANNAN KAUPUNKI

Arviointikertomus 2021

LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA 18.5.2022

LAPPEENRANNAN KAUPUNGINVALTUUSTO 6.6.2022

Sisällys

1. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely	4
3. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden analyysi	7
3.1 Investointien toteutuminen	11
4. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen.....	16
5. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi	42
6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	45
7. Konsernivalvonta	46
8. Henkilöstö.....	48
9. Yhteenveto	50

1. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunnan päätehtävä on kuntalain 121 §:n mukaan valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisen arviointi kunnassa ja kuntakonsernissa. Lisäksi lautakunta arvioi, onko toiminta ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Muita tehtäviä ovat tilintarkastuksen järjestäminen, hallinnon ja talouden tarkastusta koskevien asioiden valmistelu sekä sidonnaisuuksien valvonta.

Valtuusto hyväksyy kuntalain 110 §:n mukaan toiminnan ja talouden tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa. Tarkastuslautakunnan arvioinnissa korostuu kuntalaisen näkökulma. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan jäseninä ja heidän henkilökohtaisina varajäseninään ovat kertomusvuonna olleet:

JÄSENET	VARAJÄSENET
Järvenpää Heikki, pj.	Kälviäinen Heikki
Arminen Antti, vpj.	Rikkinen Jaana
Hannikainen Kirsi	Seppälä Tarja
Havukainen Jouni	Auranen Johanna
Huotarinen Markku	Suutarinen Arto
Jutila Lasse	Kokkala Antti
Korhonen Pauliina	Nironen Arto
Saareks Tarja	Huovinen Risto
Vahtokari Tarja	Arminen Larisa

Tarkastuslautakunnan esittelijänä ja sihteerinä on toiminut tarkastuspäällikkö Anitta Vilko. Valtuuston valitsemana tilintarkastajana on toiminut BDO Auditor Oy ja päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut arviointivuonna 16 kertaa. Tarkastuslautakunnan työ on tapahtunut suunnitelmallisesti vuosille 2021 - 2025 hyväksytyyn arviointisuunnitelman mukaan. Arviointisuunnitelma on saatettu tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Vuoden 2021 arviointia varten on laadittu erillinen työohjelma.

Arviointikohteet ja niistä tilikauden aikana tehdyt tarkastushavainnot ja johtopäätökset on dokumentoitu tarkastuslautakunnan omissa sisäisissä työmuistioissa. Arviointikohteita koskevat keskeiset havainnot on nostettu tiivistetysti esille tässä arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet sen toimialan, lautakunnan tai konserniyhteisön arviointiin, jonka jäseniä tai varajäseniä he ovat tai johon he ovat työ- tai virkasuhteessa.

Tilintarkastajan toiminta

Tilintarkastusta on suoritettu ennalta laaditun työsuunnitelman mukaan. Tarkastuslautakunnalle on annettu raportteja tilikauden aikaisen tarkastuksen havainnoista. Tarkastuslautakunnalle tehdään vuosittain kirjallinen yhteenvetoraportti myös sisäisen tarkastuksen toteutumisesta. Sisäinen tarkastus on toteuttanut kaupunginjohtajan vahvistaman työsuunnitelman mukaiset tarkastukset sekä yksittäisinä toimeksiantoina pyydyt tarkastukset ja selvitykset.

Arviointiprosessi ja tietolähteet

Tarkastuslautakunnan niin tilikauden aikaisessa arviointityössä kuin tässä arviointikertomuksessakin olevat havainnot, johtopäätökset ja kehittämissuhteet perustuvat tarkastuslautakunnan arviointityössään käyttämiin tietolähteisiin. Tietolähteitä ja tausta-aineistoja ovat muun muassa

- Lappeenranta 2033 ja 2037-strategiat
- Talousarvio 2021 ja taloussuunnitelma 2022 - 2023
- Tilinpäätös 2021
- Strategian toteutumisasiirportointi
- Osavuosisikatsaukset
- Tarkastuslautakunnan tilikauteen 2021 kohdistuvat haastattelut, haastatteluihin liittyvät arviointimusiitit ja muu haastattelujen yhteydessä saatu arviointimateriaali
- Arviointikertomus 2020: keskeisimpien havaintojen ja niiden pohjalta tehtyjen kehittämissuhteiden toteutuminen tilikauden 2021 aikana

Valtuuston asettamat sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet ovat kuntalain 121 §:n mukaisesti arvioinnin ensisijaisena lähtökohtana. Tarkastuslautakunnan tekemä arviointityö on suunnitelmallista ja jatkuvaa, mikä mahdollistaa kokonaisvaltaisen arvioinnin tekemisen ja lisäksi tilikausittaisiin painopistealueisiin syventymisen ja niiden esille nostamisen arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta myös valvoo, että edellisinä vuosina arviointikertomuksessa esille tulleeisiin havaintoihin ja niihin liittyviin kehittämissuhteisiin on reagoitu ja tarvittaviin korjaaviin toimenpiteisiin on ryhdytty. Kaupunginhallitus on antanut selvityksen valtuustolle arviointikertomuksen 2020 johdosta tehdyistä toimenpiteistä 6.9.2021.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjä. Sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset käsiteltiin lautakunnassa 24.11.2021 ja ne toimitettiin edelleen valtuustolle tiedoksi 13.12.2021.

Tarkastuslautakunnan esitys kaupunginvaltuustolle

Kuntalain 121 §:n mukaan kaupunginhallituksen on annettava valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta esittää kaupunginvaltuuston päätettäväksi, että kaupunginhallitus, lautakunnat ja muut tilivelvolliset ottavat huomioon arviointikertomuksessa esitetyt havainnot ja esittävät lokakuun 2022 loppuun mennessä valtuustolle, mihin toimiin niiden vuoksi on ryhdytty.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen havaintojen käsittely

Kaupunginhallitus antoi vastineen vuoden 2020 arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin. Kysymykset ja niihin saadut vastaukset on tiivistetyksi kerätty taulukkoon. **Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaikkiin kysymyksiin on saatu tarpeellinen ja asianmukainen vastine.**

Havainto/kysymys	Hallituksen vastine keskeisiltä osin
<p>Imagotutkimuksen tulosten perusteella tarkastuslautakunta kysyy, millä toimenpiteillä eri imagotekijöitä on parannettavissa, jotta saadaan yritysten tyytyväisyys kunnan elinkeinopolitiikkaan ja yritysilmapiiriin kohenemaan vuoropuhelussa elinkeinoelämäjärjestöjen kanssa?</p>	<p>Tarkastuslautakunnan kysymys liittyy ongelmaan, jonka ratkaisuun kaupunki vaikuttaa yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Toimenpiteet kootaan valmisteilla olevaan elinvoimapolitiittiseen ohjelmaan, joka on uuden strategian toimeenpaneva osasuunnitelma. Jo kuluneen valtuustokauden aikana on otettu käyttöön muun muassa yritysvaikutusten arviointi osana päätöksentekoa ja hankintoja, suunnattu ja kehitetty yrityspalveluita uudelleen asiakastarpeiden pohjalta, toteutettu viestintää yhteistyössä järjestöjen kanssa ja panostettu esimerkiksi hankinta-asiamiespalveluun. Näitä toimenpiteitä jatketaan. Lisäksi elinkeinopolitiittiseen ohjelmaan sisältyy vahva linjaus ratkaisukeskeisten yrityspalveluiden kehittämiseksi.</p>
<p>Strategian pää- ja erillis- ja kehittämisohjelmien mittareiden tuloksia ei kaikkien mittareiden osalta päivitetä vuosittain, vaan päivitys tehdään esim. joka toinen vuosi. Muun muassa päämittareihin kuuluva työssäkäyvien määrän kasvua kuvaava tieto päivittyy kerran vuodessa, mutta tilastokeskukselta saatava tieto on kolme vuotta jäljessä reaaliajasta. Jos mittareihin ei ole ollut saatavilla päivitettyä tietoa vuosittain, tai jos tietoa ei ole, niin tilinpäätöksen taulukoissa on käytetty edellisen vuoden tietoa. Tarkastuslautakunta kysyy, minkä vuoksi tilinpäätöksen toteumassa ei ole koottua tietoa siitä, milloin mittaus on tehty ja milloin mittaustulosta ei ole ollut saatavilla?</p>	<p>Tarkastuslautakunnan näkemys mittaustulosten johdonmukaisesta raportoinnista tilinpäätösten yhteydessä on perusteltu. Nyt mittaustiedot on koottu erillisenä taulukkona muun muassa kalvoesityksiin. Jatkossa tämänkaltaisen tietoa tulee ottaa osaksi tilinpäätösraportointia.</p>
<p>Miksi asiakkaan palveluun käytetty aika ja hukkatyöhön käytettävät henkilötyövuodet on asetettu strategian päämittareiksi, kun hukkatyöhön sekä asiakkaan palveluun käytettyä aikaa ei ole voitu kuitenkaan selvittää luotettavasti ja/tai tarkoituksenmukaisella tavalla kustannustehokkaasti?</p>	<p>Strategiavalmistelussa lähtötasoa ao. mittareiden osalta ei voitu kustannustehokkaasti selvittää strategian hyväksymisen yhteydessä. Vuoden 2020 talousarviossa tunnistettiin sekä asiakkaan palveluun käyttämän ajan ja hukkatyöhön kuluviin henkilötyövuosien mittaamiseen liittyvät vaikeudet. Mittareiden lähteet tarkennettiin siten, että asiakkaan käyttämän ajan ja hukkatyön puolittaminen tavoitellaan erikseen valituissa, mitattavissa olevissa prosesseissa. Tarkemman tason toteutusseuranta on mahdollista strategian seurantapalvelussa, johon tarkastuslautakunnalla ja kaupungin luottamushenkilöillä on pääsy.</p>

<p>Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan valtuuston asettamia vuositavoitteiden toteutumia on edelleen haasteellista arvioida. Tämä johtuu siitä, että vuositavoite, sen mittari ja toteumasta raportointi ei ole johdonmukainen jatkumo. Tarkastuslautakunta kysyy kaupunginhallitukselta, aikooko se, ja miten, jatkossa parantaa tavoiteasetannan valmistelua valtuuston päätettäväksi?</p>	<p>Tarkastuslautakunnan esille nostama näkemys vuositavoitteiden toteuman arvioinnin vaikeudesta on tunnistettu, viimeksi LPR2033-strategian kokonaisraportoinnin sekä 1-6/2021 puoli-vuotisraportoinnin yhteydessä. Vuositavoitteiden asettamisessa ja niiden seurannassa olevat mittarit on valittu kustannus-hyöty-periaatteella niistä tietolähteistä, jotka ovat kaupungilla käytössä tai joita hankitaan osana perustoiminnan asiakaspalautte- ja tietopalveluhankintoja. Niin pää- kuin myös alatason mittareiden seurannassa on ilmennyt, että johdonmukaista jatkumoa ei ole voitu taata valtuustokauden loppuun. Tilastoinneissa esiintyy huomattavia viiveitä ja joissakin tapauksissa mittarin tietojen kokoamista on keskeytetty tilastoa tuottavan tahon toimesta.</p> <p>LPR2037 -strategian valmistelussa merkityksellisten mittareiden asetetaan kiinnitetään erityistä huomiota. Yhtenä vaihtoehtona on YK:n kestävän kehityksen mittareiden soveltaminen kaupungin työskentelyn tuloksellisuuden arviointiin. Kyseiset mittarit ovat laajan kansainvälisen huomion kohteena ja kansallinen päivitysvastuu on selkeästi määritelty.</p> <p>Kaupunki on myös käynnistänyt yhteistyön eri toimijoiden kanssa olemassa olevien tietolähteiden hyödyntämiseksi kaupungin toimintojen suunnittelussa sekä tulosten seurannassa ja vaikutusten ennakoinnissa. Nyt tarjolla olevat tietopalvelut mahdollistavat nopeampaa ja kustannustehokkaampaa seurantaa, kuin mitä oli mahdollista järjestää LPR2033 -strategian seurannassa. Strategian ohjausvaikutusta pyritään edellä mainittujen toimien lisäksi parantamaan myös siten, että kyseiset seurantatiedot ovat käytävissä useammin kuin vain kerran vuodessa.</p>
<p>Tarkastuslautakunnan mielestä uusien työpaikkojen ja perustettujen yritysten määrän rinnalla tulisi esittää nettokehitys, eli osoittaa myös se, paljonko yrityksiä lopetti toimintansa ja mikä oli niiden vaikutus työllisten määrään?</p>	<p>Uuden yrityksen perustaminen ei välttämättä perustamisvaiheessa tarkoita suurta työpaikkojen määrän kasvua. Yleensä uuteen yritykseen työllistyy yrityksen perustajat. Kasvaessaan yritys lisää työvoimaa ja siis työllistää lisää työntekijöitä.</p> <p>Vuoden 2021 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana toimintansa lopettaneita yrityksiä oli Lappeenrannassa 107. Suurin osa näistä oli yksityisiä elinkeinoharjoittajia 55 (51 %). Elinkeinoharjoittajat ovat useimmiten yksinyrittäjiä, jolloin työllistävä vaikutus ei ole ollut heitä itseään lukuun ottamatta suuri. Osa lopettaneista on jäänyt eläkkeelle, jolloin lopettamisella ei ole työllisyysvaikutuksia.</p> <p>Yritysten työllisyysvaikutuksesta on haasteellista saada tarkkoja lukuja, sillä yksityisiä elinkeinoharjoittajia ei veloiteta raportoidaan henkilöstömääräänsä kuten osakeyhtiön pitää. Toimintansa lopettaneista yrityksistä Wirman asiakkaina oli ollut 22 kappaletta. Suurin osa lakanneista osakeyhtiöistä poistettiin rekisteristä sen takia, että yrityksessä ei ole ollut liiketoimintaa vuosiin. Fuusioita oli neljä, joiden nettovaikutuksen työllisyyteen ei oleteta olevan suuri. Yritys voi myös lopettaa, mutta jatkaa toimintaansa toisella nimellä. Yritys on saattanut muuttaa myös yhtiömuotoa, jolloin tämä näkyy tilastossa lopettaneena yrityksenä, raportointikaudella näitä oli kolme.</p> <p>Työssäkävien määrä ja työllisyyteen liittyvät tunnusluvut ovat luotettavasti saatavissa.</p>

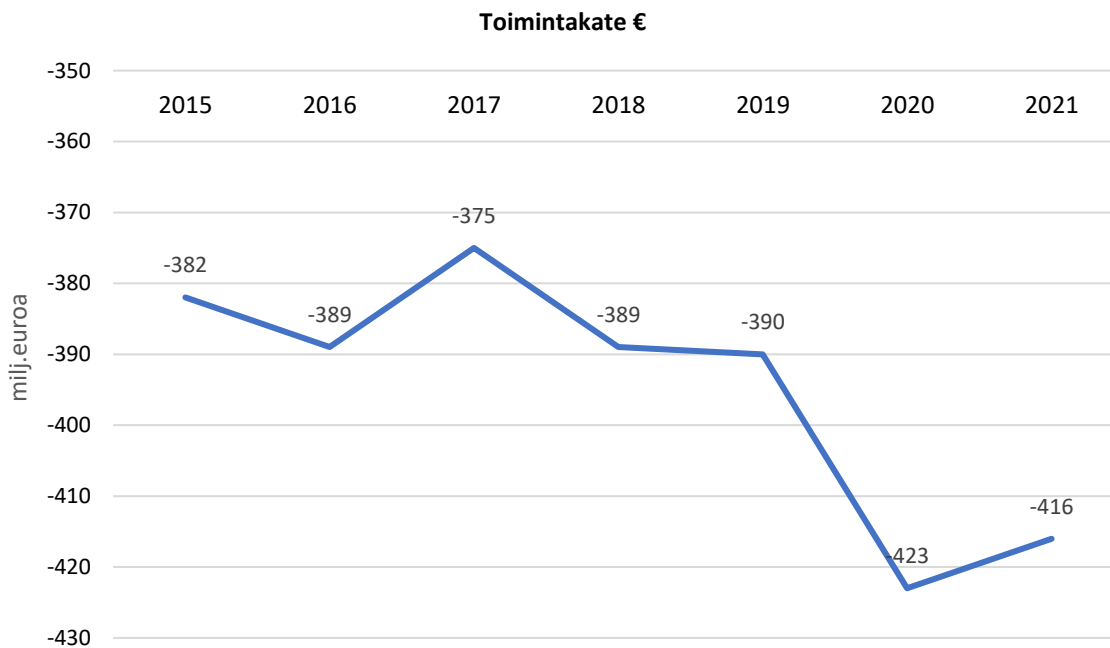
<p>Lappeenrannan Energia -konsernissa on tulossa mittavat investoinnit jatkossa. Tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjauksesta, kuinka paljon nämä merkittävät investoinnit tulevat kasvattamaan konsernin velkoja pidemmällä aikavälillä? Konsernissa on nyt jo velkaa noin 7 000 euroa asukasta kohden.</p>	<p>Lappeenrannan Energia -konsernin pitkän aikavälin investoinneista selvästi suurin on jätevedenpuhdistamo. Jätevedenpuhdistamoinvestoinnin tarkka toteutusaikataulu, sijainti ja kustannusarvio ovat edelleen avoinna. Yksinkertaistettuna nettovelka kasvaa, kun investoinnit ovat suuremmat kuin tulorahoitus eli yhtiöissä käyttökate. Energia-konsernin velkamäärään vaikuttaa siten jätevedenpuhdistamon lisäksi merkittävästi ainakin sähkönsiirtohintoja säätelevä lakimuutos. Lakimuutoksen myötä todennäköisesti sähkön siirtohinnot laskevat – toisaalta säävarman sähköverkon investoinnit voidaan tarvittaessa jaksottaa pidemmälle aikavälille. Edellä kerrottujen tekijöiden takia kaupunki joutunee tarkastelemaan Energia-konsernille asettamaansa tuloutusvaatimusta tuleville vuosille.</p> <p>Kuten edellä on kerrottu, tarkan vastauksen antaminen tarkastuslautakunnan kysymykseen ei ole mahdollista. Selvää kuitenkin on, että erityisesti jätevedenpuhdistamohankkeen käynnistyessä konsernin velat tai leasingvastuut kasvavat huomattavasti toteutustavasta riippuen. Aikataulun ja kustannusarvion tarkennettua tulee päätettäväksi myös se, millä aikataululla velka tai leasingvuokrat aiotaan maksaa: mitä lyhyempi aikataulu, sitä suuremmat hinnankorotuspaineet vesi- ja jätevesimaksuihin kohdistuu.</p>
<p>KOy Seniori Saimaan vuositavoite oli Tiurun entisen sairaalan alueen kehittäminen. Tavoite oli sama kuin edellisvuonna. Yhtiö on perustettu omistamaan ja kehittämään Tiurun entisen sairaalan aluetta sillä olevine rakennuksineen. Yhtiö ei ole edelleenkaan kyennyt löytämään ostajaa omistamalleen kiinteistölle ja tästä syystä yhtiö on hakenut kohteen asemakaavan muuttamista muun muassa niin, että rakennuksen suojelumerkintä poistettaisiin. Mikäli uutta omistajaa kiinteistölle ei löydetä, muodostunee tulos tappiolliseksi vuosina 2021–2023. Tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjauksesta, olisiko yhtiön olemassaolon tarkoituksenmukaisuutta aiheellista pohtia uudelleen?</p>	<p>Toimintaympäristö on muuttunut huomattavasti yhtiön perustamisen jälkeen. Lisäksi rakennuksen kunto on heikentynyt sen jälkeen, kun lämpö, vesi ja sähkö katkaistiin. Toistuvan ilkvallan takia se heikkenee koko ajan. Entisen Tiurun sairaalan rakennuksen suojelumerkinnän poistaminen ei toistaiseksi ole ollut mahdollista.</p> <p>Yhtiön kehittäminen on vaativa tehtävä ja se olisi vaatinut enemmän resursseja, kuin mitä siihen on ollut mahdollista varata. Suurin osa resursseista on viime vuosina mennyt ilkvallan aiheuttamien vaurioiden korjaamiseen ja pyrkimykseen estää ilkvallalta kohteessa.</p> <p>Kiinteistölle ei ole toistaiseksi löydetty uutta omistajaa. Tavoitteen ei ole päästy ja on syytä pohtia, olisiko jollain toisella mallilla mahdollisuus saavuttaa tavoitteet. Näin ollen yhtiön olemassaolon tarkoituksenmukaisuutta, omistajuutta, tavoitteita, yhtiön tai kiinteistön sijaintia kaupunkikonsernissa on aiheellista pohtia. Edelleen yhtiön tavoitteet on yhteensovittava sen kahden omistajatahon kesken.</p>

3. Kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden analyysi

Vuosi 2021 päättyi selkeästi ylijäämäväliseen tulokseen, joka onkin mittaushistorian paras. **Toimintatuottojen** kertymä on myös parantunut edelliseen vuoteen nähden, mutta se ei silti vielä yllä vuoden 2019 tasolle. Parantuneita toimintatuottoja selittää vahvasti koronaperusteiset valtionavustukset ja kaiken kaikkiaan avustustuotot kasvoivatkin noin 3,3 milj. eurolla. Parantuneita toimintatuottoja selittää myös omaisuuden myyntituottojen kasvu 1,5 milj. eurolla, joka on seurausta Etelä-Karjalan Pesula Oy:n osakkeiden myynnistä. Ilman näitä omaisuuden myyntituottoja ja avustustuottoja ulkoiset tuotot vähenivät 1,1 milj. eurolla. Toimintatuottoja kertyi 43,1 milj. euroa, joka oli 3,5 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimintakulut laskivat edellisestä vuodesta yhteensä 3,5 milj. eurolla. Toimintakulut olivat yhteensä 459,6 milj. euroa, kun edellisvuonna ne olivat 463,1 milj. euroa. Toimintakulujen lasku selittyy edellisvuoden kertaluonteisten ja poikkeuksellisten erien pakollisina varauksina, jotka kirjattiin Eksoten alijäämään. Kun eliminoidaan nämä kertaluonteiset ja poikkeukselliset erät pois, on jatkuvien menojen kasvu 4,6 % eli 20,1 milj. euroa.

Toimintakate kuvaa toimintakulujen ja -tuottojen välistä erotusta, joka kunnallistaloudessa on aina miinusmerkkinen, koska verotulot ja valtionosuudet esitetään tuloslaskelmassa vasta toimintakatteen jälkeen. Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verorahoituksella (verotulot ja valtionosuudet).

Kuvio 1. Toimintakatteen kehitys kaupungissa vuosina 2015 - 2021.

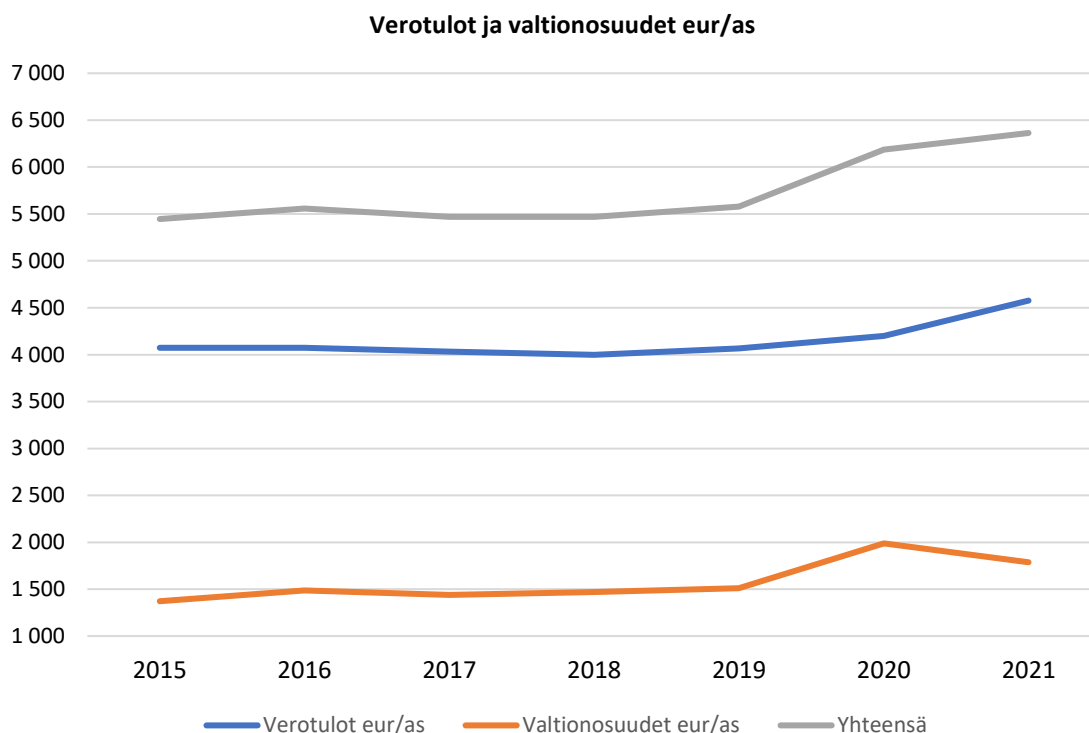
Vuoden 2021 toimintakate koheni edellisvuoteen nähden 1,7 %. Toimintakate vuonna 2021 oli -415,6 milj. euroa. Ilman omaisuuden myyntituottoja ja pakollisia varauksia toimintakate kuitenkin kasvoi 1,5 %. Toimintakatteen vertailukelpoisuuteen vuosina 2020 ja 2021 vaikuttaa koronakorvausten käsittely. Vuonna 2021 koronavastukset kirjattiin avustustuottoihin, kun taas vuonna 2020 korvaukset koronakustannuksiin kirjattiin pääosin valtionosuuksiin.

Verotulojen kehitys oli positiivista koko maassa. Lappeenrannassa verotulot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 8,9 % ja niiden kertymä oli yhteensä 332,4 milj. euroa (2020 kertymä oli 305,2 milj. euroa). Etenkin yhteisöveron tuotto kasvoi voimakkaasti. Yhteisöveroa kasvatti 10 prosenttiyksikön yhteisövero-osuuden korotus vuodelle 2021. Kunnallisveron tuotto kasvoi 5,1 %. Kunnallisverotuoton kehitykseen vaikutti muun muassa palkkatulojen kasvu Lappeenrannassa sekä merkittävästi parantunut työllisyystilanne.

Valtionosuuksia kertyi 10,2 % vähemmän kuin vuonna 2020 ja kertymä oli yhteensä 129,8 milj. euroa (144,5 milj. euroa vuonna 2020). Tätä laskua selittää poikkeavat tavat koronakustannusten korvaamisessa vuosina 2020 ja 2021 sekä Eksoten palkkaharmonisointiin liittyvä harkinnanvarainen valtionosuus vuonna 2020. Yhteensä verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoivat 2,8 %.

Vuonna 2021 väestö väheni 16 asukkaalla väestömäärän ollessa vuoden lopulla 72 646 asukasta. Luonnollinen väestönlisäys on ollut viime vuosina negatiivista väestön ikääntymisen ja alhaisen syntyvyyden seurauksena.

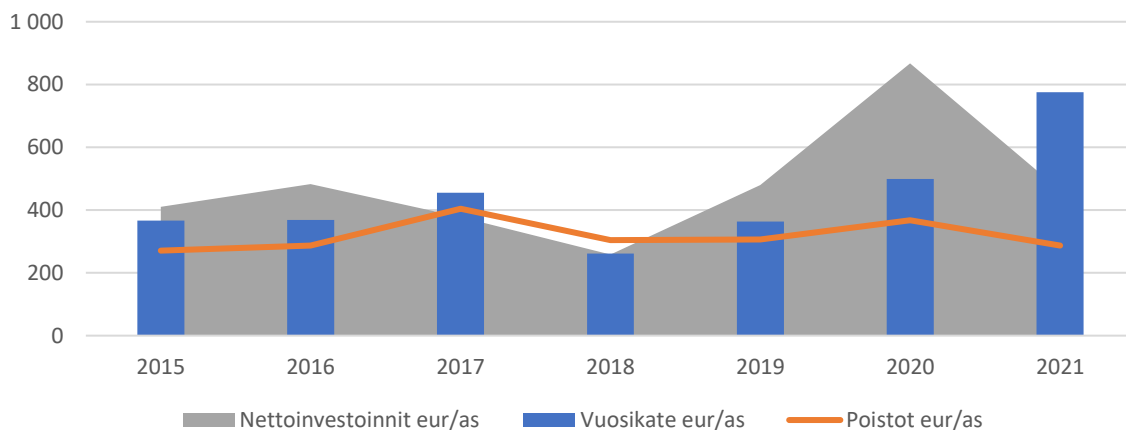

Kuvio 2. Verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 2015 - 2021, euroa/asukas

Vuosikate osoittaa kunnan tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Seuraava kuva osoittaa vuosikatteen olleen erinomaisella tasolla. Vuosikate oli 56,3 milj. euroa, joka oli noin 20 milj. euroa parempi kuin edellisenä vuonna. Vuonna 2021 vuosikate asukasta kohden oli 776 euroa. Vuosikate suhteessa poistoihin oli 185,4 % (2020: 117,3) eli tulorahoitusta voidaan tästä näkökulmasta pitää riittävänä.

Investointeihin taas käytettiin 464 euroa/asukas, mikä oli hieman vähemmän kuin edellisellä tilikaudella. Vuonna 2021 nettoinvestoinnit laskivatkin noin 7 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna ja olivat kokonaisuudessaan 33,7 milj. euroa.

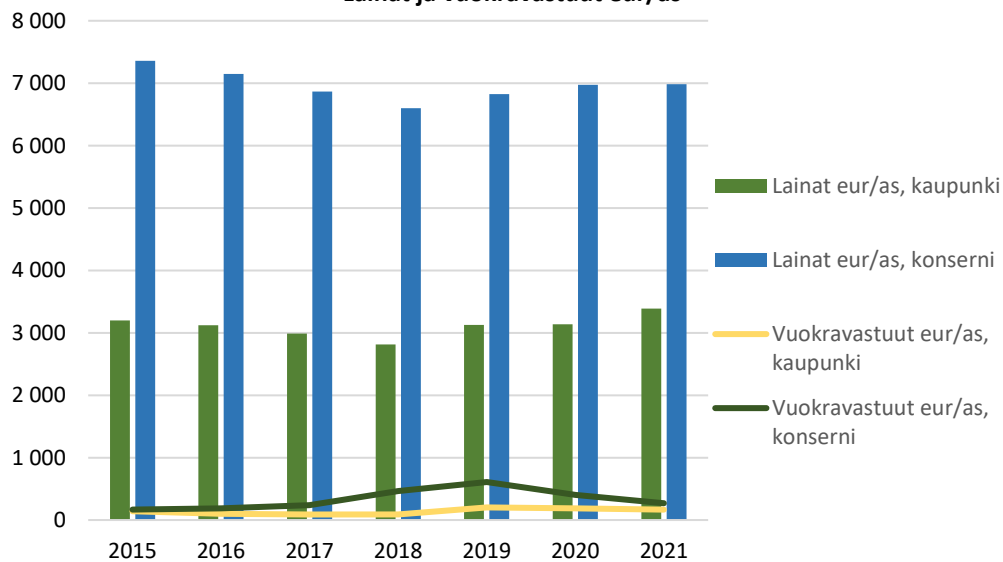
Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot eur/ as

Kuvio 3. Vuosikate, nettoinvestoinnit ja poistot 2015 - 2021, euroa/asukas

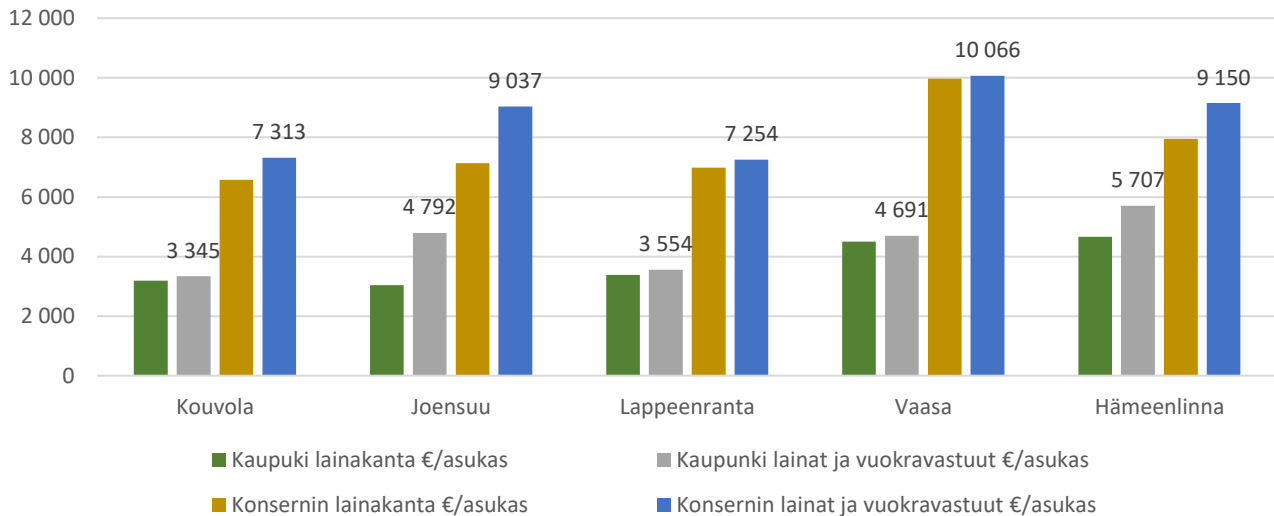
Alkuperäisen talousarvion mukainen lainakannan lisäys oli 39,3 milj. euroa, mutta kaupunki ei kuitenkaan ottanut tilikauden aikana uutta pitkäaikaista lainaa. Sen sijaan pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 21,5 milj. eurolla. Lyhytaikaista lainaa lisättiin 20,0 milj. euroa. Lainakanta oli 31.12.2021 yhteensä 246,1 milj. euroa eli 3 388 euroa/asukas.

Lainat ja vuokravastuut eur/as

Kuvio 4. Lainat ja vuokravastuut kaupungissa ja konsernissa 2015 - 2021

Edellisessä kuviossa näkyy, miten **lainojen ja vuokravastuiden** määrä on kehittynyt. Kaupungin puolella vastuut asukasta kohden ovat pysyneet lähes täysin samalla tasolla, mutta lainat ovat kasvaneet. Konsernin puolella taas vastuut asukasta kohden laskivat hieman edellisestä tilikaudesta mutta lainat ovat pysyneet lähes samalla tasolla. Lainoja sekä vuokravastuita onkin aiheellista tarkastella kokonaisuutena, koska siten voidaan osoittaa, paljonko yksittäinen kuntalainen todellisuudessa velkaantuu.

Kuvio 5. Lainat ja vuokravastuut kaupungissa ja konsernissa verrokkitarkastelu

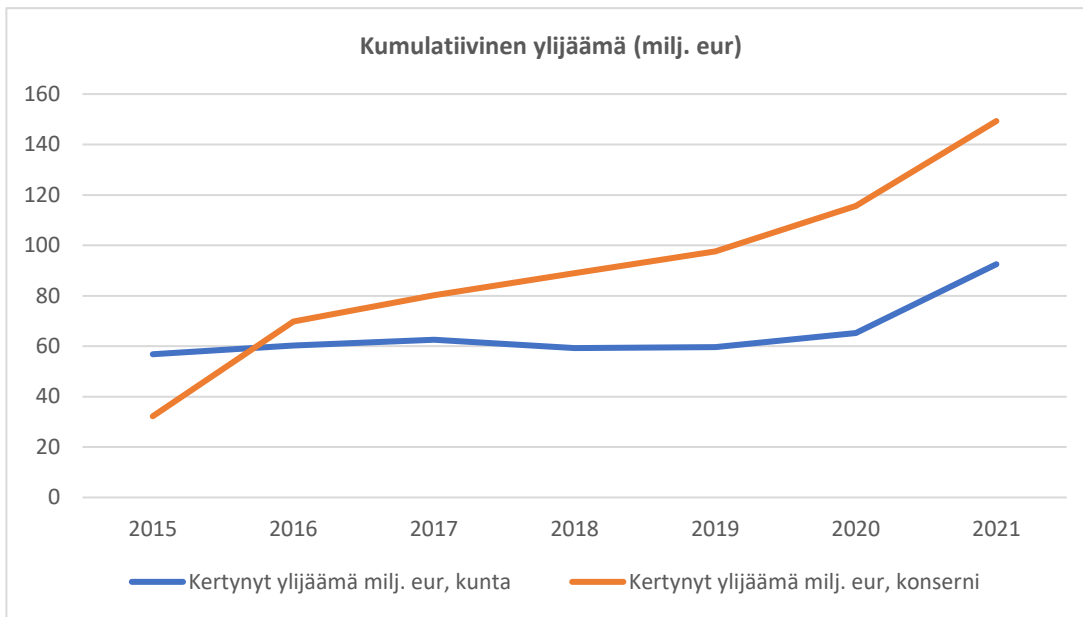
Muihin saman kokoluokan kaupunkeihin verratessa Lappeenrannan asukaskohtainen lainamäärä ja asukaskohtainen lainojen ja vastuiden määrä on sekä kaupungin että kaupunkikonsernin osalta keskitasoa.

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirta on kaupungin osalta kääntynyt laskuun, mutta konsernissa jatkanut jyrkkää kasvua.

Tilikauden tulos oli ennätysellisen hyvä ja muodostui noin 26 milj. euroa ylijäämäiseksi, mikä on selkeästi parempi kuin edellisenä vuonna. Tulos oli selkeästi myös alkuperäistä talousarviota parempi, sillä alun perin tuloksen arvioitiin olevan negatiivinen 2,5 milj. eurolla. Myös muutettu talousarvio ylitettiin, sillä se arvioi tuloksen 11,2 milj. euroa negatiiviseksi. Myös konsernin tulos kasvoi ollen vuonna 2021 34,8 milj. euroa, joka oli myös selkeästi parempi kuin edellisenä vuotena. Konsernin tulos parani lähinnä Lappeenrannan oman tuloksen kohenemisen myötä. Huomionarvoista kuitenkin on, että olosuhteet ovat olleet poikkeukselliset ja erinomainen tulos ei kerro koko totuutta kuntatalouden tilasta.

Vuonna 2021 kaupungin **omavaraisuusaste** parani ja nousi 49 prosenttiin, kun se edellisenä vuonna oli 47,1 prosenttia. Konsernin omavaraisuusaste parani myös ja nousi 33,5 prosenttiin. Omavaraisuusasteen ollessa alle 50 prosenttia, katsotaan velkarasitteen olevan merkittävän suuri. Tunnusluku **suhteellinen velkaantuneisuus** taas kertoo velkojen ja toimintatuottojen suhteen. Kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus heikkeni hieman ja nousi 61,7 prosenttiin, kun se edellisenä vuonna oli 59,5 prosenttia. Konsernitasolla suhteellinen velkaantuneisuus laski hieman ollen 84,2 prosenttia verrattuna edellisvuoden lukuun 87,6 prosenttia.

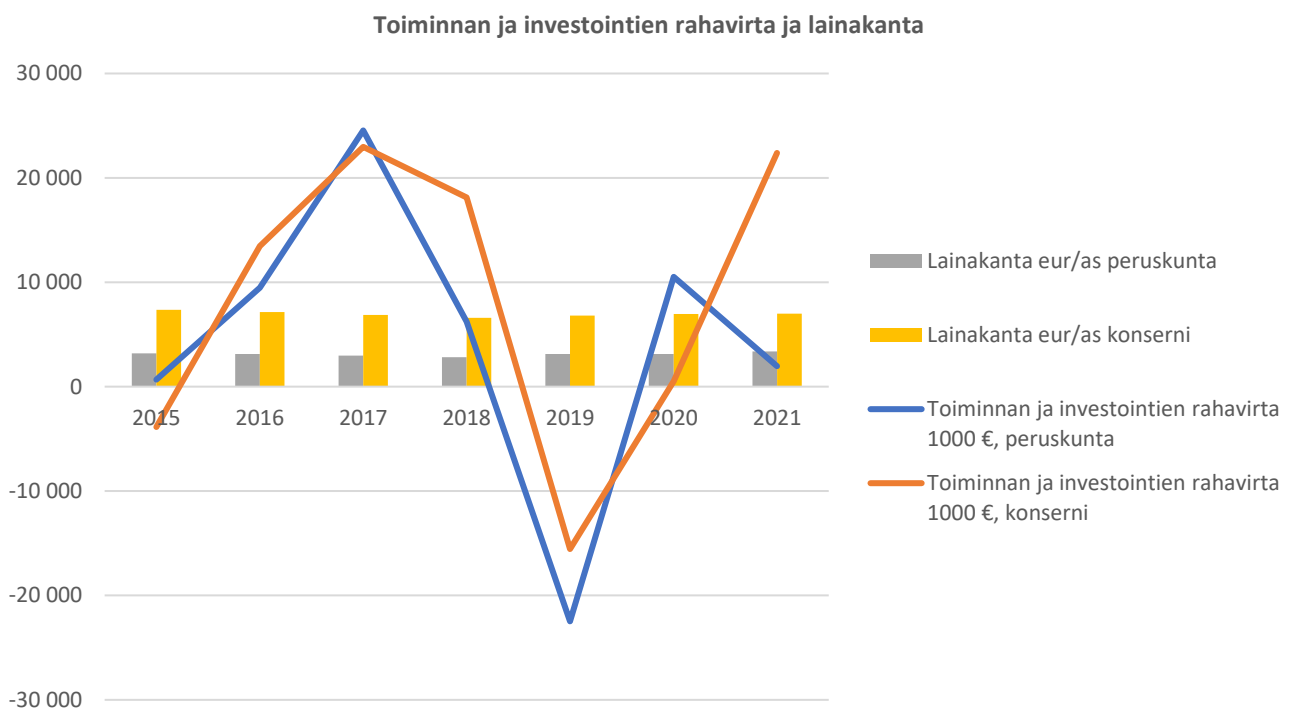
Tilikauden ylijäämä (alijäämä) kirjataan taseeseen ylijäämäksi (alijäämäksi). Kaupungilla on taseessaan ylijäämää 92,5 milj. euroa. Konsernilla ylijäämää on noin 150 milj. euroa.

Kuvio 6. Ylijäämien kertymä tilikausilla 2015 - 2021.

3.1 Investointien toteutuminen

Kaupunki investoi tilikaudella yhteensä 38,5 milj. eurolla. Vahvan vuosikatteen ansiosta toiminnan ja investointien rahavirta oli kaksi milj. euroa ja investointien tulorahoitusprosentti olikin 146. Määrärahat investointeihin talousarviolisäyksen jälkeen olivat 50,1 milj. euroa, mutta lopulta toteuma alittui kokonaisuudesta 11,6 milj. eurolla.

Kuvio 7. Toiminnan ja investointien rahavirran ja lainakannan kehitys kaupungissa ja konsernissa 2015 - 2021

Mittava rakennusinvestointiohjelma eteni vuonna 2021 isoin harppauksin. Vuoden aikana valmistuivat kaksi isoa uutta koulua Joutsenoon ja Lauritsalaan sekä Kesämäen yläkoulun peruskorjaus. Lauritsalan koulun uudisrakennukseen investoitiin 10,0 milj. euroa, Joutsenon koulun uudisrakennukseen 5,7 milj. euroa, ja Kesämäen yläkoulun peruskorjaukseen 4,8 milj. euroa. Yhteensä talonrakennusinvestointeihin käytettiin 26,0 milj. euroa, josta uudisrakentamiseen 18,8 milj. euroa ja korjausinvestointeihin 7,2 milj. euroa, eli painotus on vahvasti uudisrakentamisessa.

Johtopäätökset ja suositukset

Kaupungin tilinpäätös 2021 näyttäytyy tilikauden tuloksen, muiden talouden tunnuslukujen ja tilinpäätöksessä selostetun perusteella varsin positiivisena. Huomionarvoista kuitenkin on, että olosuhteet ovat olleet poikkeukselliset ja erinomainen tulos ei kerro koko totuutta kaupungin talouden tilasta. Ei ole siis vielä syytä olettaa, että kaupungin taloudellinen tilanne olisi kohentunut. Koronarajoitukset ja Ukrainan sota ovat vaikuttaneet voimakkaasti venäläisten ostosmatkailijoiden määrään ja sitä kautta alueen yrityksiin ja elinvoimaisuuteen. Ukrainan sodan seurauksena on jo nyt peruutettu Lappeenrannan kannalta merkittävien hankkeiden rahoitusta, kuten Saimaan kanavan sulkujen pidentämiseen/peruskorjaukseen valtion budjetista poistetut 95 milj. euroa.

Ostosmatkailun hiipuminen, Venäjän kanssa käytävään kauppaan liittyvät rajoitukset, inflaatio ja tulevaisuuteen sisältyvät epävarmuudet koko kansantalouden näkökulmasta tulevat vaikuttamaan merkittävästi Lappeenrannan talouden kehitykseen.

Kaupungin pitkän tähtäimen investointiohjelman toteuttaminen tulee kasvattamaan kaupunkikonsernin lainakantaa. Investointipaine yhdistettynä kustannusten nousuun sekä mahdolliseen negatiiviseen verotulo- ja työllisyyskehityksen taloudellisiin vaikutuksiin sisältää talouden tasapainon kannalta suuren riskin.

Lappeenranta 2033 -strategian toteutuminen vuonna 2021

Valtuustokausi vaihtui syksyllä 2021 ja strategian osalta elettiin eräänlaista nivelvaihetta, kun vanhaa Lappeenranta 2033 -strategiaa saatettiin maaliin ja samalla valmisteltiin uutta Lappeenranta 2037 -strategiaa. Kaupungin uusi LPR 2037 -strategia hyväksyttiin valtuustossa 1.11.2021.

Vuosi 2021 oli siis Lappeenranta 2033 -strategian viimeinen toteutusvuosi ja se ohjasi kaupungin vuoden 2021 toimintaa. **Vuoden 2021 tilinpäätöksessä valtuustoon ja lautakuntaan nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen raportoidaan vielä vanhan Lappeenranta 2033 -strategian mukaisesti.**

Strategia tavoitteineen on ohjannut vahvasti toimialojen toimintaa ja LPR 2033 -strategia on antanut kaupungin ja toimialojen toimintojen kehittämislle hyvät suuntaviivat. Toimialat ovat olleet tiiviisti mukana myös uuden LPR 2037 -strategian laadinnassa. Uuden LPR 2037 -strategian jaettu arvopohja - Rohkeasti, Yhdessä, Eteenpäin katsoen ohjaa toimialojen perustoimintaa ja resurssien käyttöä. LPR 2037 -strategiassa on seitsemän päätavoitetta. Toimialoilta löytyy sitovia tavoitteita, toimenpiteitä ja seurantamittareita kaikkiin LPR 2037 -strategian kärkiohjelmiin: Kasvun kaupunki, Kestävä kaupunki ja Koulutuksen kaupunki. Uusi strategia tukee myös hyvin laaja-alaista ja koko konsernia läpäisevää kestävä kehityksen toimintaa. LPR 2037 -strategian visiona on luoda kestäviä menestystarinoita ja lisätä kaupungin elinvoimaisuutta.

Valtuusto asetti talousarviossa 2021 toimialoille Lappeenranta 2033 -strategiasta johdettuja sitovia vuositavoitteita, jotka on johdettu strategian toimenpideohjelmista. Lappeenranta 2033 -strategian toteutumisesta on valtuusto edellyttänyt raportointia säännönmukaisesti ja strategian loppuraportointi esiteltiin edelliselle valtuustolle ja käsiteltiin valtuustossa 16.6.2021.

Lappeenranta 2033 -strategian toteutumista tarkastellaan neljästä näkökulmasta: Hyvinvoivat asukkaat ja osallisuus, Elinvoimainen kaupunki ja imago, Digitaaliset prosessit ja motivoitunut henkilöstö sekä Talous ja resurssit. Jokaiselle näkökulmalle on asetettu kaksi päämittaria.

Strategian tavoitteita on edistetty seuraavilla strategisilla kärjillä/erillisiohjelmilla: *Kasvua ja osaamista, Puhdasta ja kestävää* sekä *Sykettä ja säpinää*. Lisäksi strategiaa on toteutettu toimialakohtaisilla (Yhteiset palvelut, Hyvinvointi- ja sivistys sekä Elinvoima ja kaupunkikehitys) strategisilla kehittämisohjelmilla.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Lappeenranta 2033 -strategian päämittareiden osalta on edetty valtuustokauden aikana pääosin tavoiteltuun suuntaan. Kahdestakymmenestä pää- ja ohjelmamittarista kahdeksan mittarin kehitys ei vastannut asetettua kehittämissuuntaa. Kahden päämittarin osalta (asiakkaan palveluun käyttämä aika ja hukkatyöhön käytettävät htv:t) arvioinnista jouduttiin luopumaan kesken strategiakauden ja siirtymään pienempien esimerkkien tehokkuusarviointiin. Poikkeuksellisesta toimintaympäristön muutoksesta huolimatta (korona) lähes puolet seurannassa olevista pää- ja ohjelmamittareista kehittyi strategiakauden aikana tavoitteena olleeseen suuntaan. Operatiivisessa kehitystyössä Green Leaf -palkintovuosi näkyi monipuolisesti läpi kaupungin organisaation.

Lappeenranta 2033 -strategiassa asetettiin tavoitteeksi yltää elinkeinoelämän vaikuttajille suunnatussa taloustutkimuksen VIP kuntaimagokyselyssä 7. sijalle. Tuoreessa vuoden 2021 tutkimuksessa Lappeenrannan sijoitus on laskenut 25. sijalta 30. sijalle, kun tutkimuksessa on mukana 36 suurinta kaupunkia. Vuosittain tehtävään valtakunnalliseen kyselyyn vastaavat yritysten toimitus- ja talousjohtajat. Kyselyllä selvitetään yritysjohton näkemyksiä kaupunkien päätöksenteosta ja palveluista 13 eri imagotekijän perusteella (11 imagotekijän perusteella v. 2020). Arvoasteikolla 4–10 Lappeenrannan eri imagotekijöiden keskiarvoksi muodostuu 6,81. Tämä on 0,24 yksikköä heikompi kuin edellisvuonna. Eri imagotekijöiden arvioinnissa vain ”kunnan ja yritysten välisen yhteistyön” koetaan parantuneen vuodesta 2020. Imagotekijöiden arvioinnissa ”kunnan markkinointi” ja ”kuntien välinen yhteistyö” oli arvioitu heikoimmiksi. **Tarkastuslautakunta toteaa, että imagotutkimuksiin tulee suhtautua vakavasti. Tutkimustulokset eivät ole parantuneet edellisistä mittauksista.** Lappeenrannan kaupungin elinvoimaohjelmalla pyritään vastaamaan tulosten kääntymiseen paremmaksi. Valmistelussa oleva

elinvoimaohjelma tuodaan vuoden 2022 aikana valtuuston hyväksyttäväksi. Elinvoimaohjelma sisältää koko kaupunkia koskevat palvelut yrityksille sekä palvelutuotantoon liittyvät kehittämistoimenpiteet. Palvelujen tuottamisen ohella niiden kehittäminen on keskeistä, jotta imagotutkimuksissa päästään parempiin tuloksiin. Elinvoimaohjelman toimenpiteillä tulee onnistua sijoituksen kohentamisessa.

LPR 2033 -strategian päämittarit ja erillis- ja kehittämisohjelmien mittarit

Strategia päämittarit ja strategian erillis- ja kehittämisohjelmien mittarit	Lähtötaso 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019	Toteuma 2020	Toteuma 2021
Elämälaatussa hyväksi tuntevat	52,3 %	60,5 %	60,5 %	60,5 %	56,6 %
Luottamus kunnan päätöksentekoon	2,9	2,9	2,9	2,94	2,94
Työssäkäyvien määrän kasvu	28 700	29 152	29 152	29 679	29 401
Yritysimagon parantuminen	29	20	25	24	30
Henkilöstön tyytyväisyys	3,69	3,63	3,68	3,66	3,67
Asiakkaan palveluun käyttämä aika	-	-	-	-	-
Lainat/asukas	7 146	6 601	6 823	6 975	6 983
Hukkatyöhön käytettävät htv:t	-	-	-	-	-
Nuorisotyöttömien määrä	700	622	580	740	483
LUT tekniikan hakijat/aloituspaikat	-	1,56	1,53	1,53	1,53
CO ₂ -päästöt	-40 %	-46 %	-46 %	-46 %	-49 %
Greenreality työpaikat (0 =2000)	0	+156	+158	+158	+158
Matkailijoiden viipymä	1,78	1,76	1,84	1,98	1,97
Harrastavien määrä	90 %	90,50 %	94,20 %	94,20 %	93,73 %
Sairaspoissaolojen vähentyminen	10,8	12,9	13,9	13,4	13
Hankintojen YVA	-	50 %	50 %	75 %	75 %
Koulunkäynnistä pitäminen (8. ja 9. lk)	69,60 %	69,60 %	68 %	68 %	62,6 %
Yksinäiseksi tuntevien osuus (8. ja 9. lk)	8,70 %	8,70 %	10,10 %	10,10 %	12,90 %
Korjausvelan määrä	95,41 M€	-1,80 %	-0,80 %	-0,40 %	-0,70 %
Yritysassiakkaiden tyytyväisyys	3,67	3,67	3,72	3,48	3,61

Tarkastuslautakunnan arviointitaulukko

LPR 2033 -strategian päämäärät ja erillis- ja kehittämisohjelmien mittarit

Strategian päämäärät		Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei muutosta lähtötasoon	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei voida arvioida
Hyvinvoivat asukkaat ja osallisuus	Elämänlaatunsa hyväksi tuntevat	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	Luottamus kunnan päätöksentekoon		Ei muutosta lähtötasoon		
Elinvoimainen kaupunki ja imago	Työssäkäyvien määrän kasvu	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	Yritysimagon parantuminen			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Digitaaliset prosessit ja motivoitunut henkilöstö	Henkilöstön tyytyväisyys			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
	Asiakkaan palveluun käyttämä aika				Ei voida arvioida
Talous ja resurssit	Lainat eur/asukas	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	Hukkatyöhön käytettävät henkilötyövuodet				Ei voida arvioida
Strategiset kärjet/erillisohjelmat	Keskeisimmät painopisteet				
Kasvua ja osaamista	Nuorisotyöttömien määrä	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	LUT tekniikan hakijat/aloituspaiikat		Ei muutosta lähtötasoon		
Puhdasta ja kestäväää	CO ₂ -päästöt	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	Greenreality-työpaikat	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
Sykettä ja säpinää	Matkailijoiden viipymä	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	Harrastavien määrä	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
Strategiset kehittämisohjelmat	Keskeisimmät painopisteet				
Yhteiset palvelut	Sairauspoissaolojen vähentyminen			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
	Hankintojen YrVA	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
Hyvinvointi ja sivistys	Koulunkäynnistä pitäminen (8. ja 9. lk.)			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
	Yksinäiseksi tuntevien osuus (8. ja 9. lk.)			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Elinvoima ja kaupunkikehitys	Korjausvelan määrä (katuinfra)	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan			
	Yritysassiakkaiden tyytyväisyys			Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	

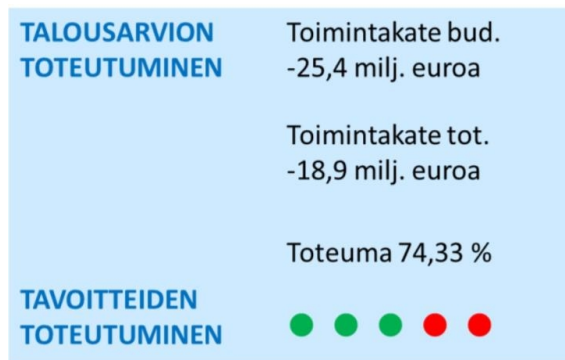
4. Toiminnallisten vuositavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut tässä luvussa talousarviossa esitettyjen toimialan perustehtävän ja strategian mukaisten talousarviotavoitteiden toteutumista sekä talousarvion euromääräistä noudattamista. Arvioinnissa on hyödynnetty tilinpäätöksessä raportoituja toteumatietoja. Tarkastuslautakunta on antanut kokonaisarvionsa toimialojen tavoitteiden toteutumisesta asteikolla 1-5.

Yhteiset palvelut

Yhteisille palveluille asetettiin talousarviossa 12 vuositavoitetta. Innostuneen, osaavan ja motivoituneen henkilöstön tavoitteissa ei aivan onnistuttu: sairauspoissaolot eivät ole laskeneet asetettujen tavoitteiden mukaisesti vaan kasvaneet vuodesta 2019. Työtyytyväisyyskyselyn tulokset yleisarvosanan osalta jäivät tavoitetasosta. Hankintoja koskevassa tavoitekokonaisuudessa tavoitteiden voidaan nähdä pääosin toteutuneen tai etenevän suunnitellusti. Sopimushallinnan jalkauttaminen toimialoille on viivästynyt. Positiivisuuden ja luottamuksen vahvistamisen kokonaisuuden arvioinnin osalta tavoitteiden toteutumista on hankalaa arvioida tehtyjen toimenpiteiden raportoinnin perusteella. Esimerkiksi osallistavan budjetoinnin käytön mittari ”mallilla suunnittelun infran käyttöaste on 20 % parempi kuin verrokki” toteuman tai keskeisimpien tulosten raportointi ei vastaa mittaria. Tavoitteet ja mittarit on asetettu vuosille 2019, 2020 ja 2021. Vuoden 2021 osalta tavoitteet ovat osittain vanhentuneita tavoitteiden toteuduttua jo aiempina vuosina.

Toimialan talous toteutui 6,6 milj. euroa talousarviota parempana. Talousarvioalitus johtui pääosin konsernin yhteisistä menoista, joissa on varauksia odottamattomiin menoeriin. Koronan vuoksi menoja jäi toteutumatta muun muassa lentoliikenteen tukemisesta sekä matkailu- ja tapahtumatoiminnasta. Kertaluontoisena eränä kirjaantui Etelä-Karjalan Pesula Oy:n osakkeiden myyntivoitto 1,5 milj. euroa. Toimialan tilikauden tulos oli -18,9 milj. euroa.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopisteenä tilikaudella 2021 oli yhteisten palvelujen ja konsernihallinnon osalta turvallisuus ja riskienhallinta.

Turvallisuus ja riskienhallinta

Lappeenrannan kaupungin riskienhallintaohjelman päivitys hyväksyttiin valtuustossa 1.11.2021. Riskienhallintaohjelma on riskienhallinta- ja turvallisuustyön perusta. Riskienhallintaohjelmassa on määritelty kaupungin riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet. Riskienhallintaohjelmassa on kuvattu myös riskienhallinnan toteutusvastuut eli kenen vastuulla on tehdä mitään riskienhallinnan eteen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa voidaan luonnehtia yhdeksi sisäisen valvonnan ydinalueeksi, sillä sisäinen valvonta on pohjimmiltaan juuri erilaisten riskien hallintaa. Riskienhallinnan tarkoituksena on arvон luominen ja säilyttäminen, ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus kaupunkikonsernin tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Riskienhallinnalla

varaudutaan ja valmistaudutaan riittävin toimenpitein kaikkiin kaupunkikonsernia uhkaaviin riskitekijöihin. Riskienhallinnalla pyritään suojelemaan kaupungin henkilöstöä, omaisuutta, mainetta, asukkaita, asiakkaita, ympäristöä ja tietoturvaluutta.

Riskienhallinnan merkityksen kasvamiseen ovat vaikuttaneet muun muassa toimintojen ulkoistaminen ja hajauttaminen tytäryhteisöihin. Samoin huomiota on kiinnitetty monimuotoistuneeseen toimintaympäristöön, digitalisaatioon sekä kuntapalvelujen tarjoamismuotojen laajentumiseen.

Kaupunkitasolla arvioidaan tulevia riskejä muun muassa vuosittain talousarviossa ja tilinpäätöksessä puolestaan raportoidaan niiden toteumasta. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että riskienhallinta on saatu osaksi talousarvio- ja tilinpäätösprosessia. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta tukevat kaupunkikonsernin strategisten tavoitteiden toteutumista.** Toimialojen ja konserniyhteisöjen tulee käydä riskit huolellisesti läpi ja esittää näistä omaa toimintaa merkittävimmin koskevista riskeistä selvitys talousarvioesityksessään. Riskien ja epävarmuustekijöiden mahdollisesta toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä.

Kaupunkitason riskikartoitus päivitetään valtuustokausittain ja viimeisin päivitys on tehty 16.12.2020. Tehdyssä riskikartoituksessa on tunnistettu riski ja sen syy ja seuraus. Lisäksi on arvioitu riskin toteutumisen todennäköisyys ja vaikutus ja näin on saatu riskin suuruus (riskiluku). **Tarkastuslautakunta kysyy, kenelle kuuluu vastuu ao. riskeistä, koska merkittävimpien riskien alentamiseksi/haltuun ottamiseksi ei ole laadittu aikataulua eikä vastuuhenkilöä/-tahoja.**

Kaupungin sisäilmatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti. Sisäilmatyöryhmässä käsiteltävien asioiden ”lista” on lyhentynyt. Aiemmin työryhmässä oli kohteita paljon enemmän, mutta viime aikoina sisäilmatyöryhmän käsittelyssä on ollut lähinnä vain 2 ongelmakohdetta ja niidenkin osalta ratkaisut on jo osin tehty. Kohteet ovat Voisalmen päiväkoti ja Korkea-ahon koulu. Kaupungin viime vuosien mittavat investoinnit tuottavat tulosta myös sisäilman kannalta. **Työntekijöiden kannalta puhtaasta sisäilmasta huolehtiminen on yksi tärkeimmistä työsuojelun tehtävistä ja työn riskeistä huolehtimisesta.**

Yksi tärkeä osa riskienhallintatyötä on huolehtia siitä, että kaupungin vakuutusturva on kunnossa sekä optimaalisen vakuutusturvan jatkuva arviointi. Kaupunkikonsernin vakuutukset kilpailutettiin v. 2019. Hyvinvointialueiden muodostaminen vaikuttaa myös vakuutusjärjestelyihin, kun pelastuslaitos siirtyy hyvinvointialueelle.

Etätyöohje hyväksyttiin kaupungin johtoryhmässä syksyllä 2021 ja linjausten toimivuutta seurataan. Myös etätyöhön liittyvät vakuutusjärjestelyt selvitettiin erikseen.

Poliisihallituksen ja paikallisen poliisin kanssa on tehty yhteistyössä isoa kaupungin valvontakameroiden päivitysprojektia. Poliisihallitus on käynnistänyt valtakunnallisen kehittämishankkeen yleisten alueiden kameravalvonnan kehittämiseksi. Lappeenranta on mukana hankkeessa yhtenä pilottina.

Kaupunkitason työsuojeluohjelma on päivitetty syksyllä 2021. Lappeenrannan kaupunki on ottanut käyttöön vuoden 2021 aikana työturvallisuus- ja riskienhallintaohjelmistoksi Toymelab Oy:n/TOYME-ohjelman ja tavoitteena on kyseisen ohjelman parempi hyödyntäminen ja siitä tiedottaminen. **Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sisäilmatyöryhmän ja koronanäkökulman mukaan ottamista työsuojeluohjelmaan.**

Hyvä esimerkki toimivista maakunnallisista verkostoista on vuonna 2010 perustettu Etelä-Karjalan turvallisuus- ja valmiustoimikunta EKTURVA. Mukana on maakunnan keskeisiä turvallisuustoimijoita (muun muassa Lappeenrannan ja Imatran kaupungit, muut seitsemän kuntaa, poliisi, pelastuslaitos, rajavartiolaitos, Maasotakoulu, seurakunnat, Maakuntaliitto, Eksote, Maahanmuuttovirasto, AVI, ELY, kauppakamari, tulli ja energiayhtiöt). Maakunnallinen riskiarvio päivitettiin v. 2021 EKTURVA:n yhteistyönä. EKTURVA:n laaja-alaisella ja

säännöllisellä viranomaisyhteistyöllä luodaan turvaa myös Lappeenrannan kaupungille ja sen asukkaille. Varautumisessa ja valmiussuunnitelmassa otetaan huomioon myös ilmastonmuutoksesta aiheutuviin häiriötilanteisiin ja riskeihin varautuminen (esimerkkinä sään ääri-ilmiöistä äärimmäinen lumisade ja pakkanen). EK-TURVA on näyttänyt vahvuutensa erityisesti korona-aikana. Yksi verkoston tärkeimmistä vahvuuksista on tehokas tilannekuvan muodostaminen. Pandemiassa tarvittiin laajempaa tilannekuvaa riskien hallintaan.

Poliisin katuturvallisuusindeksin mukaan Lappeenrannan kaduilla oli vuonna 2021 Suomen viidestätoista suurimmasta kaupungista turvallisinta. Lappeenranta oli katuturvallisuusindeksin perusteella suurista kaupungeista turvallisinta myös vuosina 2016–2018, joten Lappeenranta menestyy vuodesta toiseen hyvin katuturvallisuusvertailussa. Poliisi seuraa kuntien turvallisuustilanteen kehitystä katuturvallisuusindeksin perusteella. Indeksiluvussa huomioidaan muun muassa pahoinpitelyt, ryöstöt, rattijuopumukset ja vahingonteot, joita tehdään tyypillisesti julkisilla paikoilla. Rikosten määrät on suhteutettu kunkin kunnan asukaslukuun.

Konsernihallinto

Lappeenrannan kaupungin konsernihallinnon toimintasäännön (1.6.2021) mukaan konsernihallinto jakautuu kahteen toimintatasoon: **strategiseen ohjaukseen ja kehittämiseen** sekä **operatiiviseen tasoon**. Strategista ohjausta ja kaupungin elinvoiman ja kilpailukykyyn kehittämistä johtaa kaupunginjohtaja ja hänen alaisuudessaan muut johtavat viranhaltijat ja toimihenkilöt. Operatiivinen taso jakaantuu 11 tiimiin. Toimintaa koordinoi kaupunginsihteerit ja operatiivisen tason toimintaa johtavat kaupunginsihteerit, II kaupunginsihteerit, strategiajohtaja ja talous- ja rahoitusjohtaja sekä matkailu-, markkinointi- ja asiakaspalvelujohtaja.

Konsernihallinnon tiimirakenteen tiivistäminen vuodesta 2014 vuoteen 2021 on kohdistunut konsernihallinnon ydinpalvelujen toimintoihin, jotka muodostavat kolme neljäsosaa konsernipalveluiden toiminnoista. Toimintaa ohjaava lainsäädäntö ja sen muutokset työllistävät paljon (kunnilla on yli 700 lakisääteistä tehtävää). **Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota konsernirakenteen toimivuuteen: ydinpalvelujen hoitamiseen käytettävissä oleva henkilöstöresurssi on konsernihallinnossa edelleen liian vähäinen ja avainhenkilöriski on merkittävä.**

Konsernipalveluiden ohjausryhmän tilalle on vuoden 2022 alusta perustettu tiiviimpi ja selkeytetympi konsernihallinnon johtoryhmä (14 henkilöä), jonka tarkoituksena on tehostaa toimintaa niin, että asiat hoituvat nopeammin ja itsenäisemmin ja johtaminen on aikaisempaa määrätietoisempää.

Lappeenranta 2037 -strategiassa yhtenä menestystekijänä nähdään henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ja sen kehittäminen. Tavoitteena on huolehtia muun muassa henkilöstön osaamisen ajantasaisuudesta ja keskeisinä toimenpiteinä tavoitteen saavuttamisessa on muun muassa osaamistarvekartoituksen tekeminen ja koulutussuunnitelman laatiminen. Perehdyttämisen uudet toimintatavat jalkautetaan toimialoille ja vahvistetaan henkilöstön muun muassa digitalisaatio-, viestintä-, asiakaspalvelu-, sopimushallinta- ja kansainvälisten asioiden osaamista.

Laajan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman valmistelu on edennyt suunnitellusti ja se on tulossa päätöksentekoon vuoden 2022 aikana.

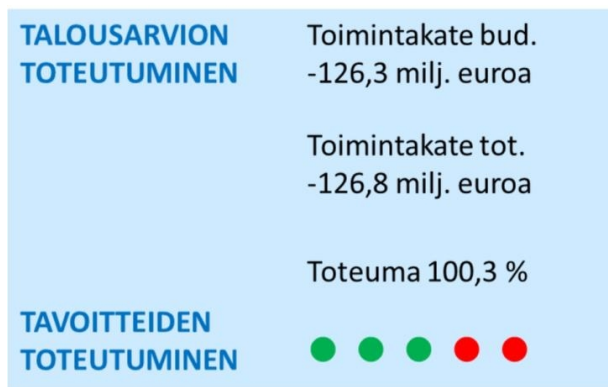
Konsernihallinnon henkilökunnalle tehtiin keväällä 2021 kysely työtilojen käytöstä. Kyselyn seurauksena kaupungintalon neljännen kerroksen tilajärjestelyihin tehtiin muutoksia. Tiimien uudet tilat otettiin käyttöön 1.9.2021.

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimialalla on kaksi lautakuntaa: lasten ja nuorten lautakunta sekä kulttuuri- ja liikuntalautakunta. Koko toimiala vastaa varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta, nuorisotoimesta ja liikuntapalveluista sekä kulttuuritoimesta, johon sisältyvät teatteri, orkesteri, kirjasto ja museot. Koko toimialalla työskentelee noin 1800 henkilöä ja toimialan vuosibudjetti on noin 126 milj. euroa.

Koronapandemia ja sen torjumiseksi tehdyt rajoitustoimet ovat keskeisesti vaikuttaneet muun muassa kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kävijämäärätavoitteisiin sekä liikuntapaikkojen käyttöasteeseen. Korona on vaikuttanut keskeisesti myös lasten- ja nuorten hyvinvointiin: hyvinvoivien lasten- ja nuorten tavoitteissa ei pääosin onnistuttu ja tulokset heikentyivät edellisestä vuodesta. Tarkastuslautakunta pitää kehitystä erittäin huolestuttavana. Elinikäisen oppimisen ja laaja-alaisen osaamisen kuten myös toimitilojen monipuolisen hyödyntämisen tavoitteet toteutuivat.

Hyvinvointi- ja sivistyspalveluille asetetuista 20 talousarviotavoitteesta toteutui tai lähes toteutui 14 tavoitetta. Toteutumatta jäi kolme tavoitetta. Yhden tavoitteen osalta ei tapahtunut muutosta lähtötasoon ja kahden tavoitteen toteumaa ei tilinpäätöksessä raportoidun perusteella pystytä arvioimaan.

Kuntaliiton suosituksen mukaisesti lautakuntia on pyydetty valtuustokauden 2017–2021 päättyessä arvioimaan toimintaansa, lautakunnan saavuttamia tuloksia sekä toiminnan kehittämistarpeita. Itsearviointi on toteutettu Lappeenrannassa 17.3.–6.4.2021 sähköisellä kyselykaavakkeella, johon kaikkia lautakunnan jäseniä on pyydetty vastaamaan henkilökohtaisesti. Samalla on kartoitettu nykyisten lautakuntien jäsenten näkemyksiä seuraavan valtuustokauden 2021–2025 tärkeistä asioista. Näin on ollut mahdollisuus jättää eräänlainen ”testamentti” uudelle lautakunnalle strategian ja kaupungin päätöksentekoelementtien työskentelyn kehittämisen pohjaksi. Tulokset ovat toimineet osaltaan kaupungin uuden Lappeenranta 2037-strategian rakentamisen pohja-aineistona.

Lasten ja nuorten lautakunnan jäsenistä vajaa kolmannes oli vastannut itsearviointikyselyyn. Onnistumisiksi vastaajat olivat kirjanneet selkeät päätökset, lapsivaikutusarvioinnin eteenpäin viemisen ja panostukset lapsiystävällisen kunnan tavoitteisiin ja lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen. Samoin on mainittu talouden hallinta, uudet koulut ja pienet ryhmäkoot sekä koronatilanteeseen mukautuminen ja etäopetus. Epäonnistumisiksi vastaajat ovat kirjanneet palveluverkon, väistötilojen sopivuuden koulukäyttöön sekä tiedonpuutteen uusien koulurakennusten tiloista.

Itsearviointikyselyn perusteella tulevalle valtuusto- ja lautakuntakaudella 2021–2025 tulisi paneutua erityisesti seuraaviin asioihin: Lapsivaikutusten arviointi, lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu ja resurssit, nuorisovaltuuston ja lautakunnan läheisempi yhteistyö, yhteistyön vahvistaminen Eksoten kanssa; erityisesti lastensuojelun ja mielenterveyspalvelujen kanssa,

henkilöstön jaksaminen ja alan vetovoimaisuuden vahvistaminen sekä toimiva ja riittävän laajalle ulottuva palveluverkko.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin painopiste vuoden 2021 arvioinnissa oli lasten ja nuorten lautakunnan osalta varhaiskasvatus ja kulttuuritoimen osalta kirjasto.

Lasten ja nuorten palvelut

Lasten ja nuorten palvelujen vuoden 2021 toimintakate ylittyi 1,6 milj. euroa, josta suurin osa (1,2 milj. euroa) aiheutui varhaiskasvatuksesta. Ylitykseen on vaikuttanut olennaisesti koronapandemia sekä odotettua suurempi lasten määrä varhaiskasvatuksessa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen toiminta perustuu varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatussuunnitelman kansallisiin perusteisiin sekä lasten henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmiin. Lappeenrannassa on 15 kunnallista päiväkotia ja kaksi perhepäivähoitoaluetta, joissa on varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen piirissä yhteensä 2819 lasta (tilanne 31.12.) Esiopetus toimii varhaiskasvatuksen vastuualueen alaisuudessa. Lisäksi palvelusetelijärjestelmä on käytössä yksityisiin päiväkoteihin.

Varhaiskasvatuksen toimintakatteen ylitykseen vaikuttivat koronapandemia sekä osallistumisasteen merkittävä kasvu suhteessa ikäluokkien pienenemiseen (nousua 2,5 % vuoteen 2020 verrattuna 1-6 -vuotiaiden lasten osalta), 1.8.2020 varhaiskasvatusoikeuden rajauksen poisto sekä mitoituksen palauttaminen ennalleen. Koronapandemialla ei ole ollut vaikutuksia osallistumisasteeseen, joka on noussut pandemiasta huolimatta. Palvelut ovat olleet auki täysimääräisinä läpi koko korona-ajan.

Lappeenranta valikoitui mukaan kaksivuotiseen esiopetuskokeiluun. Kokeilu on maksuton perheille esiopetuksen ajalta. Varhaiskasvatusmaksulakiin tuli muutoksia 8/2021. Varhaiskasvatusmaksuja alennettiin eikä valtionosuudet ja valtionosuuksien korotukset korvaa täysimääräisesti näistä johtuvaa asiakasmaksutulojen pienenemistä ja kokeilusta aiheutuvia muita kustannuksia. **Osallistumisastetta ei oteta huomioon valtionosuuksissa, rahoitus määräytyy vain kunnan lapsimäärän mukaan, ei osallistumisasteen mukaan. Tarkastuslautakunta pitää kuitenkin hyvänä asiana sitä, että Lappeenranta valikoitui mukaan esiopetuskokeiluun. Kaksivuotinen esiopetuskokeilu jatkuu vuoteen 2024 saakka.**

Varhaiskasvatuspalvelujen suhteellinen kysyntä on kasvanut ja tämä tuo varhaiskasvatuksen talousarviokehysissä pysymiseen haasteita. Suurimmat haasteet ovat osallistumisasteen nousu varhaiskasvatuksessa ja etenkin siihen liittyvä kausiluontoinen vaihtelu kysynnän ollessa suurimmillaan maaliskuussa. Myös palveluntarpeessa on alueellista vuosivaihtelua. Varhaiskasvatuspalveluita ovat haastaneet jatkuvat toimintaa ohjaavat lakimuutokset ja niiden toimeenpano.

Henkilöstön osalta varhaiskasvatuksessa on suuri sijaispula ja etenkin lyhytaikaisiin sijaisuuksiin ei löydy kelpoista henkilöstöä. Avoinna olleista varhaiskasvatuksen opettajan toimista saatiin täytettyä 60 prosenttia vähäisen hakijamäärän takia.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että määräaikaisissa työsuhteissa olleita varhaiskasvatuksen opettajia, lastenhoitajia sekä avustajia vakinaistettiin yhteensä 32 henkilöä alkuvuodesta 2022. Toimenpiteillä vakiinnutettiin varhaiskasvatuksen toimintaa. Määräaikaisilla työsuhteilla on edelleen tärkeä rooli muun muassa sijaisuuksien järjestelyissä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön sairauspoissaolojen määrää seurataan vuosittain yhdessä työterveyden kanssa ja sairauspoissaolojen määrä on vähentynyt vuonna 2021 vuoteen 2020 verrattuna. Henkilöstö osallistuu kaupungin henkilöstökyselyyn vuosittain. Marraskuussa 2021 koko henkilöstölle tehtiin työn psykososiaalisten kuormitustekijöiden tutkimus, jolla kartoitettiin etenkin koronatilanteen pitkittymisen aiheuttamaa kuormitusta. Koko vastualueen tulokset olivat tilanteeseen nähden hyvät.

Toiminnan arvioinnissa hyödynnetään vuosittain tehtävää asiakastytytävyysskyselyä ja vuosittaista lasten haastattelua 5-vuotiaille. Lisäksi jokainen yksikkö auditoidaan sisäisesti strategiakauden aikana. Varhaiskasvatuksen asiakastytytävyysskyselyn perusteella huoltajat ovat olleet vuosittain varsin tyytyväisiä varhaiskasvatuksen tarjoamaan toimintaan sekä heidän kanssaan tehtävään yhteistyöhön. Vastaajamäärät varhaiskasvatuksen asiakastytytävyysskyselyyn osalta olivat pienehköt ja vastausprosenttia olisi jatkossa hyvä pyrkiä nostamaan. Asiakastytytävyysskyselyyn vastasi 327 huoltajaa, mikä on noin 85 vastausta enemmän kuin edellisellä vuonna 2020. Vastausten keskiarvo oli tällä toimintakaudella 4,42 (arviointiasteikolla 1-5), mikä on lähes sama kuin edellisellä vuonna. Edellisiin vuosiin verrattuna pihojen turvallisuus on arvioitu paremmaksi tällä toimintakaudella. **Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että varhaiskasvatuksen tekemistä asiakastytytävyysskyselyistä ja lasten haastatteluista on saatu hyviä tuloksia. Tulosten perusteella varhaiskasvatus toimii hyvin, siihen ollaan tyytyväisiä ja se on laadukasta.** Negatiivisena asiana vastauksissa nousi joissakin toimitiloissa olevat sisäilmaongelmat, joihin on tulossa ratkaisuja uusien rakennusten käyttöönoton myötä.

Lappeenrannassa on jo totuttu vihreään ja kestäväan ajatteluun. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että jo esikoululaiset ovat mukana Junior University -toiminnassa, jossa heille opetetaan muun muassa puhtaaseen energiaan ja kiertotalouteen liittyviä asioita. LUT Junior University - Uniori on ainutlaatuinen toimintakonsepti, jossa on päästy hyvin alkuun. Sen kehittäminen ja kestäväan elämäntapaan sitoutumiseen ohjaaminen ja hyödyntäminen vaatii kuitenkin vielä panostusta.

Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi on myöntänyt vuoden 2021 Ympäristökasvatuksen RUUSU -tunnustus-palkinnon Sammonlahden koulun rehtorille Vesa Raasumaalle osoituksena hänen tekemästään ansiokkaasta ympäristö- ja kestävyyskasvatuksesta. **Tarkastuslautakunta onnittelee Vesa Raasumaata palkinnosta.**

Lapsiystävällinen kaupunki -Lappeenranta toiminta ulottuu koko organisaatioon (lapsen oikeuksien tunteminen, lapsivaikutusarvioinnit). Toimintamallin mukainen toimintakulttuuri sisältyy kaupungin strategiaan. Kaupungin strategiassa hyvinvoivat lapset ja nuoret ovat keskeinen tavoite. Yhteisöllisyys näkyy Lappeenrannassa myös lasten ja nuorten osallisuudessa kaupungin päätöksentekoon sekä palveluiden suunnitteluun. Tästä toimintatavasta Lappeenrannalle on alkukevällä 2019 UNICEF myöntänyt Lapsiystävällinen kunta -tunnuksen 4 vuodeksi.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lapsikohtaiset kustannukset 1-6 vuotiasta kohden (v. 2020) ovat Lappeenrannassa 10 413 euroa/lapsi, joka on hieman vertailukaupunkien keskiarvoa 10 831 euroa/lapsi alhaisempi. Varhaiskasvatus sai opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustusta koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi toimintavuodelle 2020–2021 ja edelleen toimintavuodelle 2021–2022.

Kuntaliitto on käynnistänyt SAKU eli Samankaltaiset kunnat tutkimushankkeen ja kyseessä olevassa hankkeessa tutkitaan muun muassa, että mitkä tekijät vaikuttavat esimerkiksi varhaiskasvatuksen kustannuksiin. Tässä tutkimushankkeessa todetaankin, että kunnan väkiluku ei käytännössä juurikaan selittänyt kuntien välisiä kustannuseroja, ei ainakaan siinä määrin kuin esimerkiksi varhaiskasvatuksessa osallistumisaste, oman toiminnan osuus ja varhaiskasvatuksen asiakasmäärän muutos.

Perusopetus ja lukiokoulutus

Kuntaliiton kouluikkunatiетоjen mukaan Lappeenrannan perusopetuksen ja lukiokoulutuksen käyttömenot oppilasta kohden ylittivät vuonna 2020 verrokkikuntien keskiarvon. Tarkastuslautakunnan hyvinvointi- ja sivistyspalvelut toimialalta saaman selvityksen mukaan: ”Henkilöstömenojen osalta perusopetus on vertailun keskitasoa edullisempi. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaskohtaista kustannusnousua vuodesta 2019 vuoteen 2020 selittää muun muassa vuokratkustannusten kohdennusten muutos Lappeenrannan Toimitilat Oy:n ja toimialan palvelujen välillä. Lappeenrannan luvut ovat kohdallaan vasta vuodesta 2020 alkaen.

Lukiokoulutuksen korkeampia opiskelijakohtaisia kustannuksia suhteessa verrokkikuntiin selittää pääosin korkeammat opetuskustannukset. Vaikutusta on myös kouluruokailun kuluilla. Lukiokoulutuksen osalta on tunnistettu mahdollisuuksia tehostaa toimintaa ja tätä on edistettävä koko toimialaan kohdistuvien taloudellisten paineiden vuoksi.”

Perusopetus, käyttömenot			
eur/oppilas	2018	2019	2020
Lappeenranta	7927	8262	8692
Verrokkikuntien ka.	7964	8265	8360

Lukiokoulutus, käyttömenot			
eur/opiskelija	2018	2019	2020
Lappeenranta	6 312	6 536	6 993
Verrokkikuntien ka.	6 162	6 463	6 545

Lähde: Kuntaliiton kouluikkunatiето

Perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa strategian toteuttamisen tunnuslukuina seurataan muun muassa kansallisen kouluterveyskyselyn tuloksia. Tulokset ylittivät kansallisen keskiarvon koulunkäyntiin liittyvien osa-alueiden osalta.

Lukiot ottivat käyttöön uuden opetussuunnitelman elokuussa ja oppivelvollisuuslain uudistus toimeenpantiin lukioiden 1. vuosikurssin opiskelijoiden osalta ja opiskelijoille hankittiin maksuttomat materiaalit ja välineet. Vuonna 2018 laaditun Lappeenrannan lukiokoulutuksen strategisen kehittämissuunnitelman tavoitteena on Suomen paras lukiokoulutus 2022.

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimen vuotta 2021 leimasi koronapandemia ja sen hillitsemiseksi tehdyt toimenpiteet. Osa toiminnasta oli keskeytettyä tai rajoitettuna ja lisätyötä aiheutui uusista tavoista tarjota kulttuuripalveluja. Sairauserpoissaolojen riski on kasvanut ja henkilöstön jaksamisongelmia on ollut siellä, missä fokus on yleisön palvelamisessa. Kuormitusta on aiheuttanut myös se, että omaa työtä ei ole voinut tehdä normaalisti ja työn mielekyys on saattanut kärsiä.

Koronapandemian tuomista haasteista huolimatta vuoden 2021 talousarvio alittui kulttuuripalveluissa poikkeuksellisesti 0,9 milj. eurolla. Tähän vaikutti toiminnan keskeytymisestä johtuvat säästöt (+477.000 euroa), mittavat OKM:n koronatuet (+621.000 euroa) ja osin myös tietoinen säästäminen muun muassa museon perusnäyttelyn uudistamista ja kirjaston muuttoa varten. Myös myyntitulojen menetykset ovat huomattavat (-380.000 euroa).

Seuraavassa taulukossa on esitetty vertailutietona Lappeenrannan kaupungin ja verrokkikuntien kulttuuripalveluiden asukasta kohden laskettuja kustannuksia. Vertailutietoja on saatavissa vuodelta 2020. Vuoden 2020 kustannuksia vertailtaessa tulee ottaa huomioon koronapandemian vaikutukset, eikä luvut kaikilta osin ole vertailukelpoisia, mutta suuntaa antavia. Vertailun perusteella menot ovat lähellä vertailukaupunkien keskiarvoja.

€/as	Lappeenranta	Vertailukaupungit ka
Kirjasto	53	49
Museo	25	26
Teatteri	27	31
Musiikkitoiminta	22	37
Muu kulttuuritoiminta	5	13

Vuotta 2021 leimasi myös henkilöstövaihdokset. Kulttuurijohtajan virka korvasi osa-aikaisen kulttuuritoimen johtajan viran ja kirjastotoimen johtajana aloitti uusi henkilö, lisäksi kirjastotoimen palvelujohtajana aloitti uusi henkilö. Kirjaston osalta koko hallintoketju vaihtui. Jatkuva muutos on haastanut henkilöstä, koska usein käy niin, että kun tulee uusia ihmisiä, tulee myös uusia toimintatapoja. **Vuoden 2022 toimintahaasteisiin kuuluu kulttuuritoimen johtamis- ja organisoitumistavan kehittäminen:** selvitetään, mitä voisi tehdä yksiköiden kanssa yhdessä ja mikä olisi paras tapa johtaa. Tähän mennessä on tehty eriytyneenä ja tavoitteena on ryhmävoiman löytäminen. Tämä vaikuttaa henkilöstön hyvinvointiin ja positiivisen lopputuloksen myötä Lappeenrannan kaupungin kulttuuripalvelut olisi entistä kiinnostavampi työnantaja tulevaisuudessa. Tällä haetaan myös toiminnan selkiyttämistä.

Toimialan vahvistamisella ja johtamisen uudelleen järjestelyllä tavoitellaan myös yhteistyön lisäämistä muiden maakunnallisten, ylimaakunnallisten, kansallisten ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Saimaailmiö2026 ei tullut valituksi Euroopan kulttuuripääkaupungiksi, mutta sen pohjalle rakentuva yhteistyö antaa mahdollisuudet kehittää niin kunnallisten kulttuurilaitosten kuin kolmannen sektorin toimintaa. Saimaailmiöstä jäi elämään Kulttuurin unelmavuosi, joka on vuonna 2022 Mikkelissä, sitten Joensuussa ja vuonna 2024 Lappeenrannassa.

Haasteena toimialalla on kulttuurivaikutusten mittaaminen. Tilastointi ei tue kulttuurivaikutusten näkyväksi tekemistä. Lappeenranta on mukana yhtenä kokeilu ympäristönä Kuntaliiton kehittämishankkeessa, jossa tavoitteena on tehdä kulttuuritoiminnan vaikuttavuus nykyistä näkyvämmäksi. Kulttuurin kuntatietohankkeessa (KULTTI) kehitetään yhtenäinen kuntien kulttuuritoimintaa kuvaava tietopohja, joka sisältää kuntien käyttöön avoimesti ja vapaasti kuntien kulttuurin talous- ja toimintatietoja.

Kirjasto

Lappeenrannassa on kattava kirjastoverkosto: pääkirjaston lisäksi palvelee yhdeksän lähikirjastoa ja kirjastoauto Willitys. Lähikirjastoista kuudessa on omatoimitekniikka käytössä, jolloin omalla kirjastokortilla pääsee kirjautumaan sisälle kirjastoon ja käytössä on lainaus- ja palautusautomaatti ja siten omatoimiaikana onnistuu muun muassa lainaaminen, lukeminen ja myös tietokoneiden käyttö.

Kirjasto on toiminut verkostona jo ennen tietoverkkoja. Etelä-Karjalan kunnilla on yhteinen Aurora-kirjastojärjestelmä. Heili-yhteisjärjestelmän keskeinen palvelu on verkkokirjasto. Kirjastolla on myös sähköiset aineistot ja verkon kautta löytyy kirjojen, äänikirjojen lisäksi elokuvat, musiikki, jopa musiikin kurssit ja kielikurssit.

esimerkiksi. Heili-kimpan ansiosta kirjastolla on koko alueen kattavat yhteiskuljetukset ja aineisto liikkuu koko maakunnan alueella tehokkaasti.

Lainaus on laskenut korona-aikaa edeltävistä vuosista. Vuoden 2021 alussa oli koronaan liittyvät suositukset ja ohjeet lyhyestä asioinnista ja tilakohtaisia rajoituksia ja turvavälejä noudatettiin erilaisissa jaksoissa vuoden aikana. Myös omatoimikirjastojen käyttö ja tapahtumatoiminta oli välillä katkolla. Etätapahtumia striimattiin, järjestettiin muun muassa lapsille ja aikuisille etä-kirjailijavierailuita, samoin kouluvinkkaukset ja kirjaston käytön opetus järjestettiin etäyhteyksillä.

Vuonna 2021 lainoja oli 839.141 kpl, käyntejä 353.300 ja verkkokäyntejä 354.447. Tapahtumissakin oli kävijöitä (8.192 osallistujaa), vaikka osa tapahtumista siirrettiin verkkoon. Osaltaan verkkoon siirtyminen on ollut myös positiivinen asia, kun kuntalaiset ovat löytäneet tapahtumat. Koulu yhteistyö on suurelta osin siirtynyt verkkoon, muun muassa luokkayhteistyö toteutui noin 2000 osallistujalle vuonna 2021.

Kirjaston tehtäviin kuuluu paljon muutakin kuin aineiston lainausta. Palveluihin kuuluu tapahtumat, kokoontumiset ja se, että kuntalaiset voivat itse järjestää kirjastossa tapahtumia.

Vuonna 2021 kirjastotoimessa oli paljon henkilöstövaihdoksia. Kirjastosta eläköityi vuoden aikana kuusi vakinaista työntekijää ja tehtävistä viisi täytettiin. Uusi kirjastotoimenjohtaja aloitti elokuun alussa ja hänen varahenkilönään toimiva palvelujohtaja syksyllä. Palvelujohtaja irtisanoutui vuoden lopussa ja sen jälkeen palvelujohtajan virka muutettiin palvelupäällikön työsuhteeksi ja tehtäviä jaettiin uudelleen esihenkilövästuiden tasapainottamiseksi. Tavoitteena oli tehokkaampi ja toimivampi sisäinen organisaatio. Sisäistä viestintää ja henkilöstön mahdollisuutta osallistua on pyritty kehittämään. Vuodenvaihteessa tehty henkilöstökysely kertoo, että ilmapiiri olisi parantunut ja tulokset ovat suurimmaksi osaksi parempia kuin edellisen kyselyn tulokset.

Kirjaston tuottavuutta on parannettu muun muassa e-lehtien valikoimaa sekä muuta sähköistä aineistoa ja niiden käyttöä kehittämällä, tuottamalla etätapahtumia sekä toimintatapoja yhtenäistämällä. Kaupungin strategiarahaa osoitettiin e-lehtien hankintaan. Etäkäyttöiset e-lehdet on otettu kehittämiskohteeksi ja se on ollut korona-aikana tapa tavoittaa asiakkaat.

Kirjaston toimintaa on loppuvuodesta 2021 alkaen leimannut pääkirjaston peruskorjaukseen ja väistöön valmistautuminen, joka on vienyt aikaa koko henkilökunnalta, koska esimerkiksi kokoelmatyössä on jo valmistauduttu muuttoon. Tämä on näkynyt kuntalaisille poistoina, joita on ollut ilmaisjakeluna. Toukokuussa 2022 on tarkoitus käynnistää muutto ja toteuttaa se niin, että kirjasto avataan 1.8. väistötiloissa. Väistötiloissa IsoKrisstiinan toisessa kerroksessa on tarkoitus toimia kahden vuoden ajan.

Uudistetun pääkirjaston tiloihin tulee myös tilat asiakaspalvelukeskus Winkille ja matkailuinfolle, Greenrealityn näyttelytilat sekä kahvila Laila ja Innoverstaan laitteita tulee mediapajaan. Korjauksen myötä kellarikerroksesta saadaan lisää tilaa, jolloin kokoontumis- ja harrastetilat lisääntyvät.

Valtakunnallisena hankkeena on käynnistynyt kuntien yhteinen e-kirjasto. Tavoitteena on, että kunnat hankkivat yhteisesti ja keskitetysti e-aineistot niin, että vuoden 2024 alussa voidaan käynnistää yhteinen, valtakunnallinen e-kirjasto.

Kirjastossa on myös valmistauduttu tilaohjelmassa oleviin mittaviin investointeihin.

Museo

Korona-aika ei ole vaikuttanut merkittävästi Lappeenrannan museoiden kävijämääriin. Kokoelmatyötä on viety isosti eteenpäin, kokoelman siirtoja on tehty tilasta toiseen sekä tietopalvelupyynnöt ja alueelliseen vastuumuseotyöhön liittyvät viranomaistehtävät ovat kasvaneet. Toimiminen alueellisena vastuumuseona on

tuonut uusia, erityisesti rakennetun kulttuuriympäristön, maankäytön ja muinaismuistolain määrittämiä tehtäviä. Vuoden 2022 aikana käydään neuvottelut opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa alueellisen vastuuseen toiminnasta sekä laaditaan uusi alueellisen työn nelivuotissuunnitelma.

Sähköisten palvelujen (sähköiset julkaisualustat, Finna ja mobiilikierrokset) käyttö on ollut koronavuonna runsasta. Uusi museotietojärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2021 aikana ja siirtyminen uuteen kokoelmanhallintajärjestelmään on jatkunut koko vuoden. Uusi järjestelmä helpottaa ja yksinkertaistaa kokoelmahallintaa ja monipuolistaa myös asiakkaille tarjottavia palveluita.

Museolla on menossa Etelä-Karjalan museon perusnäyttelyn uudistaminen, jota varten museo on säästänyt useamman vuoden ajan ja säästöt näkyivät myös vuoden 2021 tilinpäätöksessä.

Tulevalla toimintakaudella kokoelmatyössä on pääpaino kokoelmien inventoinnissa, puhdistamisessa ja siirtämisessä väliaikaisiin tiloihin sekä museon kokoelmatilatarpeita koskevan suunnitelman laatimisessa: monien huonokuntoisten tilojen tilalle pyritään saamaan yksi olosuhteiltaan ja toiminnallisuuksiltaan asianmukainen tila.

Tulevan toimintakauden aikana jatketaan myös museon työhyvinvoinnin ja tiimityön kehittämistä.

Orkesteri

Koronarajoitukset vaikuttivat merkittävästi orkesterin mahdollisuuksiin tavoittaa yleisöä, mutta niihin pyrittiin vastaamaan toteuttamalla esiintymisiä videoin ja striimauksin internetissä. Niiden myötä on voitu tavoittaa myös uutta yleisöä, jota on edistetty myös uudenlaisen markkinoinnin avulla. Orkesteri on lisännyt teemakonsertteja, koska erityyppiset ohjelmistot houkuttavat uutta yleisöä.

Orkesterin tärkeänä painopistealueena on jo vuosia ollut koululais-, hoivakoti- ja sairaalakonsertoinnit, joita jatketaan säännöllisesti orkesterin koon sallimin mahdollisuuksin. Konserttinäkyvyys vahvistuu radioinnein, televisioinnein sekä internetlähetyksin. Kaupunginorkesterin tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat Rakuuna-soittokunta, Lappeenrannan musiikkiopisto ja alueen kuorot. Metkukulttuuripolkua jatketaan hyvänä mallina kulttuurikasvatuksesta sekä lasten ja nuorten kohdekonsertein.

Teatteri

Kaupunginteatteriin koronapandemia ja siihen liittyneet rajoitukset ovat vaikuttaneet todella merkittävästi. Vuonna 2021 oli parin kuukauden jakso, jolloin teatteri oli kokonaan kiinni ja sen jälkeen toimittiin rajoitetulla yleisömäärällä ja tämä näkyy väistämättä tuloksissa. Tuloksiin vaikuttaa myös se, että usein teatterin perässä liikutaan kaupungista toiseen esim. busseilla ja tällaista ei ole juurikaan ollut korona-aikana. Teatterissa tehtiin jonkin verran myös striimauksia.

Teatterin haasteena ovat suuret kiinteät kustannukset: vuokrat ja vakituisen henkilöstön palkkakustannukset ovat suurimmat menoerät. Esitystoiminnan kustannukset ovat ainoa mahdollisuus säästöihin, mikä haastaa monipuolista ohjelmistosuunnittelua. Vuosi 2021 oli edelleen koronan vuoksi poikkeuksellinen. Se muodostui ”henkiinjäämisteluksi”, jossa päivittäinen ja viikoittainen työ keskittyi vaihtuvien tilanteiden hallintaan ja tuotantokalenterin päivittämiseen muuttuvien yleisörajoitusten mukaiseksi.

Lastenkulttuurikeskus Metku

Lastenkulttuurikeskus Metku siirtyi nuorisotoimesta kulttuuritoimeen hallinnollisesti 1.8.2021. Metku toimii kulttuuritoimen palveluyksiköiden yhteisenä kehittämis- ja palveluyksikkönä. Yhteistyötä tehdään laajalti

taidelaitosten henkilöstön, kolmannen sektorin kulttuuri- ja taidetoimijoiden sekä varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstön kanssa.

Lastenkulttuurikeskuksen tehtäviä ovat yhdenvertaisesti saavutettava lasten ja nuorten yleisötyö, varhaiskasvatuksen ja peruskoulujen opetussuunnitelmaan liittyvä kulttuurikasvatusohjelma Kulttuuripolku, vapaan kunnan kulttuuritoimijoiden työllistäminen ja ostopalvelusopimukset sekä lastenkulttuurin yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävät erillishankkeet. Metku on kustannustehokas organisaatio, jossa työskentelee kokopäiväinen toiminnanjohtaja ja assistentti 50 prosentilla työajasta. Metku tuottaa palvelunsa yhteistyössä eri toimialojen ja 3. sektorin kanssa. Työllisyysvaikutukset ovat merkittävät. Valtion perusraamista saatu vuosittainen yleisavustus takaa kunnan lastenkulttuuriin osoittamalle eurolle 50 prosentin lisärahoituksen. Korona-aikana Metkun toiminta keskittyi verkkoon, josta ollaan palaamassa vuonna 2022 myös kouluihin ja kulttuurilaitoksiin.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden budjetti ylittyi 0,3 milj. eurolla. Ylitys oli suoraan koronan aiheuttama ja johtui lähinnä koronarajoitusten aiheuttamasta tulojen menetyksestä. Tulostavoitteesta jäätiin noin 500.000 euroa. Toiminnallisia säästöjä saatiin muun muassa muiden palvelujen säästönä noin 200.000 euroa. Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 4.4.2022, §36 päättänyt talousarvion muuttamisesta ja todennut, että ”Puolivuosikatsauksen yhteydessä on päätetty kattaa liikuntapalvelujen koronamenetyksiä enintään 0,3 miljoonalla eurolla. Tämä huomioiden toiminnallisista säästöistä jää siirtyvää alitusta kuluvalle vuodelle 11.000 euroa.”

Tuoreimmat vertailukaupunkien tiedot liikuntapalvelujen asukaskohtaisista menoista on saatavissa vuodelta 2020. Liikuntapalveluissa Lappeenrannan kaupungin panostus on erittäin hyvällä tasolla vertailukaupunkeihin nähden. Vuonna 2020 satsaus oli noin 20 euroa asukasta kohden enemmän kuin verrokeissa keskimäärin. Lappeenrannan kaupungin liikuntapalvelujen vuoden 2020 menot olivat 154 euroa/asukas. Lappeenrannan asukaskohtaiset menot olivat vertailukaupungeista suurimmat. Vertailukaupunkien keskiarvo on 129 euroa/asukas ja pienimmät menot 100 euroa/asukas. Koronan takia vertailu ei ole täysin luotettava. Lappeenrannan resurssit ovat kuitenkin olleet keskitasoa korkeammat edellisinä vuosina.

Liikuntatoimi järjestää liikunnanohjausta ja liikuntaneuvontaa, vastaa liikuntapaikoista sekä luo edellytyksiä kuntalaisten liikkumiselle ylläpitämällä liikuntapaikkaverkoston. Keskeisin tehtävä on terveyttä edistävän omaehtoisen liikunnan edistäminen. Liikuntatoimessa liikunnan edistämisen yksikössä on liikuntaneuvonta, joka on valtakunnallisesti edelläkävijä. Liikuntaneuvontaa on kaikille ikäryhmille ja perheille, tämä tukee vähän liikkuvien löytämistä ja vähän liikuntaa harrastavien motivoimista.

Liikuntatoimen työhyvinvointikyselyssä on vuodesta 2019 alkaen saatu osin huonoja tuloksia ja asiaa on lähdetty korjaamaan, mutta korona-aikana tämä on tietyiltä osin jäänyt puolitiehen. Uusimman henkilöstökyselyn tuloksista voi kokonaiskuvana todeta, että koko henkilöstön antamat arvosanat ovat kauttaaltaan nousseet, mutta osin myös heikentyneet. **Tarkastuslautakunta pitää henkilöstön työhyvinvointia tärkeänä asiana ja on hyvä, että työhyvinvointiin liittyvät asiat saadaan kuntoon.**

Taloudelliset resurssit luovat suuria haasteita olemassa olevien liikuntapalveluiden ylläpitämiseen ja samalla myös uusiin haasteisiin (vähän liikkuvat lapset ja nuoret, ylipainoiset, seniorit) tulisi löytää taloudellisia resursseja. Liikuntajohtajan mukaan tulot pitäisi saada vakiintumaan ja liikuntapaikkahinnastoon olisi saatava vuosittaiset pienet korotukset (viimeksi päätös korotuksista on tehty vuonna 2017). Kustannukset (muun muassa energia ja polttoaine) ovat nousseet ja se näkyy kuluissa. Huomioitava on myös tulossa olevat liikuntainvestoinnit (sisäliikuntahalli, jäähalli, uimahalli, jääpallotalli, olemassa olevat liikuntapaikat ja niiden peruskorjaukset) sekä niiden käyttökustannusten kattaminen. **Tarkastuslautakunta toteaa, että kustannusten nousu on haaste sekä liikuntatoimen omalle toiminnalle että nuorisoliikunnalle ja seuroille. Kustannusten nousu**

myötä hintoja on nostettava, eikä kaikilla ole mahdollisuutta käyttää saleja ja kenttiä. Hinnaston määrittäminen on vaikea tehtävä ja tiettyä tasapainottelua. Jos tehdään isoja investointeja, on perusteltua nostaa jonkin verran hintoja.

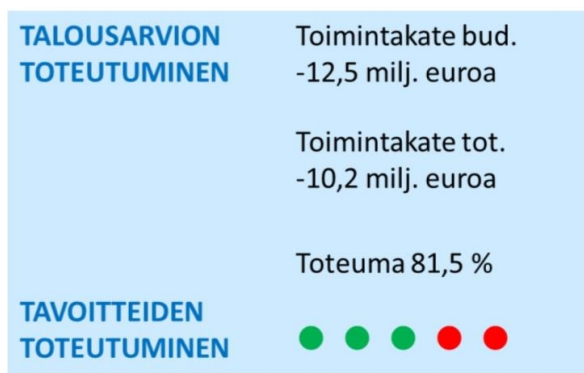
Tarkastuslautakunnan näkemys edellisen vuoden toiminnasta on, että Lappeenrannan kaupunki on hoitanut hyvin kulttuuri- ja liikuntatoimea. Ulkoliikuntapaikkoja pidetään hyvänä ja on hyvä, että niillä on käytäjiä. Liikuntatoimessa voisi kirjaston esimerkin mukaisesti pyrkiä itseohjautuvuuteen muun muassa hyödyntäen uutta kulunvalvontateknologiaa tilojen tehokkaaseen käyttöön.

Kuva: Lappeenrannan satama, Kaunis Veera -patsas

Elinvoima ja kaupunkikehitys

Elinvoima ja kaupunkikehitys toimiala tuottaa palveluja asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Toimialan keskeisiin palveluihin kuuluvat: Elinvoimapalvelut (Wirma yrityspalvelut ja Greenreality-palvelut), Maankäytön suunnittelu, Maapolitiikan hoito, Paikkatietopalvelut, Asumisen ja rakentamisen viranomaistehtävät, Kaupungin omassa palvelutuotannossa olevat rakennukset, Yhdyskuntatekniikan järjestäminen sekä Joukkoliikenne ja koulukuljetukset. Lisäksi toimialan tehtäviin kuuluvat Maaseutuhallinnon, Ympäristöterveydenhuollon ja Ympäristönsuojelun tehtävät. Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialan keskeisenä tavoitteena on Lappeenrannan kaupungin elinvoimaisuus. Toimialan tavoitteena on luoda edellytykset työpaikkojen ja asukkaiden määrän kasvulle ja turvata sitä kautta kaupungin kehittyminen ja elinvoimaisuus. Tiivistävä kaupunkirakenne, laadukas tonttitarjonta ja asiantunteva asiakaspalvelu luovat erinomaiset edellytykset yritystoiminnan kehittymiselle.

Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialan toiminta ja talous toteutuivat vuonna 2021 ennakoitua parempina. Kaupunkikehityksen kehiksen, joka kattaa kaupunkikehityksen yhteiset, elinvoimapalvelut, kaupunkisuunnittelun, maaomaisuuden hallinnan sekä kadut ja ympäristön, talousarvio alittui noin 1,5 milj. eurolla (toimintakate). Kehiksen kaikki vastualueet alittivat omat talousarvionsa. Talousarvion alitukselle löytyy useita selittäviä tekijöitä. Kaupunkikehityksen kehikseen saatiin vuoden 2020 siirtyviä määrärahoja yli 1,6 milj. euroa, joista osan käyttö viivästyi. Lisäksi joukkoliikenteen lipputulomenetyksiin saatiin lisävastuksia valtiolta yli 800 000 euroa. Muilta osin talousarvion alitus liittyy muun muassa ennakoitua suurempiin tuottoihin, hankkeisiin ja avustuksiin.

Elinvoiman ja kaupunkikehityksen toimialan arvioinnin painopistealueita olivat vuotta 2021 koskevassa arvioinnissa elinvoimapalvelut ja elinvoimaohjelman toimeenpano (yrityspalvelut ja projektitoiminta).

Elinvoima ja kaupunkikehitys toimialalle oli talousarviossa asetettu yhteensä 16 tavoitetta strategian kärjille toimiva infra, tehokas kaupunkirakenne ja merkityksellinen ympäristö. Tilinpäätösraportoinnin perusteella tavoitteista toteutui lähes yhdeksän. Kolme tavoitteista ei toteutunut ja kolmen tavoitteen osalta ei tapahtunut muutosta lähtötasoon. Yhtä tavoitetta ei voitu arvioida epäselvän mittarin ja tilinpäätöksessä raportoidun perusteella. Toteutumatta jäi erityisesti toimivan infran ja tehokkaan kaupunkirakenteen tavoitteita, parhaiten toteutuivat merkityksellisen ympäristön tavoitteet.

Toimiala on ollut tiiviisti mukana myös uuden LPR 2037 -strategian laadinnassa. Toimiala on sitoutunut rakentamaan Kestäviä menestystarinoita strategiassa asetettujen arvojen – Rohkeasti, Yhdessä ja Eteenpäin katsoen – mukaisesti. **Uusi LPR 2037 -strategia tavoitteineen ohjaa entistä vahvemmin toimialan perustoimintaa ja resurssien käyttöä.** Toimialalta löytyy eritasoisia tavoitteita ja toimenpiteitä kaikkiin LPR 2037 -strategian kärkihjelmiin: Kasvun kaupunki, Kestävä kaupunki ja Koulutuksen kaupunki. **Uusi strategia tukee myös hyvin laaja-alaista ja koko konsernia läpäisevää kestävän kehityksen toimintaa. Green Leaf voiton avulla**

Lappeenranta on tunnistettu eurooppalaiseksi vihreäksi edelläkävijäkaupungiksi. Strategia tukee hyvin tätä toimintaa. Siinä elinvoima ja kaupunkikehityksen toimialalla on keskeinen merkitys.

Asiakas-/vaikuttavuusnäkökulma

Toimialalla on tehty useita asiakastytyväisyyskyselyitä ja toimiala vertaa asiakastytyväisyyttä myös muiden kuntien kanssa. Kyselytulosten mukaan kaupunkilaiset suhtautuvat enimmäkseen myönteisesti tuotettuihin palveluihin.

Asuminen, asuinympäristö sekä turvallisuus -asiakastutkimuksen perusteella asukastytyväisyys on parantunut vuoteen 2020 verrattuna ollen 3,69 (asteikolla 1–5). Vastaaajia oli yhteensä 261.

Katujen ja viheralueiden ylläpitokustannuksia verrataan 16 kunnan kanssa vuosittain toteutettavalla Kuve kustannusvertailulla. Vuonna 2021 tehdyn vertailun perusteella Lappeenrannan liikenne- ja viheralueiden kunnossapidon yhteenlasketut kustannukset ovat €/m² ja €/as -tunnusluvuilla mitattuna matalammat kuin vertailukuntien keskiarvot. Kadut ja ympäristö vastuualueella katujen talvikunnossapidon osalta taloustilanne tuo haasteita, mikäli tulee runsaslumisia talvia. Kustannuksia kertyy myös liukkaudentorjunnasta.

Ulkovalaistus sekä keskustan puistojen ylläpito on saanut mittauksissa parhaimpia arvosanoja vertailukaupungeista. Myös koulukuljetuksien arvosanat asiakaskyselyissä ovat hyvällä tasolla.

Henkilöstönäkökulma

Toimialan työtytyväisyystutkimuksen 2021 tulokset ovat lähes samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Koronapandemia on vaikuttanut erityisesti työolosuhteisiin, koulutukseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen, mitkä osin heikentävät ja osin parantavat kokonaistulosta. Toimialan kaikki vastuualueet ovat laatineet henkilöstösuunnitelmat, jotka muodostavat koko toimialan henkilöstösuunnitelman.

Digitaalisuus on pysyvästi noussut uudelle tasolle. Etätö on tulossa myös jatkossa normaaliksi tavaksi tehdä työtä. Jatkossa haaste on sovittaa etätöskentely ja lähityöskentely toisiinsa. Korona-aika on haastanut vastuualueet kehittämään yhteisöllistä toimintaa myös etänä.

Tulevaisuuden näkymiä ja haasteita

Lappeenrannan kaupungin kestävyysmittojen ja niihin liittyvien indikaattoreiden seuranta kehitetään. Myös ilmasto-ohjelman ja kiertotalouden tiekartan toteuttamisen seuranta kehitetään. Kansainvälisten verkostojen seuranta systematisoidaan. Verkostojen ja sitoumusten tuomia etuja hyödynnetään hankevalmistelussa sekä Lappeenrannan kaupungin näkyvyydessä. Greenreality brändiä ja Networkin viestintää kehitetään.

Ekosysteemisopimuksen avulla vauhditetaan Etelä-Karjalan energia-alan työpaikkakehitystä.

Hankintojen johtamista on vahvistettu ja hankintaosaamista on edelleen kehitettävä.

Kaupunkirakenteen eheyttämistä on edelleen edistettävä. Samalla lisätään alueiden viihtyisyyttä. Lisäksi panostetaan yritysalueiden kaavoittamiseen ja hankitaan lisää tonttimaata työpaikkatonttivarannoksi.

Eläinlääkintähuollon palvelujärjestelmän uudistamista selvitetään. Ympäri vuorokautisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisessä on haasteita pääosin ongelmallisen sijaistilanteen ja yleisen eläinlääkäripulan vuoksi.

Kaupunkisuunnittelu

Kaupunkisuunnittelussa on käytössä osallistava suunnittelutapa eli kaavoja ja kehittämishankkeita valmistellaan tiiviissä yhteistyössä asukkaiden ja eri sidosryhmien kanssa. Asiakaspalaute pyritään huomioimaan mahdollisimman hyvin jo suunnitteluvaiheessa. Kaupunkisuunnittelu on tehostanut toimintaansa hankkeisiin ja

kaavoihin liittyvän osallisuuden osalta. Kaupunkisuunnittelu on kehittänyt korona-aikana osallisuuden uusia digitaalisia kuulemistapoja ja työmenetelmiä. Verkossa pidetyt kaavojen esittelytilaisuudet tallennetaan ja esittelytilaisuudet julkaistaan tekstitettynä kaupunkisuunnittelun nettisivuilla ja Youtubessa.

Kaavaprosessin alussa hyödynnetään sähköisiä kyselyitä. Hankkeiden työpajoja on pidetty myös verkossa eri sovelluksia ja kuulemistyökaluja hyödyntäen. Digitaalisten työkalujen ja menetelmien hyödyntäminen on tehostanut toimintatapoja. Esittelyt ja kyselyt ovat asukkaiden ja osallisten käytössä 24/7. Sähköiset asukastilaisuudet tavoittavat kaiken ikäiset kaupunkilaiset ja tilaisuudet ovat myös muualla asuvien kiinteistöjenomistajien saavutettavissa. Vuoden 2021 aikana yhdestäkään kaavasta ei valitettu.

Maaomaisuuden hallinta

Maaomaisuuden hallinta on vastannut oikea-aikaisesta maanhankinnasta ennen kaavoituksen käynnistämistä sekä vastannut tonttien myynnistä. Kasvaneeseen yritystonttikysyntään saatiin vastattua luovuttamalla yritystoimintaan 11 tonttia ja asuintontteja luovutettiin 43.

Maaomaisuuden hallinnassa asuintonttien hakijoille käynnistettiin vuonna 2021 palautekysely, jonka tulosten avulla tonttitietojen esittämistä ja luovutusprosessia tullaan kehittämään tulevina vuosina. Palautekysely on jatkuva ja puolivuositain kyselylinkki toimitetaan tonttia hakeneille.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnasta teetettiin asiakastyytyväisyystutkimus syyskuussa 2021. Vastajina olivat luvanhakijat viimeisen kahden vuoden ajalta. Vastauksia saatiin yhteensä 110/370, vastausaktiivisuus 30 %. Rakennusvalvonnan asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset olivat pääosin hyviä tai jopa erinomaisia. Parhaat arvosanat saa henkilöstön asiakaspalvelu ja rakentamisen aikainen ohjaus ja toiminta. Asiakaspalvelu on ollut vastaajien mielestä nopeaa, ystävällistä ja asiantuntevaa. Hakemuksen tekemisessä ja jättämisessä sekä lupavalmistelu- vaiheessa keskiarvot jäivät heikommiksi. Keskiarvot ovat näissäkin asioissa silti selkeästi yli 3 (asteikolla 1–5). Hakemuksen tekemiseen ja lupavalmisteluun liittyen yksittäisissä asiakohdissa tarvitaan kuitenkin kehitystoimenpiteitä. Hakemusprosessissa tekemisen ja jättämisen sujuvuuden asiakaskokemusta ja kestoja tulisi jatkossa mitata.

Lupaprosessia voidaan sujuvoittaa nykyistä paremmalla ohjeistuksella, ja tähän liittyen on jo käynnissä toimenpiteitä. Rakennusvalvonnan ohjelmiston asiointipalveluosion uusiminen on aloitettu jo syksyllä ohjelματοimittajan kanssa. Lisäksi ohjelmassa on paljon muita asiakaspalvelua parantavia osioita, kuten sähköinen allekirjoitus ja arkistointi sekä vastuuhenkilöiden hakemusten sähköinen käsittely, joita odotetaan rakennusvalvonnan käyttöön.

Rakennusvalvonnan lupamäärät vuonna 2021 olivat vähemmän kuin edellisenä vuonna, mutta hankkeet olivat suurempia ja vaativampia. Käsittelyajat pysyivät tavoitetasossa.

Tilakeskus

Tilakeskus on taseyksikkö. Tilakeskus vastaa Lappeenrannan kaupungin palvelutuotannossa olevien rakennusten hallinnoinnista, ylläpidosta sekä peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeista. Lappeenrannan Toimitilat Oy (Lato Oy) vastaa tilakeskuksen toimintaan liittyvien tavoitteiden saavuttamisesta. Vuonna 2021 kaupunginvaltuustoon nähden sitovat, tilakeskuksen toimintaan liittyvät tavoitteet oli asetettu Lato Oy:lle. Tilakeskuksen järjestämisvastuun toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet tilakeskus hankkii ostopalveluna Lato Oy -konsernin yhtiöiltä, Lappeenranta-konsernin muilta yhtiöiltä ja toimijoilta tai ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Tilakeskuksen hankkeiden kustannusarvioiden laadinnassa käytetään Haahtelan TAKU-ohjelmistoa, missä hintatieto päivittyy jatkuvasti vastaavanlaisten toteutuneiden rakennushankkeiden pohjalta.

Elinvoimapalvelut

Elinvoima ja kaupunkikehityksen toimialalle on perustettu vuoden 2020 joulukuussa uusi vastuualue Elinvoimapalvelut, johon kuuluu kaksi palveluyksikköä, Greenreality -palvelut (sisältää myös ympäristöprojektit) sekä Wirma yrityspalvelut. Yhdistymisen tarkoituksena oli yhdistää kaksi vahvaa yksikköä tiiviimpään yhteistyöhön, joilla on yhteinen strategiaprosessi ja tavoiteasetanta yksilötasolle saakka. Henkilöstön vahvuutena on uusiutunut asiantuntijuus, joka vastaa tämän päivän haasteisiin, on esim. yrityskauppoihin, verotukseen ja kasvuyrityksiin perustuvaa asiantuntijuutta sekä kiertotalouteen liittyvää asiantuntijuutta. Elinvoimapalvelut vastuualueen tavoitteena on työpaikkojen lisääntyminen ja yhdyskunnan ilmasto- ja ympäristövaikutusten pienentyminen sekä kiertotalouden edistäminen:

- Wirma yrityspalvelut -palveluyksikkö auttaa yrittäjiksi aikovia yrityksen perustamisessa sekä alueen yrittäjiä yritystoiminnan kehittämisessä, kasvussa ja kansainvälistymisessä. Wirman yrityspalveluihin kuuluvat yrityksen perustamisneuvonta, toimivien yritysten neuvonta, omistajanvaihdospalvelu sekä sijoituspalvelut.
- Greenreality-palvelujen tehtävänä on edistää energia- ja ympäristöalan kehittymistä sekä toteuttaa kuntien ympäristönsuojelun edistämistehtäviä. Lisäksi seurataan, toteutetaan, valmistellaan ja edistetään asukkaiden, yritysten ja kaupunkikonsernin ilmasto-, kiertotalous- ja vesistökuunnostustoimintaa.
- Kaupungin oma ympäristövastuu tukee energia- ja ympäristöalan kehittymistä. Energia- ja ympäristöalan kehittyminen tukee kaupungin etenemistä omissa vastuullisuustavoitteissa.

Elinvoimapalvelut vastuualue on uniikki Suomessa. Vastuualue yhdistää sekä kaupungin edelläkävijyyttä ja kilpailukykyä ylläpitävän asiantuntijuuden ja yrityspalvelut. LPR 2037 -strategiassa on mittarina ”Kaikkien lappeenrantalaisten yritysten liikevaihto (miljoonaa)” ja tavoitteena on, että Lappeenrannan yritysten liikevaihto olisi jatkossa lähtötasosta 2 353 (10/2021) 2 380 (v. 2022) ja 2 450 (v. 2025). Mukana ovat kaikki ne yritykset, joiden kotipaikka on Lappeenranta, joten kyseinen luku on huomattavasti suurempi todellisuudessa. Vuoden aikana on jo syntynyt näkemys, että kysyntä edellä mainitulle osaamiselle on kasvanut yrityspalveluasiakkaiden keskuudessa. Yhteistyö Business Millin sekä korkeakoulujen kanssa tuottaa lisäarvoa palveluun.

Elinvoimapalvelut vastuualueen tehtäväkenttä on laaja kokonaisuus. Tehtävät kytkeytyvät elinkeinoelämäyhteistyöhön, sijoituspalvelutyöhön, korkeakoulu yhteistyöhön, kaupungin elinvoimaan ja kehittämiseen liittyvän hanketoiminnan koordinointiin, strategian kasvuun ja osaamiseen liittyvään toimeenpanoon sekä elinvoimaan liittyvien Eurooppa verkostojen ylläpitoon ja verkostojen rakentamiseen.

Taloustutkimuksen VIP kuntaimagokysely

Elinvoimaisuuteen liittyviä kansallisia vertailutietoja/yrittäjäkyselyjen tuloksia on saatavilla useita. Keskeisimpiä seurattavia on Lappeenranta 2033 -strategiassakin tavoitteeksi asetettu elinkeinoelämän vaikuttajille suunnattu taloustutkimuksen VIP kuntaimagokysely. **Vuoden 2021 Lappeenrannan sijoitus on laskenut 25. sijalta 30.sijalle.** Mitatuista imagotekijöistä 10 on laskenut edelliseen vuoteen nähden, ainoastaan kunnan ja yritysten välisen yhteistyön nähtiin aavistuksen parantuneen. Heikoimmiksi imagotekijöiksi on arvioitu ”kuntien välinen yhteistyö” ja ”kunnan markkinointi”. Kaikkien 36 kaupungin osalta eri imagotekijöiden keskiarvoksi muodostuu 7,50. Imagotekijöiden yhteisvaikutuksella mitattuna parhaimmat arviot saavat Seinäjoki, Kaarina ja Kerava.

Imagotekijät 2021 Lappeenranta, (arvioinnin tulokset arvoasteikolla 4–10):

Imagotekijät 2021:

Imagotutkimuksen tulokset on raportoitu kaupunginhallitukselle tiedoksi 10.1.2022. Kaupunginhallitus päätti asettaa lähitulevaisuuden tavoitteeksi kaupungin yritysmyönteisen imagon parantamisen sekä kaupungin omassa päätöksenteossa, että osana palvelujen tarjoamista yrityksille.

Taloustutkimuksen tuloksia on käsitelty myös kaupungin toimialojen ohjausryhmässä ja johtoryhmissä ja keskusteluissa on nostettu esille kehittämiskohteenä, miten päätöksenteossa on tuotavissa kaupungin yritysmyönteistä asennoitumista entistä paremmin esille sekä yrityksille suunnatun viestinnän kehittämistä. Viranhaltijajohdon tehtäväksi on annettu määritellä toimenpiteitä, joilla kaupungin eri imagotekijöitä on kohennettavissa tulevina vuosina.

Kuntabarometri -kysely, 6,5 (2018), 2,63 (2020), 2,74 (2022), asteikkoon tehty muutos:

Suomen Yrittäjien Kuntabarometri -kysely toteutetaan joka toinen vuosi. Vuonna 2020 Lappeenranta oli isojen kaupunkien (yli 50 000 asukasta) tilastossa sijalla 18/21, vuonna 2018 sijalla 9. Suurten kaupunkien sarjassa ykkösenä oli Seinäjoki.

Tutkimuksessa Lappeenrannan kokonaisarvosana elinkeinopolitiikassa on 2,63 (asteikko 1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä), kun edellisellä kerralla vuonna 2018 6,5 (asteikko 4–10). Elinkeino-politiikan kuudesta osa-alueesta parhaimman arvosanan sai koulutus ja osaaminen (2,78) ja infrastruktuuri (2,71), heikoimmin pärjäsi kunnan hankintapolitiikka (2,42) ja kunnan päätöksenteon yrityslähtöisyys (2,44). Kuntabarometri 2020 -kysely julkistettiin kesällä 2021. Maan keskiarvo oli 2,92.

Suomen Yrittäjien Kuntabarometri 2022 -kysely yrittäjille toteutettiin 1.2.–4.4.2022 ja tulokset julkistettiin 18.5.2022. Vuonna 2022 Lappeenranta oli isojen kaupunkien (yli 50 000 asukasta) tilastossa sijalla 15/21 (v. 2020 sijalla 18/21). Vuoden 2022 tutkimuksessa maakunnan alueen kuntien keskimääräinen elinkeinopolitiikan arvosana oli Etelä-Karjalassa 2,99, Suomessa 3,08 ja Lappeenrannassa 2,74 (v. 2020 2,63). Lappeenrannassa parhaimman arvosanan elinkeinopolitiikan osa-alueista saivat infrastruktuuri, koulutus ja osaaminen sekä hankintapolitiikka. Kun vuoden 2022 tuloksia vertaa vuoden 2020 tuloksiin, erityisesti hankintapolitiikan arvosana on parantunut ja on 2,72 (v. 2020 2,42). Suurten kaupunkien sarjassa (yli 50 000 asukasta) parhaimmat arviot saivat Seinäjoki, Kuopio ja Kotka.

Etelä-Karjalan yrittäjät, 6,60 (2021) 6,63 (2020), asteikko 4–10:

Etelä-Karjalan yrittäjien vuosittain toteuttama kysely yrityksille Wirman ja kaupungin yrityksille suunnattuihin palveluihin liittyen toteutettiin vuoden 2021–2022 vaihteessa. Kaupungin yrittäjäystävällisyydeksi arvioitiin 6,60 (2020 6,63), asteikolla 4–10. 67 % Wirman palveluita käyttäneistä oli tyytyväisiä. Tutkimustuloksia käsitelään kaupungin johdon ja yrittäjäjärjestöjen ja elinkeinoelämän edustajien kanssa, yhdessä sovitaan kehittämistoimenpiteistä ja niiden toteuttamisesta. Kaupungilla on jatkuva vuoropuhelu elinkeinoelämän kanssa (muun muassa Lappeenrannan yrittäjien askelmerkit).

Suomen Uusyrityskeskuksen SUK:n elinvoimapalveluiden asiakaspalautteen keskiarvo oli vuonna 2021 4,7 (2020 4,6), asteikko 1–5:

Suomen Uusyrityskeskuksen SUK:n toimintakonseptiin sisältyy myös palvelutyytyväisyyskysely aloittaville yrittäjille. Asteikolla 1–5 Wirman asiakaspalautteen keskiarvo vuonna 2021 oli 4,7 (2020 4,6)

Lisäksi Greenreality Network verkostolle tehdään erilliset kyselyt toiminnan vaikuttavuudesta.

Markkinointi-viestintätoiminnan ohjauksessa on vuoden 2021 aikana teetetty **Empatiatutkimus**, jossa on arvioitu lappeenrantalaisten ja muualla Suomessa asuvien henkilöiden tunteita ja tunteiden juurisyitä Lappeenrantaan kohtaan. Lappeenrannan herättämien positiivisten tunteiden takana ovat useimmiten vesistö, luonto, kauneus, koti, ihmiset, asuminen ja kaupungin sopiva koko. Useimmiten negatiivisia tunteita aiheuttivat yleinen kehitys, päätöksenteko sekä kaupungin keskusta. Palvelut koettiin yleisemmin myönteisiksi, mutta jakoivat myös mielipiteitä. Yliopisto sekä Green Leaf -voitto herättivät ylpeyttä, mutta niiden painoarvoa olisi hyvä lisätä.

Wirma yrityspalvelut:

Wirma yrityspalvelut on mukana Suomen Uusyrityskeskuksessa (jäljempänä SUK), jonka toiminta kattaa kaikki Suomen suurimmat kaupunkiseudut. SUK tekee kvartaaleittain seuranta- ja seuranta- ja seuranta- ja seuranta-

Perustuen SUK:n tekemään vertailuun 2021 Lappeenrannassa oli vertailukaupungeista (Kotka-Hamina, Kouvolaa, Lahti, Imatra, Kuopio, Mikkeli) eniten uusia asiakkaita suhteutettuna asukaslukuun. Yritysten perustamisessa Lappeenranta sijoittui keskitasolle ja yritysneuvonta-asiakkuuksien määrässä Lappeenranta oli toisena.

Wirma yrityspalveluiden toiminnan vaikuttavuutta arvioidaan muun muassa uusien syntyneiden yritysten ja työpaikkojen avulla. **Uusia yrityksiä Lappeenrannassa vuonna 2021 perustettiin 352, joista Wirman palveluita hyödynsi 111 yritystä.** Kaikista Wirman palvelualueelle perustetuista yrityksistä noin 32 % käytti Wirman palveluita. Wirma yrityspalveluiden avulla perustettujen yritysten kautta syntyi noin 114 uutta työpaikkaa, joiden aluetaloudellinen vaikutus verotuloina on n. 500 000 euroa perustamisvuotena.

SUKin vaikuttavuus selvityksen mukaan perustamisvuonna yritys työllistää n. 1,4 htv ja toiminnan 5. vuonna noin 2,6 htv. Kumulatiivisesti Wirman avustuksella on perustettu vuodesta 2017 yhteensä 488 yritystä, näiden verotulokertymä kaupungille on noin 7 milj. euroa. Wirma yrityspalveluissa henkilöstö ylläpitää osaamista ja asiakastarve sekä kaupungin strategia määrittelevät palveluiden priorisointia.

Tarkastuslautakunta on vuoden 2020 arviointikertomuksessa todennut, että uusien työpaikkojen ja perustettujen yritysten määrän rinnalla tulisi esittää nettokehitys, eli osoittaa myös se, paljonko yrityksiä lopetti toimintansa ja mikä oli niiden vaikutus työllisten määrään. SUKin tilastotiedon osalta **vuoden 2021 aikana toimintansa lopettaneita/poistettuja yrityksiä oli Lappeenrannassa 143.**

Greenreality-palvelut:

Greenreality-palvelut toteuttavat kaupungin strategian 2033 ja 2037 mukaisia toimenpiteitä, kaupungin ilmasto- ja ympäristö ja kiertotalousohjelmia sekä energia- ja ympäristöalaan keskittyvää kasvusopimusta. Tavoitteena on pienentää toiminta-alueella ympäristövaikutusten jalanjälkeä ja edistää yritysten kädenjälkeä ympäristöliiketoiminnassa. Ajattelumallina on ”pieni jalanjälki, mutta suuri kädenjälki”.

Greenreality-palvelut vertaa Lappeenrannan kaupungin ilmasto-, kiertotalous- sekä ympäristöalan kehittämistoimintaa suomalaisiin ja eurooppalaisiin kaupunkeihin. Vertailuun käytetään suomalaisia FISU-, HINKU- ja Kuntaliiton ilmastokunnat verkostoja, elinkeino-yhtiöiden verkostoja sekä kansainvälisiä verkostoja kuten Green Leaf Network, ICLEI ja Covenant of Mayors.

Greenreality-palveluiden vaikuttavuutta seurataan ympäristöindikaattoreiden ja elinvoimaindikaattoreiden avulla. Indikaattoreina seurataan sekä energia- ja ympäristöalan työpaikkojen ja investointien määrän avulla, että kasvihuonekaasupäästöjen, jätteiden materiaalkierrätysasteen, Sunisenlahden näkösyvyyden ja muiden ympäristöindikaattoreiden avulla. (Tavoitteita ovat muun muassa: Kasvihuonekaasupäästöt laskevat (48 %), materiaalkierrätysaste kasvaa (53 %), vesistöjen tila paranee (250 cm), luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen pysähtyy.)

Green Leaf -voittovuosi 2021

Lappeenrannan kaupunki vietti Green Leaf -voittovuotta vuonna 2021. Lappeenranta voitti Euroopan vihreimmän kaupungin tittelin EU:n komission kilpailussa. European Green Leaf Award on Euroopan komission vuosittain järjestämä kilpailu alle 100 000 asukkaan kaupungeille, joiden ilmastotoimet ovat esimerkillisiä ja edistyskäsiksi ja jotka panostavat vihreään kehitykseen ja työpaikkojen luomiseen. Lappeenrannan profiloituminen vihreän siirtymän kärki-kaupungiksi yhdessä LUT-yliopiston ja paikallisten yritysten kanssa on vahvistunut. Edelläkävijyyttä ilmastoasioissa vahvistaa kaupungin imagoa. Lappeenrannan kaupunginjohtaja on kutsuttu Covenant of Mayors johtoryhmään, joka on 10.000 kaupungin verkosto.

Green Leaf -vuoden jälkeen Lappeenranta säilyi edelleen yhtenä Euroopan vihreimpänä kaupunkina. Green Leaf -vuoden aikana on saatu toteutettua pääosin toimintasuunnitelman mukaiset tapahtumat ja

toimenpiteet tehtyä. Green Leaf -voittovuoden jälkeenkin titteli pysyy ja se tuo toisaalta velvoitteita, mutta myös toimintaa ja toimenpiteitä myös tulevaisuudessa. Lappeenrannan kaupunki nähdään Euroopassa vihreänä edelläkävijänä. Tämä tuo näkyvyyttä, mutta edellyttää myös lisää toimenpiteitä ilmastonmuutoksen hillinnässä, kiertotaloudessa, luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa sekä vesistöjen kunnostamisessa.

Lappeenrannan kaupunki on saanut tittelin aktiivisella ja kunnianhimoisilla tavoitteillaan. Lappeenranta on mukana muun muassa HINKU kuntien verkostossa, FISU- edelläkävijäkuntien verkostossa ja laatinut kiertotalouden tiekartan. Lappeenranta on liittynyt sekä Covenant of Mayors sitoumukseen sekä Green City Accord sitoumukseen. Verkostoissa mukana oleminen sekä sitoumusten hyväksyminen edellyttää toimenpiteitä. Lappeenrannalla on myös velvoite raportoida komissiolle toiminnastaan vuoteen 2026 sekä osallistua pyydettäessä Green Leaf tilaisuuksiin. Lappeenrannalta odotetaan myös tukea muiden kuntien ja kaupunkien kehittämiseen Euroopassa.

Green Leaf -vuosi on myös laajentanut kaupungin kansainvälistä viestintää, ja Green Leaf on tuonut tois-
laiseksi muun muassa seuraavia hyötyjä:

- Näkyvyyttä kansallisesti verkostoissa
- Näkyvyys kansainvälisesti on lisääntynyt
- Uutta hankeyhteistyötä käynnistynyt ja käynnistymässä, haetaan vaikuttavia hankkeita, millä vauhditetaan oman jalanjäljen pienentämistä sekä uusien ratkaisujen kehittämistä
- Yhteistyö Lahden kanssa on tiivistynyt
- Uusia tapahtumia laitettu liikkeelle (Baltic Sea and the Quality of Life, Green Electrification Congress, UpCycle, ilmastokahvila, luontokierrokset, Turning a New Leaf)

Elinvoimaohjelman toimeenpano

Vuosien 2021 ja 2022 aikana on valmisteltu ja käynnistetty elinvoimaohjelman toimeenpano. Elinvoimaohjelman hyväksyy kaupunginvaltuusto. Elinvoimaohjelma sisältää koko kaupunkia koskevat palvelut yrityksille sekä palvelutuotantoon liittyvät kehittämistoimenpiteet.

Elinvoimaohjelma on koko kaupunkiorganisaation kattava ohjelma. Elinvoimaohjelma kuvaa ne teot ja toimet, jotka tähtäävät yritysmyönteisempään Lappeenrantaan sekä työpaikkojen säilyttämiseen tai syntymiseen. Elinvoimaohjelman pohjana on LPR 2037 -strategian elinvoimatavoitteet ja toimenpiteet. Elinvoimaohjelmassa kuvataan kaupungin palvelut yrityksille ja yrittäjiksi aikoville. Tavoitteena on paikallisten elinkeinojen menestyminen ja kasvava Lappeenranta. Tavoitteena on tiivis vuoropuhelu yritysten kanssa yleisestä toimintaympäristön kehittämisestä.

Vaikka kaupunki pitää säännöllisesti markkinavuoropuheluja hankintojen suunnittelusta yritys-edustajien kanssa ja hankintojen johtamista on vahvistettu, niin **yrittäjäkyselyistä saatujen tulosten perusteella hankintaosaamista on edelleen kehitettävä Lappeenrannan yritysmyönteisyyden edistämiseksi. Tärkeä asia on myös yritysvaikutusten arviointi, jota tehdään kaupungin päätöksenteon valmistelussa sekä hankinnoissa.**

Tarkastuslautakunta toteaa, että imago- ym. tutkimuksiin tulee suhtautua vakavasti. Tutkimustulokset eivät ole juurikaan parantuneet edellisistä mittauksista. Elinvoimaohjelmalla pyritään vastaamaan tulosten kääntymiseen paremmaksi. **Palvelujen tuottamisen ohella niiden kehittäminen on keskeistä, jotta imagotutkimuksissa päästään parempiin tuloksiin.**

Lappeenranta sijoittuu asumiskustannuksia laajasti huomioon ottavissa vertailuissa kalleimpien suomalaisten pk-seudun ulkopuolisten kaupunkien joukkoon. Erityisesti vertailussa huomioon otetut lämmityskustannukset ovat muiden kaupunkien yläpuolella.

Tarkastuslautakunta toteaa tuulivoiman suhteen, että Etelä-Karjala on monia maakuntia heikommassa asemassa, koska puolustusvoimien näkemyksen mukaan rajan pintaan sijoitettavat tuulivoimalat häiritsevät merkittävästi Suomen tutka- ja sensorijärjestelmää, joten **tarkastuslautakunta toteaaakin, että elinkeinopoliittisesti on tärkeää valtiovallan suuntaan vaikuttamisen kautta saada kompensatiota, koska tuulivoimaa ei voida rakentaa.**

Tarkastuslautakunta toteaa, että elinvoima ja kaupunkikehitys on monipuolinen toimiala, jonka tehtäväkenttä ja asiantuntijajoukko on laaja ja yrityksiä pystytään palvelemaan monipuolisesti. Kaupungilla on merkittävä rooli elinvoima-asioissa.

*Kuva: Green Leaf taidekilpailun voittaja SAIMAAN SALAISUUS
Havainnekuva; Ninni Kola ja Taijatuuli Louhivuori*

Sosiaali- ja terveystoimi

Tarkastuslautakunnan painopistealueena vuotta 2021 koskevassa arvioinnissa oli sosiaali- ja terveystoimen osalta omistajaohjaus, hyvinvointi ja terveyden edistäminen ja työllisyys.

Lappeenrannan kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu on 1.1.2010 lukien siirretty Eksotelle, eikä sosiaali- ja terveystoimelle ole näin ollen asetettu valtuustoon nähden sitovia tavoitteita. Vastuu Lappeenrannan kaupungin sopimus- ja omistajaohjauksesta on vuonna 2021 kuulunut kaupunginhallitukselle. Talous- ja rahoitusjohtaja vastaa kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä Eksoten neuvottelumenettelyn valmistelun ja seurannan edellyttämästä yhteistyöstä ja sopimusohjauksesta. Hyvinvointipalvelujen kehittämisspällikkö vastaa Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kanssa sovitun neuvottelumenettelyn täytäntöönpanon seurannasta, arvioinnista ja raportoinnista ja toimii näihin liittyvissä ohjaus- ja työryhmissä kaupungin edustajana.

Eksoten seurannassa on keskitytty pitkälti taloustilanteen seurantaan ja taustalla käynnissä olevaan sote-uudistukseen. Omistajaohjauksessa ja yhteistyössä on menty enemmän siihen suuntaan, että se palvelee myös tulevaa mallia, jossa kunnalta rahoituksellinen malli ja pääpaino on kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintaan liittyvissä asioissa kuten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

Koronapandemian jatkumisen lisäksi vuoden 2021 loppua varjostivat talouspaineet vuoden 2022 talousarviovalmistelun osalta. Eksoten hallitus lähetti jäsenkunnille 1.10.2021 lisärahoitusesityksen koskien vuoden 2022 talousarviovalmistelua. Kuntien maksuosuuksiin esitettiin 15,0 milj. euron lisäystä vuodelle 2022 jo aiemmin esitetyn 6,4 milj. euron lisäksi. Jäsenkunnat eivät hyväksyneet esitystä sellaisenaan ja loppuvuodesta Eksote aloitti yhteistoimintaneuvottelut ja talouden tasapainotustoimenpiteiden kartoituksen, joiden tavoitteena oli löytää 7 milj. euron säästöt vuoden 2022 loppuun mennessä. Talouden tasapainottamiseksi järjestetyt YT-neuvottelut Eksotessa saatiin päätökseen alkuvuodesta 2022. Eksoten hallitus hyväksyi toteutettavat toimenpiteet 26.1.2022. Yhteistoimintaneuvottelujen rinnalla etsittiin myös muita tasapainottamistoimenpiteitä ja niitä löydettiinkin noin 4,4 milj. euron edestä, mutta vastaavasti myös uusia kustannuseriä löytyi vastaava määrä.

Eksoten vuoden 2021 tilikauden ylijäämä, 28,9 milj. euroa, toteutui kuitenkin 4 milj. euroa talousarvioon 2022 sisällytettyä vuoden 2021 ennustetta parempana ja 1,9 milj. euroa vuoden 2021 talousarviota parempana. Tästä syystä vuosien 2021 ja 2022 yhteenlaskettu tasapainotustarve pieneni seitsemästä milj. eurosta kolmeen milj. euroon. Eksoten kumulatiivinen alijäämä 31.12.2021 oli 15,3 milj. euroa ja kumulatiivinen katettava alijäämä poistoerot huomioiden oli 11,6 milj. euroa. Eksoten tulee kattaa kertynyt alijäämä vuoden 2022 aikana.

Eksoten organisaatiota uudistettiin vuoden 2021 aikana varmistamaan paremmin palveluverkon toimivuus väestön ikääntyessä ja palvelutarpeen kasvaessa: terveys- ja vanhushpalvelut jaettiin kahteen erilliseen vastuualueeseen, terveyspalveluihin sekä toimintakyky- ja hoivapalveluihin. Vanhushpalvelulain muutokset henkilöstömitoituksessa ovat kasvattaneet kustannustasoa – mitoitusten edellyttämää henkilöstömäärää on ollut haasteellista saada palkattua. Mitoituksen täyttävien asumispalvelupaikkojen puute on kasvattanut jonoja. Rekrytointihaasteet kuormittivat myös keskussairaala ja kotiin vietävissä palveluissa jouduttiin hoitamaan entistä huonokuntoisempia asiakkaita.

Eksoten palkkaharmonisoinnin osalta merkittävimmät päätökset on tehty, takautuvat palkat maksettu ja palkat harmonisoitu.

Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle vuoden 2023 alusta. Uudistus muuttaa merkittävästi kaupungin roolia sosiaali- ja terveyspalveluissa: rahoitus tulee valtiolta kuntien sijaan ja pelastustoimen kanssa muodostetaan uusi hyvinvointialue. Vaikka muutosta koskevat lait on hyväksytty eduskunnassa kesäkuussa 2021, vielä ei pystytäkään laskemaan uudistuksen tarkkaa vaikutusta kuntien verotuloihin ja valtionosuuksiin. Vaikutus talouden tasapainoon on vielä epäselvä.

Yksi keskeinen valmistelun osa-alue kuntien ja kuntalaisten näkökulmasta on kuntien ja hyvinvointialueen toimivan yhteistyön varmistaminen, jota rakennetaan yhdyspintavalmistelussa. Yhdyspinnat voidaan määrittellä kahden tai useamman organisaation toiminnallisiksi rajoiksi ja yhteistyön paikoiksi. Yhdyspintatyössä onnistuminen on asukkaiden, asiakkaiden ja muiden toimijoiden näkökulmasta tärkeää. Toimivat yhdyspinnat on tärkeää rakentaa tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien ja muiden toimijoiden (muun muassa järjestöjen, yritysten, muiden julkisten toimijoiden) kesken, aiempi kehittämistyö ja paikalliset erityispiirteet huomioiden.

Hyvinvointialueen budjetoidut nettomenot vuonna 2023 määräytyvät vuosien 2021 ja 2022 siirtyvien kustannusten perusteella. Jos vuoden 2022 budjettia kasvatetaan, kasvavat kustannukset vaikuttavat pysyvästi vähintään 60 %:sti kuntien valtionosuuksiin. Etelä-Karjalan hyvinvointialuetta kuntien rahoituksen lisäys vuodelle 2022 hyödyttäisi hyvinvointialueen toiminnan alkuvuosina, mutta lisärahoitus leikkaantuisi pois siirtymäkauden aikana.

Työllisyys

Vuosi 2020 oli työllisyyden hoidossa haasteellinen vuosi, mutta vuosi 2021 näytti jo paremmalta ja työllisyyskehitys on parantunut viime vuoteen verrattuna selkeästi. Keskimäärin Lappeenrannan työttömyysprosentti eli työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta on 11 % (01/22). Koko maan keskiarvo on 10,40 % (01/22). Avoimia työpaikkoja Lappeenrannassa on ollut auki edellisvuosia enemmän (1566 01/22). Alkuvuosi ja tilanne avoimien työpaikkojen osalta on positiivinen. Tämä kuvaa myös Lappeenrannassa olevaa avoimien työpaikkojen ja sopivan työvoiman kohtaanto-ongelmaa. Tarvitaan osaajia, mutta samaan aikaan on pitkäaikaistyöttömiä. Satsaus työttömien työnhakijoiden koulutukseen on erittäin kannatettavaa ja sillä voidaan auttaa osaajapulaa.

Etelä-Karjalassa on keskeisesti käytetty kuntouttavaa työtoimintaa, jota on Eksote ja Eksoten alainen TYP-palvelut eli työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu koordinoinut. Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun (TYP) tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Etelä-Karjalan monialaista yhteispalvelutoimintaa johtaa TYP-johtoryhmä, joka toimii myös maakunnallisena työllisyysasioita käsittelevänä työllisyysjohtoryhmänä. Monialaisesta yhteispalvelusta sovitaan yhteistyösopimuksella. Etelä-Karjalan sopimuksessa sovitaan myös Eksoten, TE-toimiston ja Kelan yhteisestä monialaisen yhteispalvelun laajennetusta toimintamallista Etelä-Karjalassa. Siinä tuettua työllistymistä tarvitseville asiakkaille tarjotaan työllistymistä tukevaa, yksilöllistä monialaista yhteispalvelua samassa kokonaisuudessa lakisääteisen monialaisen yhteispalvelun (TYP) kanssa.

Haasteena Etelä-Karjalassa ja Lappeenrannassa on pitkäaikaistyöttömien suuri määrä (944 01/22). Korona sulki kuntouttavan työtoiminnan yksiköitä ja satsauksesta huolimatta aiemmalle tasolle ei ole päästy. Tilanteeseen yritetään vaikuttaa työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelun toimintamallilla ja erilaisia toimenpiteitä on työn alla. Positiivinen kehitys, mikä on saatu aikaiseksi, on nuorten työllistyminen eli alle 25-

vuotiaiden työllistyminen on lähtenyt hyvin käyntiin ja alle 25-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut (473 01/22).

Työllisyydessä kaupunki tekee paljon verkostoyhteistyötä. Työllisyyden edistämisen verkostoyhteistyö on toimivaa ja hyvin järjestettyä. Haasteena työllisyyden osalta on muun muassa työttömien palveluohjauksen edelleen kehittäminen sekä toimialojen yhteistyön edelleen tiivistäminen.

Työllisyyden vahvistaminen on Lappeenrannan kaupungin tämän valtuustokauden keskeinen tavoite. Työllisyyden hoito kokee valtavan muutoksen työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille vuoden 2024 aikana. Työvoimapalveluiden uudistuksella tavoitellaan työllisyysasteen nostoa ja maakunnallista asiakaslähtöistä palvelumallia. Keskeistä on turvata monialainen yhteistyö tulevan hyvinvointialueen kanssa pitkäaikaistyöttömien ja osatyökykyisten työllistämiseksi. Jatkossa rahoitustaakka ja paine löytää vaihtoehtoisia työllistämiskanavia voi kasvaa, kun vastuu työttömyysaktiivisuudesta siirtyy kunnille.

Työllisyyden ministerityöryhmä linjasi 31.8.2021, että TE-palvelut siirrettäisiin kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapolun on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Jos kunta ei täytä yksin palvelujen järjestämisen kriteerejä, sen olisi muodostettava yhteistoiminta-alue toisen tai toisten kuntien kanssa. Yhteistoiminta-alueiden tulisi olla työmarkkinoiden ja työssäkäynnin kannalta toimivia alueita. Lisäksi yhteistoiminta-alueen muodostavien kuntien tulisi olla maantieteellisessä yhteydessä toisiinsa. Etelä-Karjalan kunnista vain Lappeenranta voisi järjestää palvelut itsenäisesti ja muiden kuntien tulisi sopia palvelujen järjestämisestä yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Kunnilta on pyydetty tässä vaiheessa periaatelinjaukset siitä, millaiselta pohjalta uudistusta Etelä-Karjalassa valmistellaan.

Etelä-Karjalassa TE2024-uudistuksen valmistelu on käynnistetty Lappeenranta-Imatra kaupunkiseudun työvaliokunnan ohjauksessa. Lappeenrannan kaupunki on koordinoinut alueellista valmistelua. Valmistelussa ovat mukana kaikki alueen kunnat, Kaakkois-Suomen TE-palvelut ja Ely-keskus sekä kaikki keskeiset sidosryhmät. Työvaliokunta on suositellut alueen kunnanhallituksille sitoutumista työvoimapalvelujen uudistuksessa työllisyyspalvelujen hoidon maakunnalliseen malliin ja on pyytänyt alueen kunnanhallituksilta: 1. Periaatelinjausta TE2024-uudistuksen alueelliseen valmisteluun sitoutumisesta, ja 2. Sitoutumista valmistelutyön edellyttämän kuntarahoituksen kattamiseen, mikäli valmisteluun ei saada ulkopuolista rahoitusta. Lappeenrannan kaupungin rahoitusosuus ilman ulkopuolista rahoitusta olisi arviolta noin 35.000 - 44.000 euron välillä/vuosi.

Lappeenrannan kaupunki on antanut Lappeenranta-Imatra kaupunkiseudun työvaliokunnalle lausunnon asiasta ja päättänyt, että Lappeenrannan kaupunki sitoutuu TE2024-uudistuksen alueelliseen valmisteluun ja että kaupunki huomioi tarvittaessa uudistuksen vaatiman resurssoinnin vuosien 2023–2024 talousarviovalmistelun yhteydessä.

Työllisyystilanteeseen pyritään vaikuttamaan myös Lappeenrannan kaupungin yrityspalveluiden ja sijoittautumismarkkinoinnin avulla houkuttelemalla alueelle uusia yrityksiä ja turvaamalla yritysten kasvun edellytyksiä. Lappeenranta tavoittelee väestön koulutustason nostoa ja pyrkii kasvattamaan väestön osaamista yritysten tarpeita vastaavaksi muun muassa koulutukseen osallistuvien määrää kasvattamalla. Lappeenranta erottuu muista kaupungeista koulutustarjonnallaan muun muassa Uniori-toiminnan, lukioiden tiedelinjojen, perusopetuksen erityispainotusten ja yrittäjyyskasvatuksen kaltaisten toimintamallien kautta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä on tehty tiivistä yhteistyötä Eksoten kanssa.

Kuntalain 1 §:n mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa. Terveystieteiden lain 12 §:n mukaan (vuoden 2023 alusta lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §:n mukaan) kunnan on seurattava asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Lappeenrannan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 21.5.2021 Lappeenrannan kaupungin hyvinvointikertomuksen 2020–2021. Lappeenrannan kaupungin hyvinvointikertomukseen 2020–2021 on koottu yhteenveto kuluneen vuoden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteumasta ikäryhmittäin huomioiden kaupunkikonsernin eri palvelut.

Lappeenrannan kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä on käynnistänyt kaupungin oman laajan hyvinvointisuunnitelman 2021–2025 valmistelutyön. Kaupungin tavoite ja toimenpidenostoissa hyödynnetään LPR 2037 strategiavalmistelutyötä. Lappeenrannan kaupunki tavoittelee kestävää hyvinvointia muun muassa kannustamalla yhteisöllisyyteen ja monipuoliseen harrastamiseen henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Valtuustokaudella 2021–2025 tulee panostaa tulevan hyvinvointialueen ja kuntien väliseen yhteistyöhön. Päällekkäisyyksiä tulee välttää ja samalla tunnistaa keskeiset yhteistyön kohteet.

Etelä-Karjalan ja Eksoten laaja hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 ja Etelä-Karjalan hyvinvointiraportti 2017–2021

Maakuntien on seurattava alueensa väestön hyvinvointia ja terveyttä ja maakunnan tulee koota alueellinen hyvinvointikertomus, koordinoita hyvinvointityötä ja verkostoja sekä tukea kuntia hyvinvointikertomustyössä. Eksote kokoaa maakunnallisen hyvinvointikertomuksen alueen kuntien hyvinvointikertomuksia hyödyntäen. Maakunnallisessa hyvinvointikertomuksessa kuvataan Eksoten toteutetut toimenpiteet.

Lappeenrannan kaupunki on antanut Eksotelle lausunnon Etelä-Karjalan hyvinvointiraportista 2017–2021 ja maakunnallisesta laajasta hyvinvointisuunnitelmasta 2021–2025. Maakunnallinen Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelma 2021–2025 on jatkoa vuosille 2017–2021 laaditulle suunnitelmalle. Suunnitelmaa on tehty yhdessä kuntien ja eri sidosryhmien kanssa. Maakunnallinen hyvinvointityöryhmä päätti kolme isoa tavoitetta/päätettä Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelmaan valtuustokaudelle 2021–2025. Ne ovat: terveelliset elintavat, mielen hyvinvointi ja työllisyyden edistäminen. Maakunnallisen Etelä-Karjalan hyvinvointisuunnitelman teemat ja tavoitteet on kytkettävissä Lappeenranta 2037 strategiaan ja siihen liittyviin toimenpiteisiin. Kuntien ja Eksoten toimenpiteiden kohdentaminen yhteisesti valittuihin teemoihin mahdollistaa paremman vaikuttavuuden väestötasolla. Valitut päätteemat tukevat hyvin tulevan hyvinvointialueen ja kuntien yhdyspintaa ja mahdollistavat yhdyspinnan vahvistamisen. Kerran valtuustokaudessa valmisteltava lakisääteinen alueellinen hyvinvointisuunnitelma kuvaa kuntia suurempia kokonaisuuksia ja alueellisten toimijoiden tahtotilaa. Suunnitelmaan on kirjattu myös Eksoten toimenpiteet yhteisesti sovittuihin tavoitteisiin.

Etelä-Karjalan hyvinvointiraporttiin 2017–2021 on koottu viiden vuoden kehitys vuosilta 2017–2021 kiteytetynä pääpiirteittäin ja arviointi siitä, kuinka asetetut tavoitteet toteutuivat.

Hyvinvointikertomuksista esiin nousseiden taustatietojen ja indikaattorien avulla on tunnistettu eteläkarjalaisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen haasteet sekä vahvuudet. Ikääntyvä väestö, lapsiperheiden määrän lasku, työssä jaksaminen, pitkäaikaistyöttömyys, toimeentulo, huonot elintavat, kuten liikkumattomuus ja ylipaino ovat tämän päivän haasteita. Palveluiden saavutettavuutta kehitetään sähköisillä ja digitaalisilla palveluilla. Kuntalaisten vastuuta omasta hyvinvoinnista ja osallisuudesta on vahvistettu ja edelleen kehitetty hyvinvoinnin tukemiseksi.

Maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma antaa painopisteet, joita yhdessä maakunnan toimijoiden kanssa toteutetaan kansalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Vuosittainen hyvinvointiraportti kertoo missä mennään ja mitä on tehty.

Etelä-Karjalan ja Eksoten laaja hyvinvointisuunnitelma 2021 - 2025

5. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisen arviointi

Kuntalain mukaan valtuusto asettaa talousarviossa ja -suunnitelmassa myös kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tarkastuslautakunnan painopisteinä konserniyhtiöistä olivat Lappeenrannan Toimitilat Oy -konserni, Koy Seniori Saimaa, Lappeenrannan Energia Oy -konserni ja Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy.

Lappeenrannan Energia Oy -konsernille on asetettu talousarviossa tuloutustavoite. Tavoitteen mukaan energiayhtiö tulouttaa kaupungille vuosittain korkotuottona noin 7,6 milj. euroa ja osinkoina noin 3,6 milj. euroa eli yhteensä 11,2 milj. euroa. Toteutunut tuotto vuonna 2021 oli tavoitteen mukainen, 11,2 milj. euroa. Konsernin liikevaihto tilikaudella oli 114,7 milj. euroa, mikä oli noin 25 % vuotta 2020 parempi ja ylitti budjetoidun noin 14 milj. eurolla. Tilikauden voitto oli 10,1 milj. euroa.

Tulevina vuosina liikevaihdon ennakoitaan asettuvan tasolle 100 milj. euroa ja tulotason ennakoitaan olevan 8–11 milj. euroa. Energia-konsernin omistama sähköntuotanto on alttiina sähkömarkkinoiden nopeisiin ja voimakkaisiin muutoksiin ja niihin reagoiminen on taloudellisessa mielessä avainasemassa.

Yhtiön investointitaso on edelleen korkealla tasolla ollen toimintavuonna 25,9 milj. euroa. Budjettiin nähden investoinnit toteutuivat lähes budjetin (25,7 milj. euroa) mukaisesti. Suurin osa investoinneista kohdistuu jake-luverkkoihin. Tulevina vuosina investointitason on arvioitu olevan 20-26 milj. euroa/vuosi. Vuosien 2022–2024 osalta Lappeenrannan näköpiirissä on kaksi merkittävää investointikokonaisuutta. Jätevedenpuhdistamoinvestoinnin suuruudeksi on arvioitu 70–100 milj. euroa, mutta sen kustannukset eivät tule olennaisilta osin toteutumaan vielä suunnitelmakaudella 2022–2024. Tämän lisäksi yhtiö panostaa toiminnassaan ilmastonmuutoksen hidastamiseen ja suunnittelee hiilineutraaliin lämmöntuotantoon siirtymistä vuoteen 2026 mennessä, mikä edellyttää investointeja arviolta noin 10-15 milj. euroa.

Lappeenrannan Energia Oy -konserni vietti 120-juhlavuotta vuonna 2021.

Lappeenrannan Toimitilat Oy -konsernille asetettiin vuoden 2021 talousarviossa muun muassa seuraavat keskeiset tavoitteet:

- kaupungin palvelutuotannossa olevien tilojen neliömäärä on 90 % vuodenvaihteen 2017/2018 tasosta vuoteen 2021 mennessä ja 85 % vuoteen 2023 mennessä
- Tilakeskukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen
- Tulostavoite: konsernille on asetettu 150 000 euron tulostavoite vuodelle 2021

Tilinpäätöksen mukaan uudet koulu- ja päiväkotihankkeet on toteutettu huomioiden tilatehokkuusvaatimukset ja yksittäiset hankkeet ovat tilatehokkaita. Tilatehokkuus ei saa kuitenkaan mennä toiminnallisuuden edelle. Tavoitteen mukainen kiinteistömäärän pienentyminen ei ole kuitenkaan toteutunut tavoitteen mukaisesti, koko rakennusmassan vähennys oli 7 %. Tavoitteen toteutumiseen vaikutti se, ettei Sammontaloa ole saatu vielä toteutettua. Lisäksi osaa kohteista ei ole saatu realisoitua tavoitteiden mukaisesti. Tilakeskukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen on esitetty elinvoiman ja kaupunkikehityksen tilinpäätöstekstissä. Pääosin tavoitteiden voidaan katsoa toteutuneen. Lappeenrannan Toimitilat Oy jakoi kaupungille osinkoa 149 998,34 euroa, joten tulostavoite toteutui.

Vuonna 2021 valmistui kolme isoa kouluhanketta: Kesämäenrinteen koulun peruskorjaus ja Joutsenon koulu, jotka otettiin käyttöön syksyllä 2021 sekä Lauritsalan koulu, joka otettiin käyttöön vuoden 2022 alussa. Muita merkittäviä peruskorjaushankkeita ovat olleet muun muassa Rakuunamäelle sijoittuvan päiväkodin rakentaminen sekä sisäliikuntahallin ja jääareenahankkeiden valmistelun jatkaminen.

Konsernin tilikauden tulos oli 145 000 euroa alijäämäinen, kun talousarviossa ennustettiin 240 000 euron alijäämää.

Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy:lle talousarviossa 2021 asetetut tavoitteet olivat seuraavat:

- Yhtiö huolehtii maksujen pitämisestä muihin maakuntakeskuksiin nähden kilpailukykyisellä tasolla. Keskitetyllä kilpailutuksella hillitään kuntalaisten jätehuoltokustannusten nousua.
- Strategian mukaisesti tehostetaan hyötyjätteiden materiaali kierrätystä ja vähennetään jätteen loppusijoitusta. Biokaasulaitosinvestointi mahdollistaa paikallisen orgaanisen metaanin tuotannon, jonka käyttö vähentää merkittävästi liikenteen CO₂-päästöjä ja toteuttaa Lappeenrannan kaupungin omia ympäristötavoitteita. Biokaasun menekki on ollut merkittävästi parempaa kuin on arvioitu.
- Kierrätyskelvottomat jätteet toimitetaan energiahyötykäyttöön. Yhteistyössä LUT:n kanssa pyritään löytämään paikallinen ratkaisu jättemateriaalien hyötykäyttöön.

Tilinpäätöksen mukaan yhtiö toimii resurssiviisaasti ja siirtyy mahdollisuuksien mukaan kiertotalouteen, on aktiivinen yhteistyökumppani yrityksille jätteisiin ja materiaalitehokkuuteen liittyvän liiketoiminnan kehittämisessä. Yhtiö vähentää jätehuollon hiilijalanjälkeä samalla edistäen kierrätystä ja materiaalihyötykäyttöä sekä käsittelee jätteet kustannustehokkaasti. Yhtiö tuottaa paikallisista raaka-aineista orgaanista metaania, jolla voidaan korvata liikenteen ja energiatuotannon fossiilisia polttoaineita. Toimintojen tehokkaalla keskittämisellä ja oikein mitoitetuilla kilpailutuksilla kustannustaso on saatu pidettyä maltillisella tasolla verrattuna verrokkeihin.

Yhtiön liikevaihto tilikaudella oli 13,2 milj. euroa, joka ylitti budjetoidun liikevaihdon noin 0,9 milj. eurolla. Tulos oli -830 000 euroa, kun budjetoitu tulos oli -390 000 euroa. Tulos poikkeaa budjetoidusta lähinnä biokaasulaitoksen käynnistyspulmien vuoksi.

Tilinpäätöksessä ei ole kuitenkaan suoraan raportoitu, ovatko maksut kilpailukykyisellä tasolla. Raportoitu ei ole myöskään sitä, onko LUT:n kanssa tehty yhteistyötä. Muilta osin voidaan todeta, että yhtiö on toiminut omistajan toiveiden mukaisesti. **Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että yhtiölle asetetut tavoitteet ovat samat kuin edellisenä vuotena ja suosittelee arvioimaan tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta vuosittain ja tarvittaessa muuttamaan niitä.**

Lappeenrannan kaupunginhallitus on 28.2.2022 ilmoittanut omistajaohjauksenaan hyväksyvänsä EKJH:n esittämän perusmaksun korotuksen. Perusmaksua tullaan korottamaan 15 % nykyisestä 1.6.2022 alkaen. Nykyisellään perusmaksu on muihin vastaaviin yhtiöihin nähden alhainen. Perusmaksun korotus mahdollistaisi nykyisen hyöty- ja vaarallisen jätteen palveluverkoston ylläpitämisen ja kehittämisen sekä poistotekstiilikerauksen järjestämisen perusmaksutuloilla.

Lappeenrannan Asuntopalvelu Oy -konsernin talousarvioletavoitteena oli, että yhtiön osuus kaupungin vuokra-asunnoista on vaihteluvälillä 30–40 % ja sen tehtävä on varmistaa markkinahintaa edullisempi vuokra-asuntojen saatavuus. Tavoitteena on, että vuokra-asuntojen keskivuokran tulee olla vähintään 15 % alle kaupungin vapaa-rahointteisten vuokra-asuntojen keskivuokran.

Konsernille asetettu keskivuokraa koskeva tavoite toteutui ja yhtiön omistamien asuntojen keskivuokra oli noin 20 % vapaarahoitteisia kohteita edullisempi. Yhtiön osuutta kaupungin vuokra-asunnoista ei raportoitu tilinpäätöksessä.

Tilikauden tulos oli 2,1 milj. euroa (2020: 1,7 milj. euroa). Yhtiö ei jaa tuottoja omistajalleen. Toimintavuonna valmistui yksi uusi 41 asunnon ohjatun senioriasumisen talo ja peruskorjattiin kaksi taloa. Investointeihin käytettiin 8,2 milj. euroa ja vuosien 2022–2024 investointisuunnitelman arvioidaan olevan yhteensä noin 20 milj. euroa

Saimaan Tukipalvelut Oy:n tavoitteena oli tuottaa omistajien tarvitsemat tukipalvelut taloudellisesti ja laadukkaasti sekä pitää yhtiön kaikki toimialat kannattavina ja pitää yhtiön oma pääoma riittävällä tasolla. Tilinpäätöksen mukaan taloudelliset tavoitteet toteutuivat budjetin mukaisesti. Lisäksi koronaviruspandemian vaikutuksiin pystyttiin vastaamaan yhtiössä sopeutustoimilla ja yhtiön omistajien toiminnoissa toteutuneet muutokset pystyttiin huomioimaan palvelutuotannossa. Vuosina 2022–2024 toimintaa kehitetään yhteistyössä omistajien

kanssa, huomioiden mahdolliset muutokset omistajien palveluverkoissa. Yhtiön tilikauden tulos oli 830 000 euroa (2020: 290 000 euroa).

Lappeenrannan Teatterikiinteistö Oy:lle ei ole asetettu talousarviossa 2021 valtuustoon nähden sitovia tavoitteita. Tilinpäätöksen mukaan yhtiön tavoite oli toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisten tilojen tarjoaminen kaupunginteatterin käyttöön. Tilinpäätöksen mukaan tavoite toteutui.

KOy Seniori Saimaan vuositavoite oli Tiurun entisen sairaalan alueen kehittäminen. Tavoite oli sama kuin edellisvuonna. Yhtiö on perustettu omistamaan ja kehittämään Tiurun entisen sairaalan aluetta rakennuksineen. Yhtiön kiinteistöillä ei ole vuokralaisia tai toimintaa. Yhtiö ei ole edelleenkään kyennyt löytämään ostajaa omistamalleen kiinteistölle ja tästä syystä yhtiö on hakenut kohteen asemakaavan muuttamista muun muassa niin, että rakennuksen suojelumerkintä poistettaisiin. Toistaiseksi suojelumerkintää ei ole saatu poistettua, jolloin rakennuksen purku ei ole mahdollista. Yhtiön kiinteistöistä on katkaistu sähkö, lämpö ja vesi, minkä vuoksi rakennuksen tilapäinenkin vuokraaminen on mahdotonta. Suurena riskinä voidaankin pitää kiinteistön myyntiajan pitkittymistä, sillä rakennuksen kunto heikkenee koko ajan. Kiinteistön kehittämismahdollisuuksien arvioimiseksi tilattu kuntoarvio valmistuu keväällä 2022.

Yhtiön tavoitteena ei ole jakaa tuottoa omistajilleen. Tilikauden tulos oli 23 000 euroa alijäämäinen, kun talousarvio oli -73 000 euroa.

Wirma Lappeenranta Oy: Talousarvion 2021 mukaan yhtiön tehtävänä on suorittaa kaupungin omistajaohjauksen kautta antamat tehtävät. Tilinpäätöksen mukaan yhtiö suoritti kaupungille omistajaohjauksen kautta annetut tehtävät. Sama toimintaperiaate jatkuu 2022–2024. Yhtiön tulos oli 23 000 euroa (2020: 48 000 euroa).

Johtopäätökset ja suositukset

Tavoitteissa on edelleen mukana toiminnan perusolettamuksia vastaavia tavoitteita tai yhtiön toiminta-ajatusta kuvaavia tavoitteita. Lisäksi useille yhtiöille asetetut tavoitteet ovat vuodesta toiseen samanlaisia ja osittain myös tavoitteiden toteutumisen raportoinnissa toistuu sama sisältö.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota tavoitteiden asetantaan ja raportointiin. Laajojen, yhtiön toiminta-ajatusta kuvaavien tavoitteiden ohelle tarkastuslautakunta suosittelee asettamaan yhtiöille talousarviovuosittain tavoitteita, joiden toteutuminen tukee sekä yhtiön laajempaa toiminta-ajatusta että kaupunkistrategian toteuttamista.

6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Toimintakertomuksen sisäisen valvonnan selonteossa on esitetty kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus on todennut arvionsa, että kaupungin toiminnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat tuottaneet pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta ja lainmukaisuudesta. Selonteon mukaan kaupungin sisäisen valvonnan todettiin olevan pääosin hyvällä tasolla, eikä merkittäviä sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan puutteita ole todettu.

Toimialat/yksiköt ovat arvioineet riskienhallinnan nykytilan olevan hyvällä tasolla. Keskeiset toimintaa uhkaavat riskit on tunnistettu ja määritelty, miten niihin vastataan. Riskienhallinta ja sen seuranta on vastuutettu. Merkittävistä toiminnalle/toimintatavoitteiden toteutumiseen vahinkoa aiheuttaneista riskeistä ei ole raportoitu tilikauden aikana.

Kaupunkitason riskikartoitus päivitetään valtuustokausittain ja viimeisin päivitys on tehty vuonna 2020. Kaupunkikonsernin vakuutukset on kilpailutettu vuonna 2019.

Kuntien velvollisuus Whistleblower -kanavan perustamiseen on siirtynyt lakiesityksen myöhästyttyä. Epäiltyjen väärinkäytösten ilmoituskanavaa koskeva kansallinen lainsäädäntö piti tulla voimaan joulukuussa 2021, mutta lain voimaantulo on siirtynyt.

Kaupunki on vuokrannut sote -palvelujen tuottamiseen liittyvät toimitilat Eksotelle. Vuokrajärjestelyihin tulee muutoksia hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Järjestelyjen vaikutuksia on tässä kohdin vaikeaa arvioida.

Toimialat/yksiköt ovat arvioineet valvontatoimenpiteiden olevan hyvällä tasolla, eikä tilikauden aikana ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvon alennuksia, eikä korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen ole jouduttu.

Kaupungin pienhankintaohjeet päivitettiin vuonna 2021. Ohjeella määritellään hankintalain kynnysarvojen alitavien hankintojen kilpailuttamisvelvollisuutta ja muita hankintamenettelyitä.

Toimialat arvioivat myös tiedonvälityksen ja seurannan olevan pääosin hyvällä tasolla. Tiedon saannin ja vaikutusmahdollisuuksien parantamisen eteen tehdään aktiivisesti töitä. Kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksia kehitetään jatkuvasti. Organisaation sisäisen viestinnän ja tiedonkulun osalta kaupunkiorganisaatiossa on aloitettu sisäisen viestinnän laaja kehittämistyö.

Johtopäätökset ja suositukset

Toimialat ovat esittäneet selonteissaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeiset kehittämiskohteet taloussuunnittelukaudella, joista on esitetty tiivistelmä tilinpäätöksessä. Tarkastuslautakunta kehottaa toimialoja saattamaan kehittämiskohteet kuntoon taloussuunnittelukaudella.

Tarkastuslautakunta nostaa myös aiemmin arviointikertomuksessa esiin tuomansa havainnon koskien kaupungin riskikartoitusta, josta puuttuu tunnistetun riskin vastuutaho ja riskin haltuun ottamiseksi tehtävien toimenpiteiden aikataulus ja kysyy, kenelle kuuluu vastuu riskikartoituksessa tunnistetuista riskeistä?

7. Konsernivalvonta

Valtuuston tehtävänä on kuntalain 14 §:n mukaan päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa on kuntalain 37 §:n mukaan otettava huomioon omistajapolitiikka. Kuntalain 48 §:n mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut hallintosäännössä määrättyt viranomaiset. Hallintosäännössä on määrättävä konsernijohdon tehtävistä ja toimivallan jaosta. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Konsernijohdon velvollisuutena on ohjata konserniyhteisöjä sekä valvoa niiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä.

Konserniohjaus jaetaan omistajaohjaukseen ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamiseen. *Omistajaohjaus* tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Keskeistä omistajaohjauksessa on se, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Tässä lakisääteisillä kuntalain 47 §:n mukaisilla konserniohjeilla on keskeinen merkitys. Kuntayhtymät kuuluvat myös omistajaohjauksen piiriin.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohdon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnassa tulisi erityisesti seurata valtuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden toteutumista. Konsernivalvonnassa seurataan myös konserniohjeen noudattamista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallintajärjestelmien toimivuutta.

Kunnan *omistajapolitiikka* on kunnan johtamisen väline. Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista osana kuntastrategiaa. Omistajapolitiikka muun muassa määrittelee missä tehtävissä ja toiminnoissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikassa otetaan kantaa eri yhteisöjen omistuksen tarkoitukseen sekä linjataan omistamisen tulevaisuutta.

Toimintakertomuksessa on esitetty kaupunginhallituksen arvio ja selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus on todennut arvionsa, että konserniyhteisöjen sisäisessä valvonnassa ei ole ollut merkittäviä puutteita ja valvonta on toiminut nykyisellään riittävästi. Toimintaa kuitenkin kehitetään myös yhteisökohtaisten tarpeiden mukaan kuten tietojärjestelmähankeilla ja dokumentoinnilla. Kokonaisarviona konserniyhteisöjen sisäinen valvonta on pääosin hyvällä tasolla. Kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä perustuu konsernin tytäryhtiöiden antamiin tietoihin sekä sisäisen ja ulkoisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustietoihin.

Toimivalta ja vastuunjako konserniohjauksessa perustuu erityisesti hallintosääntöön. Myös kaupunginvaltuuston hyväksymällä konserniohjeella ja muilla johdon antamilla toimintaohjeilla on merkittävä ohjausvaikutus. Konserniohje on päivitetty kaupunginvaltuustossa 2.5.2022.

Lappeenrannan kaupungin omistajapoliittinen ohjelma 2022–2025 sekä Lappeenrannan kaupungin rahoitustoiminnan periaatteet 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 7.3.2022. Omistajapoliittinen ohjelma on yksi kaupungin strategian toimeenpano-ohjelmista ja sen tarkoituksena on tukea kaupungin strategian toteutusta.

Johtopäätökset ja suositukset

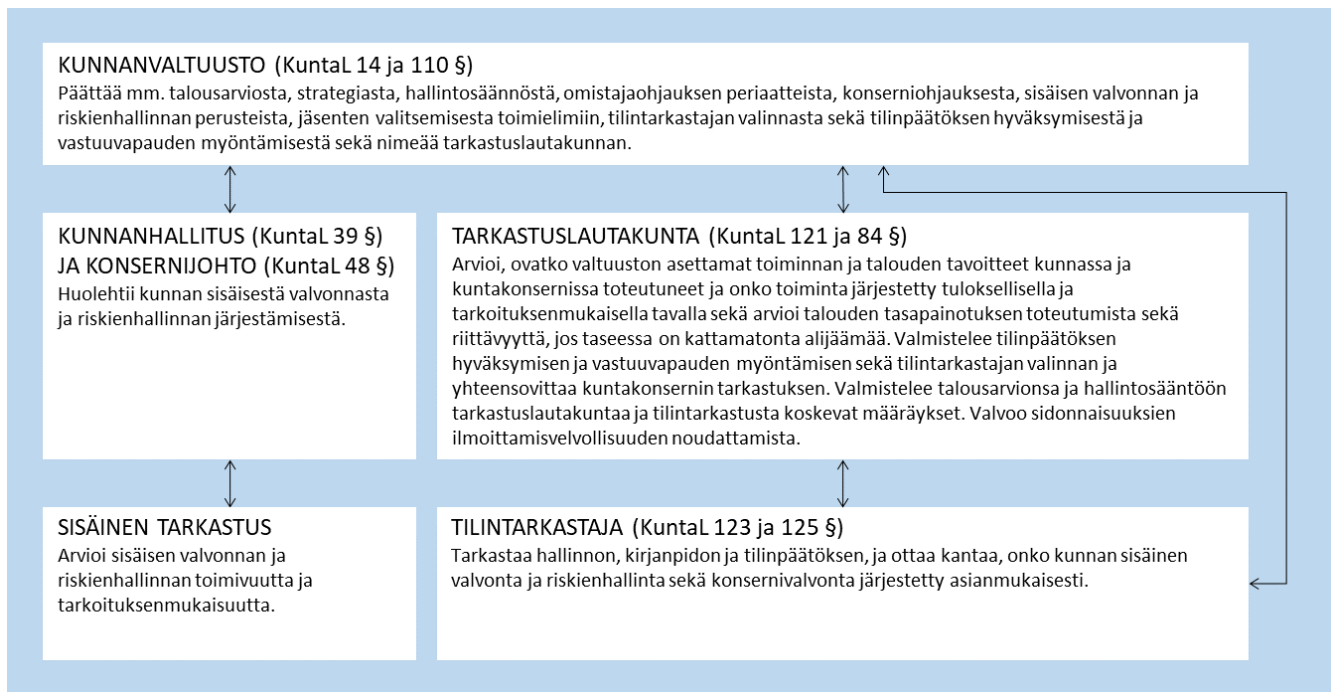
Tarkastuslautakunta toteaa, että omistajaohjauksessa ja konserniohjauksessa käytetään merkittävää ohjausvaltaa ja toteutetaan valvontavastuuta, jolla on myös merkittäviä vaikutuksia kaupungin talouteen.

Konsernivalvonnan selonteossa on siitä annettujen ohjeiden mukaisesti käsitelty konsernivalvonnan eri kohdealueita ja selonteko on tarkastuslautakunnan mielestä riittävän kattava. Selonteon mukaan konserniyhteisöjen sisäinen valvonta on pääosin hyvällä tasolla.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä omistajapoliittisen ohjelman laadintaa. Strategian toimeenpano-ohjelmana sillä on keskeinen rooli kaupungin strategian toteutuksessa.

Tarkastuslautakunta toistaa näkemyksensä konserniyhteisöille asetettavista tavoitteista ja suosittelee tarkastelemaan tavoitteita vuosittain. Tavoitteet johdetaan kaupungin strategiasta, omistajapoliittisesta ohjelmasta ja yhtiöiden liiketoiminnasta.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että konserniohjeet on päivitetty kevään 2022 aikana ja kehottaa varmistumaan niiden ajantasaisuudesta konsernin tilanteen ja ohjaustarpeiden muuttuessa.

Kuva: Kunnan tarkastus ja arviointi

8. Henkilöstö

Koronatilanne on tuonut isoja haasteita toimialoille ja henkilöstölle myös vuonna 2021, mikä on korostanut esihenkilötyön merkitystä. Työmäärä ja kuormitus onkin kohdistunut erityisesti esihenkilötyöhön, jolloin esihenkilöiden kohdalla työmäärä ja psykososiaalinen kuormitus on ollut ylivoimaisesti suurin. Esimiestyö sai kuitenkin erityistä kiitosta alkuvuodesta 2022 toteutetussa henkilöstökyselyssä.

Lappeenrannan kaupungin henkilöstömäärä 31.12.2021 oli yhteensä 2 277 henkilöä, joista 1 645 työskenteli vakituisessa palvelussuhteessa. Edellisvuoteen verraten henkilöstön kokonaismäärä väheni seitsemällä (7). Henkilöstöstä suurin osa (78 %) työskentelee hyvinvointi- ja sivistyspalveluissa.

Lappeenrannan kaupungin rekrytointitilannetta voidaan pitää toistaiseksi hyvänä, sillä käytännössä kaikkiin avoinna oleviin tehtäviin on ollut hakijoita. Kuitenkin esimerkiksi varhaiskasvatuksessa riskinä saattaa olla sijaiten saatavuusongelmat. Myös eläinlääkäreistä on pulaa.

Henkilöstön työhyvinvointia kartoitettiin alkuvuodesta 2022 toteutetulla koko henkilöstölle suunnatulla henkilöstökyselyllä, jossa arvioitiin kulunutta vuotta 2021. Henkilöstökysely pohjautuu formaattiin, joka otettiin käyttöön vuonna 2016, jolloin kaupungin käytössä on seitsemän vuoden vertailukelpoinen aikasarja. Koronapandemia on kuitenkin muuttanut työelämää pysyvästi. **Tarkastuslautakunta toteaa, että työhyvinvointikyselyn sisältöä olisi hyvä tarkastella muuttuneen työelämän näkökulmasta ja tarvittaessa päivittää kyselyä vastaamaan tarpeita.**

Kyselyyn vastasi 1 004 henkilöä (44 %), mikä on hieman vähemmän kuin edellisenä vuotena. Henkilöstökyselyn kokonaiskeskiarvo oli 3,67 (2020: 3,66; 2019: 3,68). Niinpä valtuustokauden loppuun asetettu strateginen keskiarvotavoite (3,85) ei toteutunut. Poikkeuksellinen korona-aika näkyi henkilöstökyselyn tuloksissa, mutta tyytyväisyyden kokonaistilannetta voidaan pitää edelleen varsin hyvänä. Yksikkökohtaiset erot tuloksissa ovat kuitenkin merkittäviä. **Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstökyselyssä esille nousseisiin kehittämiskohteisiin ja havaintoihin tartutaan ja toimenpiteistä raportoidaan henkilöstölle. Tämä voi myös lisätä henkilöstön vastaushalukkuutta kyselyyn, jos henkilöstökysely koetaan toimivaksi kanavaksi vaikuttaa omaan työyhteisöön.**

Sairauspoissaolojen määrä laski edelliseen vuoteen nähden hieman. Vuonna 2021 terveysperusteisten poissaolojen määrä oli keskimäärin 13,0 kalenteripäivää henkilöä kohden (2020: 13,4). Lappeenrannassa sairauspoissaolot ovat kunta-alan keskiarvoa, 16 kalenteripäivää, matalammalla tasolla. Yleisimmät sairauspoissaolojen syyt olivat tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudosten vaivat ja vammat, hengityselinten sairaudet sekä mielen-terveydelliset syyt. Mielen-terveysperusteiset poissaolot ovat lisääntyneet suhteellisesti eniten.

Lappeenranta-sopimus (hyväksytty valtuustossa 30.9.2019) on Lappeenrannan kaupungin ja sen henkilöstöä edustavien järjestöjen solmima sopimus yhteistyöstä, työhyvinvoinnin edistämisestä ja Lappeenrannan kaupungin noudattamasta henkilöstöpolitiikasta. **Tarkastuslautakunta toteaa, että päivitetyn Lappeenranta-sopimuksen jalkauttaminen on henkilöstöjärjestöjen edustajilta saadun palautteen mukaan jäänyt osin toteuttamatta.**

Tarkastuslautakunnassa korostettiin, että henkilöstöjärjestöjen edustajien kautta saadaan tärkeää tietoa siitä, mitä kentällä tapahtuu. Henkilöstöjärjestöjen edustajilta nousi hyvänä asiana esille viestinnän terävöittäminen kaupungissa. Toivotaan enemmän viestintää positiivisista asioista, joita tulisi nostaa esille.

Lappeenrannan kaupungissa hyväksyttiin vuonna 2021 uudet etätyöohjeet. **Tarkastuslautakunta pitää etätyö-ohjeistusta tärkeänä, jotta käytännöt ja pelisäännöt ovat kaikille samat.** Etätyömäärän vaikutukset resursseihin ja työtiloihin on tärkeää arvioida. Esihenkilöille tulee antaa konkreettisia ohjeita etätyön johtamiseen ja etätyön seurantaan. Työaikakäytöksi on edelleen paneuduttava. Taustalla on työaikalain muutos sekä oikeuskäytännön kehitys. Työajan käyttöä tulee tarkkailla aktiivisemmin.

Lisäksi kaupunki on valmistellut kuluvan vuoden aikana yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa. Lappeenrannan kaupungilla ei ole ollut palveluita koskevaa, toiminnallista yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa aikaisemmin ja tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että asian valmistelu on nyt käynnissä.

Uudet hyvinvointialueet tulevat aloittamaan toimintansa 1.1.2023, jolloin myös Lappeenrannan kaupungin henkilöstöä siirtyy uuden hyvinvointialueen palvelukseen. **Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintavuonna 2022 tulee ottaa huomioon hyvinvointialueille siirtyvän henkilöstön tilanne ja arvioida, miten siirtyminen vaikuttaa kaupungin organisaatioon.** Erityisesti tulisi huomioida rajapinnassa työskentelevien henkilöiden tilanne.

Alla olevassa taulukossa on henkilöstökyselyn tulokset vastuualueittain. Kyselyn asteikko: Täysin samaa mieltä (5), Melko samaa mieltä (4), Ei samaa eikä eri mieltä (3), Melko eri mieltä (2) ja Täysin eri mieltä (1).

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	suunta 21-22
Varhaiskasvatus	3,72	3,67	3,61	3,63	3,69	3,68	3,65	▼
Perusopetus	3,72	3,81	3,77	3,76	3,74	3,70	3,70	▬
Lukiokoulutus	3,77	3,67	3,31	3,47	3,63	3,60	3,42	▼
Nuorisotoimi	3,45	3,81	3,49	3,70	3,87	3,71	4,07	▲
Kirjasto	3,64	3,49	3,39	3,53	3,62	3,45	3,66	▲
Museo	3,63	3,52	3,49	3,74	3,61	3,79	4,12	▲
Orkesteri	4,19	3,67	3,46	4,27	3,75	3,68	3,78	▲
Teatteri	-	-	-	-	-	-	-	-
Liikuntapalvelut	3,63	3,47	3,50	3,43	3,18	2,81	3,21	▲
Hysi koko toimiala yhteensä	3,71	3,72	3,63	3,66	3,69	3,64	3,68	▲
Elinvoimapalvelut					3,59	3,59	3,67	▲
Kaupunkisuunnittelu	3,45	3,62	3,40	3,72	3,76	3,67	3,73	▲
Maaomaisuuden hallinta	3,64	3,48	3,62	3,44	3,54	3,46	3,50	▲
Kadut ja ympäristö Kunnossapito	3,49	3,46	3,40	3,36	3,50	3,41	3,36	▼
Kadut ja ympäristö Liikennejärj. ja suunnittelu ja rakennuttaminen	3,49	3,46	3,40	3,36	3,57	3,63	3,45	▼
Rakennusvalvonta	4,31	3,54	4,79	3,74	3,87	3,90	3,72	▼
Ympäristötoimi	3,59	3,52	3,42	3,44	3,39	3,60	3,54	▼
Maaseututoimi	3,72	3,57	3,16	3,54	3,28	3,65	3,35	▼
Etelä-Karjalan pelastuslaitos	3,41	3,55	3,57	3,38	3,53	3,20	3,37	▲
Elka yhteensä	3,56	3,50	3,49	3,51	3,60	3,56	3,58	▲
Asiakaspalvelu, matkailu, tapahtumapalvelut	3,33	3,43	3,29	3,09	3,40	4,25	3,93	▼
Asiakirjahallinto	3,86	3,71	3,41	3,72	3,77	3,87	4,01	▲
Assistenttitiimi	3,73	3,77	3,64	3,73	3,88	3,93	3,86	▼
Hankintapalvelut			2,96	3,53	4,20	4,18	4,16	▼
Muut yhteisiin palveluihin kuuluvat	4,01	3,97	3,79	3,72	3,90	3,46	3,37	▼
Strateginen ohjaus				3,98	4,36	4,34	4,07	▼
Talous ja rahoitus	3,43	3,60	3,25	3,73	3,67	3,61	3,84	▲
Viestintä ja markkinointi, Kv-asiat	3,33	3,43	3,29	3,09	3,32	3,20	3,06	▼
Yhteistoimintajärjestelmät				4,09	3,72	3,92	3,94	▲
Yhteiset palvelut yhteensä	3,66	3,70	3,53	3,63	3,81	3,90	3,86	▼

9. Yhteenveto

Tarkastuslautakunta edellyttää, että kaupunginhallitus antaa vastineensa arviointikertomuksessa esiin nostettuihin havaintoihin ja selvityksensä niiden vuoksi tehtäviin toimenpiteisiin 31.10.2022 mennessä. Arviointikertomuksessa on esitetty johtopäätöksiä, suosituksia ja kannanottoja, joista keskeisimmät kysymykset ovat tässä yhteenvedossa.

Tilikauden ennätyselliseen tulokseen ja tilinpäätöksen antamaan positiiviseen kuvaan tulee tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan suhtautua varauksella. Kuntatalouden tulevaan kehitykseen sisältyvästä epävarmuudesta ja vallitsevasta maailmantilanteesta johtuen tarkastuslautakunta esittää syvän huolen Lappeenrannan kaupungin talouden kehityksestä tulevina vuosina ja kysyy kaupunginhallitukselta, miten tulevaisuuteen sisältyvät epävarmuudet huomioidaan kaupungin strategia- ja edunvalvontasuunnitelmissa?

Kaupungin investointiohjelma on mittava ja tuleville vuosille on suunnitteilla merkittäviä hankkeita. Rakentamiseen liittyvät kustannukset ovat nousseet huomattavan paljon koronan, materiaali- ja työvoiman huonon saatavuuden ja inflaation seurauksena. Tarkastuslautakunta kysyy, miten rakentamiseen liittyvä kustannusten nousu otetaan huomioon kaupungin investointiohjelmassa?

Talousarviossa asetettujen vuositavoitteiden toteutumisen arviointi on paikoin haastavaa. Kaikilta osin tavoitteelle asetettu mittari ei vastaa tavoitetta ja/tai tavoitteiden toteumatietoja ei ole raportoitu tavoitteelle asetetun mittarin mukaisesti. Tarkastuslautakunta suosittelee kiinnittämään enemmän huomioita tavoiteasetannan valmisteluun ja tavoitteiden toteumatietojen raportointiin. Asetettuja tavoitteita ja mittareita tulee tarkastella vuosittain talousarvion laatimisen yhteydessä ja päivittää niitä tarpeen vaatiessa. Tarkastuslautakunta kysyy, arvioidaanko asetettuja tavoitteita vuosittain ja päivitetäänkö niitä tarvittaessa?

Konserniyhtiöille asetettavista talousarviotavoitteista tarkastuslautakunta kysyy omistajaohjaukselta, miten tytäryhtiöille asetettavia talousarviotavoitteita aiotaan kehittää niin, että ne parhaiten edistäisivät kaupunkikonsernin tuloksellisuutta?

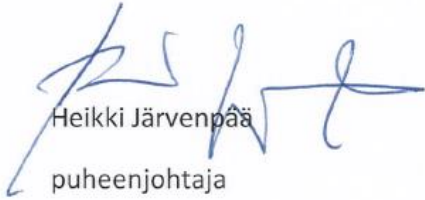
Kaupungin työhyvinvointikyselyn sisältöä on päivitetty viimeksi vuonna 2016. Koronapandemia on muuttanut työelämää pysyvästi ja tarkastuslautakunta kysyy, olisiko työhyvinvointikyselyn sisältöä tarkoituksenmukaista päivittää?

Tarkastuslautakunta nostaa myös aiemmin arviointikertomuksessa esiin tuomansa havainnon koskien kaupungin riskikartoitusta, josta puuttuu tunnistetun riskin vastuutaho ja riskin haltuun ottamiseksi tehtävien toimenpiteiden aikataulut ja kysyy, kenelle kuuluu vastuu riskikartoituksessa tunnistetuista riskeistä?

Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan lausuntoon ja esittää kaupunginvaltuustolle, että vuoden 2021 tilinpäätös hyväksytään ja että kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille myönnetään vastuuvapaus tilikaudelta 1.1.–31.12.2021.

Lappeenrannassa 18. toukokuuta 2022

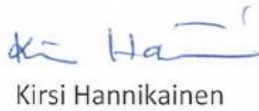
LAPPEENRANNAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Heikki Järvenpää
puheenjohtaja

Antti Arminen
varapuheenjohtaja

Kirsi Hannikainen

Jouni Havukainen

Markku Huotarinen

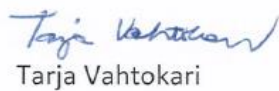
Lasse Jutila

Pauliina Korhonen

Tarja Saareks

Tarja Vahtokari

Lappeenrannan tarkastuslautakunta - Arviointikertomus 2021
LIITE
Strategisten kärkien edistyminen vuosina 2018-2021

Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Ei muutosta lähtötasoon	
Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Ei voida arvioida	

KASVUA JA OSAAMISTA							
Tavoitteet	Mittarit (2019 > 2020 > 2021)	Toteuma				Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi
		2018	2019	2020	2021		
1. Nuorten työllistymisen edistyminen							
1.1. Vain peruskoulun tutkinnon suorittaneiden osuus laskee	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24 v., % vastaavan ikäisestä väestöstä 7 % > 6,5 % > 5 %	6,4	5,5	5,6	5,1	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
1.2. Alueen oppilaitoksista valmistuvat (SAMPO) työllistyvät alueen yrityksiin	Nuorisotyöttömät, % 18-24-vuotiaasta työvoimasta 18 % > 17 % > 16,7 %	17,8	15,6	14,9	13,9	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
1.3. Ohjaamo tukee nuoria koulutukseen ja työelämään pääsyssä	Alle 25-vuotiaiden % virta yli 3 kk työttömyyteen 34 % > 29 % > 25 %	11,90 %	39 %	39 %	39 %	Ei voida arvioida	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
1.4. Alle 30-v. työmarkkinatuen sakkomaksut vähenevät	Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24-v. % vastaavanikäisestä väestöstä 3,6 % > 3,4 % > 3,2 %	3,0 %	3,8 %	3,8 %	2,1 %	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
2. Työelämä osaksi opiskelua							
2.1 Nuoria, osin myös kansainvälisiä asukkaita asetettu pysyvästi kaupunkiin	LUT:n opiskelijoiden kesätyöllistymisen lisääntyminen 20 % > 22 % > 25 % LUT:n tekniikan hakijat/aloituspaiikat 1,5 > 1,8 > 2	1,56	22 % / 1,53	1,56	1,56	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
2.2 Valmistuvista LUT- ja amk-opiskelijoista maakuntaan jäävien osuus kasvaa vuosittain	Vastavalmistuneiden 25-29 -vuotiaiden työttömien määrä: Vastavalmistuneiden työllisyysprosentti kasvaa 20 % > 22 % > 25 %	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
2.3. Uudet yhteistyörakenteet yritysten ja opiskelijoiden yhteistyö tiivistyy	Hautomotoiminnan tuloksellisuuden arviointi	Etenee suunnitellusti	Toiminta- mallin jalostaminen	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
2.4. Yritysten tulos vahvistuu asukasperusteinen valtionosuus kasvaa	Yrityshautomo synnyttää 5 yritystä vuosittain 7 > 15 > 23	0	9	22	35	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
3. Polku yliopistoon – Junior University							
3.1. ja 3.5. Koululaisille kiinnostavia vaihtoehtoja ja innostusta opiskeluun	Oppilaiden motivaatio luonnontieteiden ja matematiikan (LUMA-aineiden) opiskeluun (motivaatiokysely). Pitkän matematiikan valinnat ja/tai kirjoittaneet oppilaat (lukio). Suoritettujen kurssien määrä.	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
3.2. Pitkän matematiikan suosio kasvaa	Koulutuspalveluja mittaavan imagoindikaattorin muutos, LUT hakija-määrän muutos (lukio) Kts. edellinen kohta, samat mittarit	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
3.3. ja 3.6. Peruskoulu- ja lukio-opetuksen laatu ja tunnettuus paranee	Uniorin henkilöstön työtyytyväisyys verrattuna muuhun henkilöstöön: Oppilaiden ja opettajien palaute toimintamalleista. Toteutettujen monialaisten oppimiskokonaisuuksien määrä. Toiminnan esittely kansallisissa ja kansainvälisissä seminaareissa. Toiminnan esittelyjen ja vierailujen määrä	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
3.4. ja 3.7. LUT:n kaupungin elinvoimaa vahvistava asema turvataan	Investointisäästö: (ml. opettajien osaamisen kehittämiseen liittyvien koulutushankinta-kustannusten säästö). Asennekyselyt oppilaille/ opiskelijoille ja lappeenrantaisten LUT:n hakijamäärien seuranta 104 > 108 > 110	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	105	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

PUHDASTA JA KESTÄVÄÄ							
Tavoitteet	Mittarit (2019 > 2020 > 2021)	Toteuma				Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi
		2018	2019	2020	2021		
4. Resurssi- ja kiertotalous							
4.1. Jätteitä ei loppusijoiteta vaan kaikki hyödynnetään	Erilliskerätyn muovin määrä kaksinkertaistuu 2017-2021 tn/a 300 > 400 > 500	200	545	545	793	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
4.2. Mahdollistetaan kestävä kehityksen kokeiluja	Uudet työpaikat 2021 mennessä: 45 10 > 20 > 45	3	4	6	9	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
4.3. Asukkaiden ja yritysten ympäristövastuu kasvaa	Tilojen vuokraus digitalisoitu 2021: Tilojen määrä, jotka digitaalisesti vuokrattavissa x > x > 100 %	14	30	30	30	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
4.4. Tilojen ulosvuokraus ja tehokkaampi hyödyntäminen lisäävät tuloja	Kaupungin vuokratulojen kasvu 75 000 €/v 2021 alkaen 15 000 > 40 000 > 75 000	Toiminta vasta käynnistynyt	0	0	0	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
5. Puhdas vesi							
5.1. Vesistöjen virkistyskäytön parantaminen	Uimaveden käyttökiellot poistuvat pysyvästi 2021 mennessä: 0 > 0 > 100 %	100	100	100	100	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
5.2. Puhtaan veden teknologian ympärille syntyy työpaikkoja	Näkösyvyys (m) Pien-Saimaalla paranee 50 cm 2021 mennessä: 2,1 > 2,3 > 2,5 Uusia työpaikkoja 5 > 10 > 25	Uudet mittaustiedot vuoden 2019 aikana	2,80 m 20 kpl	18	18	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
5.3. Reaaliaikainen vedenlaadun seuranta ja tietoisuuden lisääminen	Asukkaat voivat seurata reaaliaikaisia veden ja ilman laadun tuloksia 2021 verkosta.	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
5.4. Vesi- ja jätevesiverkoston uusiminen vähentää energiakuluja	Vesiverkoston energiakulut muuttumattomat 2017-2020 ja laskevat 20 % 2033: muutosvaikutus 0 > 5 000 > 5 000	5 000	5 000	5 000	1 522	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
6. Energia ja ilmasto							
6.1. Asukkailla on valmiudet energiamurroksen omaksumiseen	CO2 päästöt vähenevät v. 2007 43 % > 46 % > 50 %	40 %	46 %	46 %	49 %	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
6.2. Ympäristö- ja energia keskittymä vahvistuu ja synnyttää työpaikkoja	Uudet työpaikat 2021 mennessä: 215 60 > 120 > 215	80	158	158	158	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
6.3. Kulutuksen mukaan laskuttaminen ja etäluennan hyödyntäminen	Kysyntäjoustavat, digitaaliset laitteistot käytössä osassa konsernin kiinteistöjä 2021: Kiinteistöjen osuus, jossa energiankäyttöä ohjataan digitaalisesti x > x > 20 %	Työ alkanut	0	14	14	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
6.4. Älykäs ohjaus ja teknologia vähentävät ylläpitokuluja	Konsernin kiinteistöjen energiakustannukset kevenevät 60 000 €/v 2021 alkaen	-	0	100 000 €	200 000 €	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
SYKETTÄ JA SÄPINÄÄ							
Tavoitteet	Mittarit (2019 > 2020 > 2021)	Toteuma				Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi
		2018	2019	2020	2021		
7. Elävä tapahtumakaupunki							
7.1. Elävä ja vireä kaupunkikuvaa, asukkaiden aktiivointi yhteisöön	Tapahtumiin osallistuneiden määrä vuodessa: + 10 %/v	0	0	-	-	Ei voida arvioida	Ei voida arvioida
7.2. Monipuolista vapaa-ajan toimintaa ja tapahtumia tarjoava kaupunki	Majoitusvuorokaudet: + 5 %/2021 700 000 > 710 000 > 727 300	692 930	692 930	514 669	527 610	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
7.3. Yhden luokun periaate tapahtumatuottajille ja asukkaalle sekä tapahtumien ulkoistaminen	Tapahtumajärjestäjän prosessin käyttämä ajan vähentäminen: selvitetään tapahtumatuottajien antaman palautteen perusteella	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Valmis	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
7.4. Kansallisten ja kansainvälisten tapahtumien mahdollistaminen	Hukkatyön puolittuminen: Tapahtumatuottajien antama palaute sekä tapahtumatuotannon työajan käyttö	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei voida arvioida	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
8. Hikeä ja hupia							
8.1. Harrastamismahdollisuudet lisääntyvät, yksinäisyys vähenee	Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 89 % > 91 % > 95 %	90,5	90,5	94,15	93,73	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei muutosta lähtötasoon
8.2. Vapaa-ajanvietto- ja harrastusmahdollisuudet ovat helposti saavutettavissa	Vapaa-ajan toimialan yritys- ja yhdistystoimijoiden määrä: (ja/tai liikevaihto) Etelä-Karjalan taiteet, viihde ja virkistys tuotannon jalostusarvo (1000 €) 27 000 > 27 500 > 28 000	27 104	27 104	15 724	15 724	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
8.3. Lasten ja nuorten harrastustoimintaa tarjolla koulun yhteydessä, tarjonta yhteensovitettua	Harrastusmahdollisuuksien saavutettavuus: Harrastamisen tietopalvelu (olemassa) ja sen käyttö (käyttökerrat/kk)	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
8.4. Harrastustoimintaan osallistuvien määrä kasvaa	Harrastajien määrä/ kaupungin vuokraamat neliöt: Dynaamisen hinnoittelun vaikutus kävijämääriin esimerkkikohteiden kautta.	Jäljessä	-	Jäljessä	Jäljessä	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
9. Opiskelijat osaksi kaupunkia							
9.1. Asukkaalle lisää tapahtumia ja palveluja	Opiskelijatapahtumien määrä kaupunkialueella 4 > 5 > 6	3	3	4	3	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
9.2. Palvelut ja tapahtumat työllistävät asukkaita ja opiskelijoita	Yritysimagon parantaminen 6,8 > 7 > 7,2	6,49	6,49	6,49	6,49	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
9.3. Tapahtumat ja korkeakoulujen näkyvyys vahvistavat myönteistä kaupunkikuvaa	Tapahtumatuottajien asiointi helppoa ja tapahtuu digitaalisesti: laadullinen selvitys, vuoropuhelu opiskelijajärjestöjen ja opiskelijatapahtumien järjestäjien kanssa.	Etenee suunnitellusti	-	Jäljessä	Jäljessä	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
9.4. Tapahtumat lisäävät taloudellista aktiivisuutta	Tapahtumatulojen kasvu: Etelä-Karjalan taiteet, viihde ja virkistys – tuotannon jalostusarvo (1 000 €) 27 000 > 27 500 > 28 000	27 104	27 104	15 274	15 274	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan

Lappeenrannan tarkastuslautakunta - Arviointikertomus 2021
LIITE
Toimialakohtaisten strategisten kehittämissuunnitelmien edistyminen vuosina 2018-2021

Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Ei muutosta lähtötasoon	
Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
Ei voida arvioida	

YHTEISET PALVELUT								
Tavoitteet	Mittarit (2019 > 2020 > 2021)	Toteuma				Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi	
		2018	2019	2020	2021			
10. Innostunut, osaava ja motivoitunut henkilöstö							Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
10.1. Henkilöstö onnistuu työssään, asiakkaat ovat tyytyväisiä saamiinsa palveluihin	Asiakastytyväisyyskysely: Kysely suunnitellaan vuoden 2019 aikana. Kysely sisältää myös kehitystä kuvaavat numeeriset mittarit.	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
10.2. Kaupunkiorganisaatio on haluttu työpaikka	Virka- ja työtehtävien hakevien määrä/tehtävä: Kaikkiin avoimena oleviin tehtäviin saadaan kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita. 100 % > 100 % > 100 %	99 %	99 %	99 %	99 %	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
10.3. Työ sujuu, uutta kokeillaan	Henkilöstökyselyn tulokset: Henkilöstökyselyn yleisarvosana 3,7 > 3,8 > 3,85	3,63	3,68	3,66	3,67	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
10.4. Hyvä työkyky	Sairauspoissaolojen kustannukset: Sairauspoissaolopäivien määrä henkilöä kohden pienenee tehtyjen toimenpiteiden seurauksena 11,5 > 11 > 10	12,9	13,9	13,4	14	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
11. Hankinnat kuntoon							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
11.1. Ympäristö- ja työllisyysvaikutusten huomioiminen hankinnoissa	Asiakastytyväisyys: Hankintojen suunnitteluvaiheessa arvioidaan ympäristö- ja työllistämisaikutukset	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
11.2. Maakunnallisten ja innovatiivisten hankintojen osuus kasvaa	Innovatiivisten hankintojen osuus kokonaishankinnoista vähintään 5 % (2019). 5 > 8 > 10	16 %	20 %	10 %	15 %	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
11.3. Hankintojen vaikuttavuuden arviointi ohjaa hankintojen suunnittelua	Ohjainten väheneminen: EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa on otettu käyttöön hankinnan suunnitteluvaiheessa vaikuttavuusarviointi.	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei muutosta lähtötasoon	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
11.4. Hankintojen kokonaistaloudellinen vaikutus kasvaa	Kannustinmalli tilaajayksiköille: Hankintasopimuksien hallintajärjestelmä on otettu käyttöön ja se on integroitu kilpailutus- ja arkistojärjestelmään.	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
12. Positiivisuuden ja luottamuksen vahvistaminen							Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
12.1. Asukkaiden osallistuminen päätöksentekoon	40 % asukkaista joihin palvelu kohdistuu, ovat osallistuneet sen kehittämiseen: Osallisuus- ja vaikuttamishelman laatimiseen osallistuneiden määrä. 200 > 0 > 0	-	108	108	108	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
12.2. Kuntatyön näkyväksi tekeminen	Myönteisten ja kielteisten viestien suhde valituissa sosiaalisen median kanavissa: Lappeenranta FB-sivujen viestit (myönteiset 80, kielteiset 20) erikseen määriteltynä esimerkkikuukautena. 60 > 70 > 80	-	-	-	-	Ei voida arvioida	Ei voida arvioida	
12.3. Asiakkaan hallinnan tunne osana palvelua paranee	Pilotteihin valittujen käsitys vaikutusmahdollisuksistaan ja henkilöstön tyytyväisyys paranee: Henkilöstökyselyn tulokset/voin vaikuttaa omaa työtäni koskeviin asioihin 3,7 > 3,8 > 4,0	3,71	3,8	3,71	3,71	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
12.4. Osallistavan budjetoinnin käyttö	Mallilla suunnitellun infran käyttöaste on 20% parempi kuin verrokki	-	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	

HYVINVOINTI- JA SIVISTYSPALVELUT								
Tavoitteet	Mittarit (2019 > 2020 > 2021)	Toteuma				Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi	
		2018	2019	2020	2021			
13. Omatoimisuuden edistäminen							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
13.1 Tilojen ja alueiden monipuolinen käyttö	Iltaikätyössä olevista tilaneliöistä ja infran vuoroista osa hoidetaan järjestöjen toimesta tai itsepalveluna: Varaamopalvelussa olevat toimialan tilat. Kaikki varaamopalvelussa olevien tilojen varaukset, maksut, kulunvalvonnan ja siivospalvelujen hankinnan voi hoitaa itsepalveluna.	Etenee suunnitellusti	25	60	60	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
13.2 Omatoimipalvelujen valikko kasvaa	Itsepalveluna voi hoitaa kaikki haluamansa vapaa-ajan palvelut 18/7. Omatoimikirjastoja on eri puolilla kaupunkia, e-kirjakokoelma ja Finna-portaalin kautta saavutettavissa oleva museoaineisto laajenee, pääsyliiput vapaa-ajan palveluihin voi hankkia virtuaalikalvanavien kautta	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
13.3 Aktiivisuuden ja aloitteellisuuden tukeminen	Palveluiden vaatimasta asiakastiedosta 90 % on esitetyttä. Kehitetään mittari ja määritellään tavoitearvot vuoden 2019 aikana, kun järjestelmäratkaisu on tehty.	Etenee suunnitellusti	-	Ei onnistu	Ei onnistu	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
13.4 Hallintotyöstä siirtyä resursseja palvelutuotantoon	Hallintotyön määrän vähentäminen. Varaamo-palvelussa olevien tilojen varaus, laskutus, valvonta ja siivouksen järjestäminen ei edellytä tilaa hallinnoivan yksikön henkilöstön työpanosta. Oppilaita koskeissa hallintoprosesseissa ei ole tarpeettomia vaiheita	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
14. Liikkuvat asukkaat							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
14.1 Liikunnallinen elämäntapa ja terveyttä edistävä liikunta lisääntyy	Nuorten osuus, jotka harrastavat hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h/vko, % 20 > 18,5 > 15	20,7	26,1	26,1	24,5	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
14.2 Asukkaat viihtyvät kaupungissa ja aktiivisuus lisääntyy (sairastavuus vähenee)	Niiden aikuisten osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikänsä saakka, % 29 > 26 > 25	29,9	28,9	28,9	19,7	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
14.3 Luodaan kumppanuusmalleja kolmannen sektorin kanssa	Tiedon löytäminen liikuntamahdollisuuksista paranee: Tietää asuinalueen harrastusmahdollisuuksista, % 8-9 lk 59 > 62 > 64	59,7	65,1	65,1	60,3	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
14.4. Sairastavuus vähenee (asukkaat viihtyvät kaupungissa ja aktiivisuus lisääntyy)	Liikuntapaikkojen ja tilojen käyttöasteet 100 > 100 > 100	99	99	70	70	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
15. Hyvinvoivat lapset ja nuoret							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
15.1 Psykyinen ja sosiaalinen hyvinvointi paranee ja syrjäytyminen vähenee	Nuorten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää 8. ja 9. lk, % 8 > 7 > 6	8,1	8,3	8,3	9,4	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
15.2 Asukkaat viihtyvät kaupungissa ja aktiivisuus lisääntyy	Tuntee, että elämällä on päämäärä ja tarkoitus % (8-9. lk, lukio 1-2. , ammatillinen 1-2 lk) 78 > 79 > 80	77,9	77,3	77,3	69,8	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
15.3 Asukkaat voivat vaikuttaa asioihinsa, osallistumisen muotoja lisää	Koulun toimintaan vaikuttamismahdollisuudet: Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa (8.-9. lk), % 11,5 > 12 > 14	11,3	21,9	21,9	13,6	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
15.4 Tuen tarpeessa olevat saavat nopeammin tarvitsemansa tuen	Erikoissairaanhoidon tarve lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa: Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0-17-vuotiaat/1 000 vastaavanikäistä väestöstä 5 > 4 > 3,5	5	4	4	3,5	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
16. Elinikäinen oppiminen ja laaja-alainen osaaminen							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
16.1 Onnistumisen ja oppimisen iloa, sisäinen motivaatio	Kokee olevansa tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa, % 56 > 56,5 > 57	55	55	55	55	Ei muutosta lähtötasoon	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
16.2 Osaavia ja oppivia asukkaita	Peruskoulun jälkeen koulutuksessa tai muussa toiminnassa aloittaneet, % 99 > 100 > 100	98,9	99	99	99	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
16.3. Innostavat ja monipuoliset oppimisympäristöt	Henkilöstön osaamiskartoituksen tulokset: Osaamiskartoitukset tehty ja mittaroitu	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei voida arvioida	Ei voida arvioida	
16.4. Korjaavien toimenpiteiden määrä vähenee	Korjaavien toimenpiteiden kustannukset: Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä 0,9 > 0,8 > 0,75	0,9	0,8	0,7	0,6	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
17. Toimitilojen monipuolinen hyödyntäminen							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
17.1. Tilojen ja tavaroiden käyttömahdollisuudet lisääntyvät	Uusien käyttäjien määrä: Käyttöön otetut uudet oppimisympäristöt kpl/ v 2 > 2 > 2	2	3	3	3	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
17.2. Uusia käyttäjäryhmiä tiloille, tiloille uutta käyttöä	Pilotissa mukana olevat kohteet kpl/v 25 > 40 > 60	14	25	72	72	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
17.3. Kuntalaiset osallistuvat tilojen käytön ja hinnoittelun suunnitteluun, järjestelmä yksinkertaistuu	Digitalisoitujen kohteiden määrä / 25 > 40 > 60	14	25	60	60	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
17.4. Tilojen tuottavuus paranee, kustannusten jaosta hyväksytty malli	Tilavarauksen hukkatyo €/ käyttötunti: Tilavarauksen ja laskuttaminen sujuu automaattisesti Varaamo-hankekohteissa	Etenee suunnitellusti	-	Etenee suunnitellusti	Etenee suunnitellusti	Ei voida arvioida	Ei voida arvioida	

ELINVOIMA JA KAUPUNKIKEHITYS								
Tavoitteet	Mittarit (2019 > 2020 > 2021)	Toteuma				Mittarin arviointi	Tavoitteen arviointi	
		2018	2019	2020	2021			
18. Kasvua yrityksille							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
18.1. Asiakaslähtöinen palveluprosessi	Asukkaat kokevat saavansa parempaa palvelua kaupungilta: Avainasiakaskysely: Yhteistyön kaupungin kanssa 3,70 > 3,71 > 4	3,67	3,72	3,72	3,57	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
18.2. Yrityksiä palvelun parantaminen	Valitut yritykset kontaktoidaan 1-2 kertaa vuodessa 100 > 100 > 100	69	58	55	75	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
18.3. Aktiivisuuden ja aloitteellisuuden tukeminen	Wirman uutiskirjeen tilaajamäärät 800 > 900 > 1 000	800	1 237	1 547	1 568	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
18.4. Hukkatyön väheneminen	Valituissa prosesseissa tehty hukkatyö puolittuu: Nestor CRM:n asiakastapahtumat 1 100 > 1 150 > 1 200	1 132	1 219	1 219	922	Ei muutosta lähtötasoon	Ei voida arvioida	
19. Toimiva infra							Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon
19.1. Turvallinen infra	Onnettomuksien määrä vähenee: Loukkaantumiseen tai kuolemaan johtaneiden onnettomuksien määrä vähenee 45 > 35 > 26	57	37	37	63	Ei kehittyneet tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittyneet tavoiteltuun suuntaan	
19.2. Asumisen hinta	Asumisen hinta laskee kansallisessa vertailussa: Kiinteistöveron kasvu/vuosi x > x > 360 000	90 000	120 000	120 000	120 000	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
19.3. Häiriöttä toimiva infra	Asiakaspalautteeseen käytetyn ajan vähentyminen, palautemäärä: Kunnossapidon palautemäärä 400 > 400 > 400	461	821	487	577	Ei kehittyneet tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittyneet tavoiteltuun suuntaan	
19.4. Korjausvelka ei kasva	Korjausvelan määrä: Liikennealueiden ylläpitomittari 3,06 > 3,07 > 3,07	3,05	3,28	3,32	3,44	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
20. Tehokas kaupunkirakenne							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
20.1. Asukkaiden osallistaminen kaupunkisuunnitteluun	Asukastilaisuuksiin osallistuvien määrä: Kaavoituksen asukastilaisuuksiin osallistuvien määrä 400 > 500 > 600	690	845	622	380	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
20.2. Riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta	Uudet asuintontit/infraikulut: Uusien tonttien infraan käytetty €/vuosi x > x > 300 000	380 000 €	380 000 €	340 000 €	340 000 €	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
20.3. Maankäytön digipalvelujen laajentuminen	Maankäytön digipalvelujen käyttöasteen kasvu 90 % > 95 % > 100 %	80 %	90 %	90 %	98 %	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
20.4. Maaomaisuuden tuottojen kasvu	Maaomaisuuden tuotto miljoonaa euroa/vuosi 1,5 > 1,5 > 1,5	2,7	1,5	1,5	1	Ei kehittyneet tavoiteltuun suuntaan	Ei kehittyneet tavoiteltuun suuntaan	
21. Merkityksellinen ympäristö							Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan
21.1. Asukkaiden tyytyväisyys asuinympäristöönsä	Asukkaiden tyytyväisyys asuin-alueeseensa > 3 kyselytutkimuksen mukaan 3 > 3 > 3	3,7	3,7	3,7	3,7	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
21.2. Houkutteleva kaupunkikuva	Asukas- ja imagokyselyn tulokset: Tyytyväisyys rakennetun ympäristön viihtyisyyteen ja kauneuteen 3,5 > 3,75 > 4	3,46	3,46	3,36	3,44	Ei muutosta lähtötasoon	Ei muutosta lähtötasoon	
21.3. Osallistava suunnittelu	Asukastilaisuuksien kyselyiden osallistujamäärät 1 000 > 1 500 > 2 000	7 400	1 620	1 529	2 223	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	
21.4. Puistojen ja katujen hoitokulut alla kansallisen keskiarvon	Puistojen ja katujen hoitokulut €/neliö: Viheralueet €/neliö 0,58 > 0,58 > 0,55	0,58	0,50	0,45	0,50	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	Kehittynyt tavoiteltuun suuntaan	